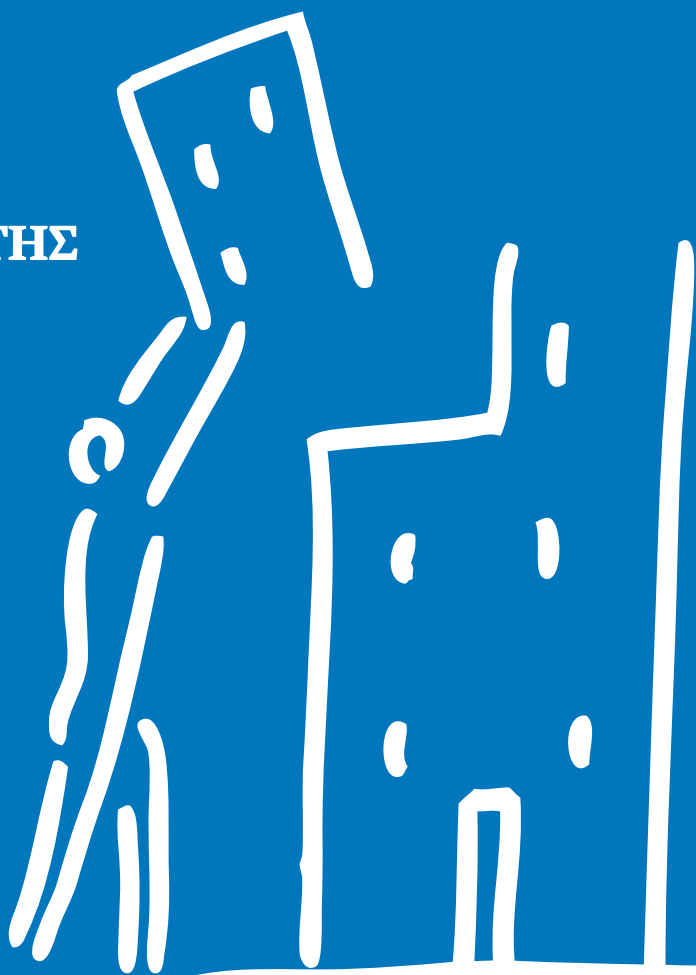

Π.Ο.ΑΣ.Υ.

**ΓΙΩΡΓΟΣ Β.
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ**

Μελετητής: Δρ. Πολιτικών
Ασφάλειας Παντείου
Πανεπιστημίου

Προτάσεις για τη μεταρρύθμιση της Ελληνικής Αστυνομίας

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2011

Εκδότης: Π.Ο.ΑΣ.Υ.

Επιμέλεια έκδοσης: Μανώλης Σταυρακάκης

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Διονύσης Θεοδόσης

Σελιδοποίηση: dnt creative

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΑΦΟΙ Π. Βουλγαρίδη Ο.Ε.

ISBN 978-960-99788-0-4

© Π.Ο.ΑΣ.Υ.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή χωρίς την γραπτή άδεια του εκδότη.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

**ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ**

Μελετητής: Δρ. Πολιτικών Ασφάλειας Παντείου Πανεπιστημίου
ΓΙΩΡΓΟΣ Β. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου	6
Πρόλογος	8
Θεωρητική προσέγγιση και ανάλυση	10
1. Ο ρόλος της Αστυνομίας στη σύγχρονη κοινωνία	14
1.1 Το πλαίσιο	14
1.2 Ο ρόλος	15
1.3 Οι σύγχρονες ανάγκες	18
2. Η Ελληνική Αστυνομία σήμερα	22
2.1 Το «μοντέλο» της Ελληνικής Αστυνομίας	22
2.2. Οργανωτικά χαρακτηριστικά	27
2.3 Συμπεράσματα	29
3. Η αναδιοργάνωση της Αστυνομίας	33
3.1 Γενικά	33
3.2 Ο στρατηγικός στόχος της αναδιάρθρωσης	33
3.3 Οι επιμέρους στόχοι της αναδιάρθρωσης	34
3.4 Η μεθοδολογία και οι γενικές αρχές για την αναδιάρθρωση	37
4. Η πρόταση για τη μεταρρύθμιση στην Ελληνική Αστυνομία	40
4.1 Γενικές αρχές και διαδικασία	40
4.2 Η μεταρρύθμιση στην πολιτική υπαγωγή και στη δημοκρατική νομιμοποίηση της Ελληνικής Αστυνομίας	43
4.3 Η πρόταση για τη γενική δομή της Ελληνικής Αστυνομίας	44
4.4 Η οργάνωση του Αρχηγείου	51
4.5 Οι ειδικές περιπτώσεις του Δεκανοπεδίου Αττικής και της Θεσσαλονίκης	58
4.6 Η νέα Αστυνομική Ιεραρχία	63
4.7 Η εξέλιξη στην Ιεραρχία	66
4.8 Τα καθήκοντα των Αστυνομικών σε μια νέα Αστυνομία	68
5. Η πρόσληψη και η εκπαίδευση στην Αστυνομία	70
5.1 Η εκπαίδευση των αστυνομικών, όπως είναι σήμερα	71
5.2 Προτάσεις πολιτικής	78
6. Η διαδικασία της αναδιοργάνωσης	82
6.1 Τα στάδια υλοποίησης των αλλαγών	83
6.2 Οι δυσκολίες της αναδιάρθρωσης	85
Επίλογος	86
Βιβλιογραφία-Τεκμηρίωση	88

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Με την Ελληνική Αστυνομία να βρίσκεται στην αρχή μιας κρίσιμης καμπής για την μετεξέλιξή της (από ένα επαγγελματικό - γραφειοκρατικό και ημιστρατιωτικού τύπου μοντέλο αστυνόμευσης σε ένα σύγχρονο αστυνομικό σύστημα που θα συνδυάζει τον επαγγελματισμό με την κοινωνική ένταξη και δράση), αλλά και το συνδικαλιστικό κίνημα των αστυνομικών να επιζητεί την ίδια περίοδο τη δική του συνδικαλιστική άνοιξη (αλλαγή συνδικαλιστικού νόμου), η Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων, έρχεται και πάλι να βάλει τη δικής της σφραγίδα στις εξελίξεις.

Χρειαζόμαστε μια άλλη Αστυνομία, παραδέχεται πλέον σύσσωμος ο πολιτικός κόσμος, ενώ πριν μερικά χρόνια, όταν είχε τεθεί μετ' επιτάσεως από την ΠΟΑΣΥ η αναγκαιότητα της επανίδρυσης της ΕΛ.ΑΣ., υπήρχαν επιφυλάξεις και αποστασιοποιήσεις για διάφορους λόγους. Τώρα, με τη δημοσιοποίηση της μελέτης για τη ριζική μεταρρύθμιση της Ελληνικής Αστυνομίας, η Ομοσπονδία για άλλη μια φορά παρέχει τη δυνατότητα τόσο στα πολιτικά κόμματα, όσο και σε κάθε ενδιαφερόμενο-εκπρόσωπο φορέα ή απλό, ενεργό πολίτη, να πάρει μέρος στο διάλογο που έχει ξεκινήσει για να απαντηθεί επιτέλους το ερώτημα τι Αστυνομία θέλουμε και γιατί τη θέλουμε.

Είναι φανερό ότι είκοσι και πλέον χρόνια μετά την ψήφιση του Νόμου 1481/84 για την ίδρυση και λειτουργία της ενοποιημένης Ελληνικής Αστυνομίας, το αστυνομικό τοπίο στην Ελλάδα έχει αλλάξει ριζικά. Σήμερα, διάφορες δημοτικές αστυνομίες, ιδιωτικές εταιρείες ασφαλείας, ιδιωτικά γραφεία ερευνών, τοπικά συμβούλια πρόληψης της εγκληματικότητας, ο ενιαίος φορέας τροφίμων (πρώην αγορανομία), το εθνικό συμβούλιο καταπολέμησης του ντόπινγκ, οι αστυνομικοί, οι ειδικοί φρουροί, οι συνοριακοί φύλακες, οι αγροφύλακες μέχρι πρότινος, οι ομοσπονδιακοί θηροφύλακες, οι λιμενικοί, οι πυροσβέστες και οι υπάλληλοι του ΣΔΟΕ, όλοι μαζί και χώρια, είναι ενταγμένοι σε ένα πολύ-διασπασμένο σύστημα εσωτερικής ασφάλειας.

Είναι φανερό, επίσης, ότι το σημερινό σύστημα ασφαλείας θυμίζει περισσότερο πύργο της Βαβέλ, παρά ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό σύστημα κατοχύρωσης του πολύτιμου αγαθού της ασφάλειας των Ελλήνων πολιτών σε ένα διεθνοποιημένο - πολύπλοκο και δυσανάγνωστο πλέον περιβάλλον. Με ευθύνη των κυβερνώντων δημιουργήθηκε στη χώρα μας η λανθασμένη εντύπωση ότι την Αστυνομία την κάνει το Αστυνομικό Τμήμα και όχι ο Αστυνομικός. Οι περισσότεροι ενδιαφέρονται για το «πού θα βρίσκεται ένα Αστυνομικό Τμήμα» και όχι για το «τι κάνουν εκείνοι που το στελεχώνουν». Δεν είναι η μοναδική

αιτία ασφαλώς, είναι όμως ενδεικτική της νοοτροπίας που οδήγησε την Ελληνική Αστυνομία στα σημερινά της αδιέξοδα, χωρίς φυσικά να σβήνουμε την τεράστια προσφορά της στον τόπο ή να παραβλέπουμε τη διάθεση αυτοθυσίας που διακατέχει τα στελέχη της.

Η ΠΟΑΣΥ ανέδειξε έγκαιρα τις στρεβλώσεις του αρχικού οικοδομήματος της ΕΛ.ΑΣ., επεσήμανε την έλλειψη εγγυήσεων για την εκπλήρωση της αποστολή της και έκρουσε πολλές φορές τον κώδωνα του κινδύνου, υποκλινόμενη ευλαβικά σε όλους εκείνους που θυσιάσαν τη ζωή τους, υπηρετώντας το δημόσιο συμφέρον και την κατοχύρωση του αγαθού της ασφάλειας των πολιτών. Στη μεταβατική περίοδο που διανύουμε σήμερα, έρχεται όμως και πάλι να απαντήσει στο ώριμο αίτημα των Πρωτοβαθμίων Οργανώσεων της για τη μεταρρύθμιση του αστυνομικού μας συστήματος, παρουσιάζοντας ένα χρήσιμο εργαλείο δουλειάς, τη συγκεκριμένη αυτή μελέτη του δρ Πολιτικών Ασφάλειας του Παντείου Πανεπιστημίου Γιώργου Παπακωνσταντή.

Με την αστυνομική και επιστημονική του εμπειρία, ο μελετητής καταθέτει προτάσεις και ιδέες, την αγωνία του, σε τελική ανάλυση, για τη δυσκολία του εγχειρήματος, ενώ τονίζει ότι πρέπει να επιδειχθεί από όλους η μέγιστη δυνατή προσοχή. Ο δρόμος είναι στρωμένος με αγκάθια. Η «αδράνεια του συστήματος», ενδεχομένως να είναι τόσο ισχυρή, που θα χρειαστούν για την εξουδετέρωσή της, πολύ περισσότερες δυνάμεις, απ' ό,τι φανταζόμαστε ότι μπορούμε να παρατάξουμε απέναντί της. Αν για το εγχείρημα των «πολυδύναμων τμημάτων» συνασπίστηκαν θεοί και δαίμονες με στόχο την ακύρωσή του, για την κατασυκοφάντηση και το ξεστράτισμα της ριζικής επανίδρυσης της Ελληνικής Αστυνομίας, δεν αποκλείεται το προσεχές διάστημα να εμφανιστούν και ...εξωγήνιοι.

Ψυχραιμία, λοιπόν. Οι καιροί έχουν ωριμάσει. Οι εξελίξεις τρέχουν. Το πολιτικό σύστημα, η ελληνική κοινωνία, η Ελλάδα που ξέρουμε, ο διεθνής μας περίγυρος, όλα αλλάζουν γύρω μας. Εμείς οι ίδιοι, δεν είμαστε όπως πρώτα. Το «Μνημόνιο» έχει αφήσει παντού τα σημάδια του.

Η ΠΟΑΣΥ και οι Πρωτοβάθμιες Οργανώσεις της, είμαι βέβαιος, ωστόσο, ότι με μεθοδικότητα και συστηματικότητα, μπορούν να αξιοποιήσουν τα νέα στοιχεία που κομίζει στο δημόσιο διάλογο η συγκεκριμένη μελέτη, με γνώμονα το συμφέρον των μελών τους και βεβαίως όλων ημών των υπολοίπων που στηρίζουμε τον αγώνα τους για μια σύγχρονη και δημοκρατική Ελληνική Αστυνομία, στην υπηρεσία του λαού και του έθνους.

Αθήνα, Μάρτιος 2011
Μανώλης Σταυρακάκης
Δημοσιογράφος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Tα τελευταία χρόνια διεξάγεται έντονη συζήτηση, τόσο σε πολιτικό - συνδικαλιστικό επίπεδο, όσο και σε επιστημονικό, αλλά και μέσα από τα Μ.Μ.Ε., σχετικά με την Ελληνική Αστυνομία. Έχουν τεθεί διάφορα ζητήματα που αφορούν στο σύνολο της αστυνομικής πολιτικής και διαμορφώνουν απόψεις και τάσεις γύρω από τη μετεξέλιξή της. Στο μεταξύ, είναι έντονη η κριτική¹ σχετικά με την αποτελεσματικότητα της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και την τήρηση των δικαιωμάτων των πολιτών, αφού ανά τακτά χρονικά διαστήματα παρουσιάζονται κρίσεις που σχετίζονται με τη δραστηριότητα της Αστυνομίας και οι οποίες όχι μόνο επηρεάζουν το πολιτικό σκηνικό του τόπου, αλλά συχνά δημιουργούν τεράστια κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα τα οποία έχουν μακροχρόνιες συνέπειες. Επιπλέον, όλη αυτή η τεταμένη κατάσταση, δεν αφήνει ανεπηρέαστους τους ίδιους τους Αστυνομικούς, οι οποίοι εργάζονται κάτω από συνθήκες πίεσης και ανασφάλειας.

Είναι σχεδόν μόνιμη η αναφορά στα ΜΜΕ, αλλά συχνά πυκνά και σε διάφορες πολιτικές ομιλίες και αναφορές, για την ανάγκη «αναδιάρθρωσης» της Ελληνικής Αστυνομίας. Αυτή η ανάγκη δεν πηγάζει από κάποιου είδους έρευνα ή μελέτη. Έχει δημιουργηθεί ως μια γενικευμένη «αίσθηση», η οποία όπως είπαμε παραπάνω, αποτελεί μια γενική συζήτηση για περίπου 20 χρόνια και η οποία κάθε τόσο αναζωπυρώνεται από τις διάφορες αστυνομικές «ατυχείς ενέργειες» ή όπως συχνά αναφέρονται, «γκάφες». Έχει επίσης καταγραφεί η ύπαρξη κοινωνικής επιφυλακτικότητας², ακόμη και αποστροφής για την Αστυνομία στην Ελλάδα, ενώ αντιφατικότητες και στρεβλώσεις παρατηρούνται στη συγκρότηση και στη λειτουργία της Αστυνομίας. Χαρακτηριστικές είναι π.χ. εκείνες που σχετίζονται με τον αριθμό των αστυνομικών, ο οποίος ενώ θεωρητικά είναι μεγάλος, εντούτοις πολύ λίγοι αστυνομικοί είναι στο δρόμο.

Όμως, παρά τη γενική διατύπωση της ανάγκης για αναδιάρθρωση, ακόμη και μέσα σε προγράμματα πολιτικών κομμάτων, δεν έχει υπάρξει μέχρι τώρα κανενός είδους γενική μελέτη από επίσημο φορέα, η οποία να προσδιορίζει την έννοια της αναδιάρθρωσης, τη διαδικασία, τους σκοπούς και τους στόχους της. Αυτό σημαίνει ότι παρά τις διάφορες συζητήσεις και τις αναφορές, κυρίαρχη άποψη στα ηγετικά κλιμάκια της Αστυνομίας είναι ότι δεν πρέπει να υπάρξει κάποια αλλαγή και ότι το σύστημα είναι προτιμότερο να λειτουργεί έτσι, παρά να επιχειρηθεί η αναδιάρθρωσή του. Στην πορεία βέβαια, γίνονται κάποιες αλλαγές με το να προστίθενται κυρίως νέες δραστηριότητες, ανάλογα κατά το πώς βολεύει κάθε φορά την ομάδα

1. βλ. π.χ. Ημερήσιες εφημερίδες Αθήνας, Δεκέμβριος 2008.

2. βλ. <http://www.publicissue.gr/1088/university-asylum-police/> την 24-1-2011, στην ιστοσελίδα αυτή της εταιρείας δημοσκοπήσεων και κοινωνικών ερευνών Public Issue, περιγράφονται οι επιφυλάξεις της κοινής γνώμης για την Ελληνική Αστυνομία.

που κυριαρχεί. Οι δε πολιτικές ηγεσίες, συχνά δεν είναι πλήρως ενημερωμένες και δεν διακινδυνεύουν ουσιαστικές αλλαγές κάτω από την πίεση της καθημερινότητας και τις υποδείξεις των υπηρεσιακών παραγόντων. Έτσι, παρά την προσθήκη ορισμένων νέων υπηρεσιών (π.χ. ομάδα ΔΙΑΣ), η θεσμική συγκρότηση, η ιδεολογία και εν τέλει, η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρει η Αστυνομία, εξακολουθούν να είναι σε οριακή κατάσταση, να δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην άσκηση ουσιαστικού και αποτελεσματικού έργου προς τον πολίτη και να προκαλούν ανασφάλεια στους ίδιους τους αστυνομικούς.

Στο πλαίσιο αυτό, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων, κατανοώντας την ανάγκη να υπάρξει ουσιαστικός και υπεύθυνος διάλογος για την ουσιαστική αναδιάρθρωση της Αστυνομίας, ξεκίνησε σχετικές συζητήσεις σχεδόν από την ίδρυσή της, ενώ ήδη από το έτος 2000 ασχολήθηκε σοβαρότερα, παραγγέλλοντας σχετική μελέτη αναδιοργάνωσης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Είναι σημαντικό το ότι διαμόρφωσε ως πάγια θέση την αναβάθμιση της ΕΛ.ΑΣ., υιοθετώντας ορισμένες βασικές αρχές, όπως π.χ. η στάση της εναντίον της πολυδιάσπασης υπηρεσιών, συγκρατώντας έτσι τη διοίκηση από το να προχωρεί άκριτα στη δημιουργία Αστυνομικών Τμημάτων. Παρ' όλα αυτά, εκ του αποτελέσματος κρίνοντας, το συνδικαλιστικό κίνημα των αστυνομικών δεν κατάφερε μέχρι σήμερα να επιβάλλει τις προτάσεις του σε σχέση με την αναδιάρθρωση της Αστυνομίας.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ΠΙΟΑΣΥ ανέλαβε εκ νέου το ρόλο της διαμόρφωσης μιας συγκεκριμένης πρότασης, πάνω στην οποία μπορεί να διεξαχθεί εκτενής κοινωνικός διάλογος, προκειμένου να διασαφηνιστεί η ανάγκη της αναδιάρθρωσης και της κατεύθυνσης που αυτή πρέπει να πάρει. Η πρόταση αυτή εκφράζεται στην παρούσα μελέτη, με γενικά χαρακτηριστικά, τα οποία δίνουν μια βασική εικόνα των προβλημάτων και των λύσεων. Δεν αποτελεί μια τελική λεπτομερειακή μελέτη-πρόταση, αλλά επιδιώκει να αποτελέσει το βασικό κορμό διαλόγου για τη μεταρρύθμιση της Αστυνομίας προς την κατεύθυνση της γενικής βελτίωσης, τόσο του οργανισμού, όσο και των πρακτικών και δράσεων και συνεπώς, των υπηρεσιών που προσφέρει.

Για τη σύνταξη της μελέτης αυτής, ελήφθησαν υπόψη η διεθνής βιβλιογραφία και πρακτική, η έγκριτη ελληνική βιβλιογραφία και οι αναλύσεις-μελέτες διαφόρων επιστημόνων, αρκετές συζητήσεις-συνεντεύξεις αστυνομικών, επιστημόνων, δημοσιογράφων και πολιτικών, καθώς και μια μακρά εμπειρία του μελετητή, τόσο στο Αστυνομικό Σώμα, όσο και σε διάφορα επιστημονικά συνέδρια, σε πολιτικά και συνδικαλιστικά όργανα.

Θέλω να ευχαριστήσω για την πολύτιμη βοήθειά τους τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΠΙΟΑΣΥ κ.κ. Χρήστο Φωτόπουλο και Αντώνη Ζαχαριουδάκη, τον Γενικό Γραμματέα κ. Παναγιώτη Λάζο, καθώς και το δημοσιογράφο Μανώλη Σταυρακάκη, δηλώνοντας ταυτόχρονα ότι γνώμονας της παρούσας μελέτης είναι αποκλειστικά και μόνο η πρόταση για μια Νέα Ελληνική Αστυνομία, απαλλαγμένη από τις αδυναμίες του παρελθόντος, σύγχρονη, ποιοτική, αποτελεσματική και με κοινωνική αναγνώριση και αποδοχή. Μια Αστυνομία που θα κάνει περήφανους όσους την υπηρετούν, αλλά και τους ίδιους τους πολίτες για τις υπηρεσίες της.

Αθήνα, Μάρτιος 2011

Γιώργος Παπακωνσταντής

Θεωρητική προσέγγιση και ανάλυση

Η Αστυνομία, ως θεσμός, είναι γνωστό ότι αποτελεί έναν οργανισμό στον πυρήνα του κράτους.

Η Ελληνική Αστυνομία, από την ίδρυσή της με το νόμο 1481/1984, είναι αρμόδια να εξασφαλίζει στον ελληνικό λαό, μέσα στα πλαίσια του συντάγματος και των νόμων, τα αγαθά της έννομης τάξης και ασφάλειας.³ Έχοντας, όμως, υπόψη ότι αποτελεί ένα θεσμό που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις σχέσεις κράτους και κοινωνίας, η σημασία του είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη δημοκρατία, τη δομή του κράτους και την κοινωνική συμβίωση των πολιτών. Από την άποψη της συγκρότησης, κάθε Αστυνομία, προφανώς και η Ελληνική Αστυνομία, αποτελεί ένα οργανισμό με προσωπικό, το οποίο διασυνδέεται με συγκεκριμένες δομές, σχέσεις και ιεραρχίες. Συγκροτούν δηλαδή αυτό που λέμε οργάνωση. Η οργάνωση αυτή έχει σκοπό να εξασφαλίζει τη λειτουργικότητα προς την κατεύθυνση της εκπλήρωσης των σκοπών για τους οποίους δημιουργήθηκε.

Ως κρατικός θεσμός, η Αστυνομία αποτελεί στην ουσία μια δομή στην οποία συνυπάρχουν τα στοιχεία της πολιτικής, της τεχνικής και της επιστήμης. Θα μπορούσε να πει κανείς ακόμη και της τέχνης. Η πολιτική εξασφαλίζει τη δημοκρατική νομιμοποίηση της οργάνωσης, τις προτεραιότητες και τους στόχους. Η επιστήμη και οι τεχνικές είναι εκείνες που καθορίζουν το πλαίσιο εκείνο (οργάνωση, δράσεις, πρακτικές) για την εκπλήρωση των στόχων. Ο πρώτος και βασικός στόχος κάθε Αστυνομίας είναι ο ίδιος με το στόχο που έχει κάθε πολιτική που ασκείται ως εξουσία και κοινωνική υπηρεσία: Να έχει πολίτες ικανοποιημένους από τις υπηρεσίες που παρέχονται σ' αυτούς. Έτσι, παρόλο που συχνά επιχειρούνται διάφορες ποσοτικές αποτιμήσεις της λειτουργίας της Αστυνομίας, εντούτοις οι «δείκτες» επιτυχίας της δεν είναι παρά ποιοτικοί και σχετίζονται με το βαθμό ικανοποίησης του πολίτη, όπως αυτός μπορεί να μετρηθεί από ποιοτικές έρευνες.⁴

---

3. Ν.1481/84 και Ν.2800/2000

4. Delattre J. Edwin, (1996), Character and Cops. Ethics in Policing, 3rd edition, Washington, D.C.: The AEI Press.

Η Ελληνική Αστυνομία δεν μπορούμε να πούμε ότι έχει μελετηθεί επαρκώς.

Στην ελληνική βιβλιογραφία υπάρχουν λίγες επιστημονικές έρευνες για την οργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι καμία σημαντική επιστημονική έρευνα ή μελέτη δεν έχει γίνει από φορείς του αρμόδιου Υπουργείου. Οι σημαντικότερες είναι των: Ε. Στεργιούλη, Η Ελληνική Αστυνομία μετά τη μεταπολίτευση, 1975-1995, διδακτορική διατριβή, Πάντειο πανεπιστήμιο, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Αθήνα, 1999. Του Γ. Παπακωνσταντή, Η οργάνωση και η Διοίκηση της Αστυνομίας: Πολιτικο-ιδεολογικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αστυνομίας 1984-2000, Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2001 και «Ελληνική Αστυνομία: Οργάνωση, πολιτική και ιδεολογία», εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2003. Σημαντική επίσης μελέτη είναι της Σοφίας Βιδάλη, με τίτλο «Εγκληματικότητα και Αστυνομία» καθώς και «Έλεγχος του εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία. Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική», τόμος Α' και Β' εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2007.

Μια πρώτη μελέτη για την αναδιάρθρωση της Αστυνομίας, όπως προαναφέραμε, έχει συνταχθεί από το Τμήμα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου μετά από παραγγελία της ΠΟΑΣΥ το έτος 2000, η οποία, όμως, βασίστηκε στις απόψεις των κατά τόπους συνδικαλιστικών ενώσεων και στην τότε διοικητική οργάνωση του κράτους.

Σημαντικές αναφορές, βέβαια, για την Αστυνομία, έχουν γίνει από αρκετούς επιστήμονες (Πανούσης Γιάννης, Παπαθεοδώρου Θεόδωρος, Λαμπροπούλου Έφη, Ζαραφωνίτου Χριστίνα, Φαρσεδάκης Ιάκωβος κ.α.), στο πλαίσιο της επιστήμης της Εγκληματολογίας. Γενικότερα, η επιστημονική έρευνα στην Αστυνομία, γίνεται κυρίως στο πλαίσιο της Εγκληματολογίας και σε συσχέτισμό με την αποτελεσματική της παρέμβαση στον έλεγχο του εγκλήματος. Είναι χαρακτηριστικό, επίσης, ότι σε αντίθεση με τις διεθνώς επικρατούσες απόψεις, στην Ελλάδα δεν υπάρχει η «Αστυνομική Επιστήμη», ως αυτόνομος επιστημονικός κλάδος.⁵

Όσον αφορά στις περιοδικές εκδόσεις, υπάρχουν ορισμένα έντυπα που ασχολούνται αποκλειστικά σχεδόν με την Αστυνομία. Αυτά είναι:

1) Το μηνιαίο περιοδικό «Αστυνομική Ανασκόπηση», που εκδίδεται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, στο οποίο εκφράζονται συνήθως οι επίσημες υπηρεσιακές απόψεις γύρω από τα αστυνομικά πράγματα στη χώρα μας και αποτελεί στην ουσία ένα περιοδικό εσωτερικής ενημέρωσης.

2) Η εφημερίδα «Νέα Αστυνομία», που εκδίδεται από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων. Να σημειώσουμε ότι ο ίδιος ο τίτλος της εφημερίδας αποκαλύπτει την τάση της ΠΟΑΣΥ για την αναδιάρθρωση της Αστυνομίας, προσδοκώντας μια «Νέα Αστυνομία».

3) Η εφημερίδα «Σύγχρονη Αστυνομία», που εκδίδεται από την Ένωση Αστυνομικών Υπαλλήλων Αττικής.

---

5. Hans-Gert Jaschke, Αστυνομική Επιστήμη. Η Ευρωπαϊκή προσέγγιση, στον επίσημο ιστότοπο της cepol. (http://www.cepol.europa.eu/fileadmin/website/Research_Science/PGEAPS/PGEAPS_summary_greek.pdf).

- 4) Το περιοδικό «ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ» που εκδίδεται από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Αξιωματικών Αστυνομίας.
- 5) Η εφημερίδα «Αστυνομικό Βήμα» της Ένωσης Αστυνομικών Θεσσαλονίκης.
- 6) Αρκετά συνδικαλιστικά websites και ιδιαίτερα το ιδιωτικό site “Police net”.

Σχετικά με την Αστυνομία, έχουν δημοσιευθεί και ορισμένα άρθρα στο περιοδικό «Ποινική Δικαιοσύνη». Σημαντική, επίσης, είναι η συμβολή της μονογραφίας του Τάχου Α., (1990) Δίκαιο της δημόσιας τάξης, Θεσσαλονίκη: εκδ. Σάκκουλα. Επίσης, έχουν δημοσιευθεί αρκετά άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά που αναφέρονται σε διάφορα ζητήματα της λειτουργίας της Αστυνομίας, και τα οποία στις περισσότερες περιπτώσεις έχουν αφορμή γεγονότα της επικαιρότητας.

Με βάση την παραπάνω υπάρχουσα βιβλιογραφία, αλλά και τη σημαντικά πιο πλούσια ξένη, όπως αυτή παρατίθεται στο τέλος της μελέτης, γίνεται η θεωρητική προσέγγιση της παρούσας εργασίας και διαμορφώνεται η μεθοδολογία της, ώστε να διαθέτει την απαιτούμενη επιστημονική εγκυρότητα. Λαμβάνονται, επίσης, υπόψη επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, καθώς και άρθρα, συνεντεύξεις ή διάφορα άλλα δημοσιεύματα που έχουν σπουδαιότητα για το θέμα μας. Επίσης, η υπάρχουσα θεσμική συγκρότηση καθώς και απόψεις πολιτικών κομμάτων, παραγόντων, συνδικαλιστών, δημοσιογράφων και διαφόρων επιστημόνων, όπως αυτές έχουν κατά καιρούς εκφραστεί δημοσίως. Επιπλέον, για την οργάνωση της Αστυνομίας είναι απαραίτητα στοιχεία πολιτικής επιστήμης και της επιστήμης της δημόσιας διοίκησης. Σημαντική σπουδαιότητα, επίσης, στην παρούσα μελέτη έχει η νέα διοικητική μεταρρύθμιση του ελληνικού κράτους, το σχέδιο «Καλλικράτης», όπως διαμορφώθηκε με το νόμο 3852/2010 (7 Ιουνίου 2010, ΦΕΚ 87/τ. Α'/2010).

Μια πρώτη γενική προσέγγιση μας δείχνει ότι στις δημόσιες απόψεις που εκφράζονται, παρατηρείται μια γενική σύγχυση σχετικά με τις ικανότητες, τις δυνατότητες, αλλά και το ρόλο της Ελληνικής Αστυνομίας. Συχνά, για την εκάστοτε κυβέρνηση, η Αστυνομία είναι καλή και αποτελεσματική, προβάλλοντας γι' αυτό το σκοπό τις επιτυχίες ή επιστρατεύοντας αμφιβόλου αξιοπιστίας στατιστικά στοιχεία. Αντίθετα, η εκάστοτε αντιπολίτευση προβάλλει ακριβώς το αντίθετο. Επίσης, η κριτική από ΜΜΕ, κόμματα, συνδικάτα και άλλους μαζικούς φορείς είναι μεν συχνή, αλλά περιστασιακή και γίνεται, επίσης, κάτω από σύγχυση για το ρόλο της Αστυνομίας.

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι οι αστυνομικοί και η Αστυνομία, είναι δημιουργήματα της κοινωνίας. Διακρίνονται, λοιπόν, από όλα τα καλά και τα άσχημα της ελληνική κοινωνίας, η οποία τα τελευταία χρόνια μοιάζει να βρίσκεται σε κρίση ταυτότητας και να διανύει μια έντονη μεταβατική περίοδο βρισκόμενη στην ουσία στο τέλος της μεταπολιτευτικής περιόδου.⁶

Η κοινωνική κρίση, εκφράζεται φυσικά και στο πεδίο της εγκληματικότητας, όπου παρατηρούμε νέου τύπου εγκλήματα, σοβαρή αύξηση της εγκληματικότητας του δρό-

---

6. Τσουκαλά Κ., Το πραγματικό τέλος της Μεταπολίτευσης, «Το Βήμα», 1-05-2010.

μου, καθώς και της οργανωμένης εγκληματικότητας. Επιπλέον, συγκεκριμένες παραπτωματικές συμπεριφορές που μέχρι τώρα δεν πολυαπασχολούσαν την Αστυνομία, θα καταλαμβάνουν από δω και πέρα ένα μεγάλο εύρος των δραστηριοτήτων της (π.χ. φοροδιαφυγή, εισφοροδιαφυγή, οικονομικό έγκλημα κ.λ.π.).

Τα βασικά ερωτήματα, λοιπόν, στα οποία καλείται να απαντήσει η παρούσα εργασία είναι τα παρακάτω:

Α) Ποιος είναι ο πραγματικός ρόλος και η νομιμοποίηση μιας σύγχρονης Αστυνομίας, η οποία θα ικανοποιεί τον πολίτη και πώς προσδιορίζεται ο ρόλος αυτός; Πώς αξιολογείται τελικά η ικανοποίηση των πολιτών από την Αστυνομία τους;

Β) Με βάση την απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα, σε ποια κατάσταση βρίσκεται σήμερα η Ελληνική Αστυνομία σε σχέση με τις απαιτήσεις των πολιτών και ποιους στόχους πρέπει να θέσει για την αναβάθμισή της;

Γ) Ποιες αλλαγές χρειάζονται και με ποια διαδικασία πρέπει να γίνουν προκειμένου να πετύχουμε τους στόχους που έχουν τεθεί;

Δ) Ποιοι θα κάνουν τις αναγκαίες αλλαγές και ποιες αντιστάσεις θα υπάρξουν;

Ε) Πώς θα αξιολογήσουμε και πότε την πρόοδο που έχει γίνει και πώς θα κάνουμε διορθωτικές κινήσεις;

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν, αλλά και σε όσα άλλα αυτά επιμερίζονται, τις οποίες θα επιχειρήσουμε παρακάτω σε μια συστηματική προσέγγιση, θα μας βοηθήσουν να περιγράψουμε ένα νέο μοντέλο Αστυνομίας και αστυνόμευσης, το οποίο μπορεί να αποτελέσει στόχο για την αναδιάρθρωση του υπάρχοντος συστήματος.

1. Ο ρόλος της Αστυνομίας στη σύγχρονη κοινωνία

1.1 Το πλαίσιο

Στη σύγχρονη κοινωνία, η ασύλληπτη ανάπτυξη της τεχνολογίας, το παγκόσμιο εμπόριο, οι ανακατατάξεις στο γεωπολιτικό χώρο, η μεγάλη κινητικότητα των μεταναστευτικών ροών, οι οικονομικές ανισότητες, διαμορφώνουν τον πλανήτη ως ένα χώρο, όπου τα πάντα είναι αλληλοεξαρτώμενα και ρευστά. Ο σύγχρονος άνθρωπος βιώνει την κοινωνία στην οποία ζει και ταυτόχρονα εξαρτάται από καταστάσεις και γεγονότα που συμβαίνουν πολύ μακριά του και στα οποία, όχι μόνο δεν μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωσή τους, αλλά πολλές φορές δεν τα κατανοεί. Η εξέλιξη αυτή της παγκοσμιοποίησης έχει δημιουργήσει ένα πλαίσιο ελευθερίας και κοινωνικής κινητικότητας, που όμοιό του, ποτέ στο παρελθόν δεν έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα. Στη διαδικασία αυτή, οι ατομικές ελευθερίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν πρωταρχική σημασία γιατί χωρίς αυτά κανενός είδους οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πρόοδος δεν είναι δυνατή. Όμως, αφενός έχουν αυξηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό οι ευκαιρίες διάπραξης ενός εγκλήματος, αφ' ετέρου δε, έχουν γίνει δυσδιάκριτα αυτά τα ίδια τα όρια μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης, η ελευθερία που απολαμβάνει ο σύγχρονος άνθρωπος μετασηματίζεται, ιδιαίτερα για εκείνους οι οποίοι βρίσκονται στα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, σε φόβο και ανασφάλεια.

Έτσι, οι υπεύθυνοι φορείς παύουν σιγά-σιγά να μιλούν απλά για εγκληματικότητα, αναγνωρίζοντας τη ρευστότητα του όρου και την εξάρτησή της σε μεγάλο βαθμό από τα διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά και νομικά συστήματα. Η έννοια που έχει κάνει δυναμικά την εμφάνισή της, είναι η έννοια της ασφάλειας.⁷ Προσδιορίζεται ως η κατάσταση εκείνη στην οποία ο άνθρωπος είναι και νοιώθει πρακτικά ελεύθερος από κάθε απειλή, να ασκήσει τα κυριαρχικά του δικαιώματα και τις ατομικές του ελευθερίες. Έτσι, η έννοια της ασφάλειας σημαίνει απαλλαγή από την απειλή της εγκληματικότητας, του πολέμου ή των λεγόμενων ασύμμετρων απειλών, του κινδύνου φυσικών καταστροφών, της καταπίεσης, της οικονομικής εξαθλίωσης, της κατάχρησης εξουσίας κ.λ.π.. Ο παρα-

7. Παπαθεοδώρου Θεόδωρος, (2002), Δημόσια Ασφάλεια και Αντεγκληματική Πολιτική, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

δοσιακός διαχωρισμός της ασφάλειας σε εσωτερική και εξωτερική, με βάση τα κρατικά όρια έχει σχεδόν εξαλειφθεί. Οι πολύπλοκες σχέσεις και συνθήκες της παγκοσμιοποίησης, καθιστούν την έννοια της ασφάλειας ενιαία και αδιαίρετη χωρίς χρονικούς ή γεωγραφικούς διαχωρισμούς. Για παράδειγμα, τα χτυπήματα της 11ης Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη είχαν τόσους Έλληνες θύματα, όσα τα θύματα δολοφονιών στην Ελλάδα στο δεύτερο μισό του 2009.

Η Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, είναι μια χώρα που βρίσκεται στον πυρήνα της Ε.Ε., ανήκει στη ζώνη του ευρώ και παρά τα δημοσιονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει τον τελευταίο καιρό, ανήκει στην σφαίρα των κοινωνικά προηγμένων χωρών. Εξαιτίας της ανάπτυξης, αλλά και της γεωγραφικής της θέσης, αντιμετωπίζει την πίεση μεταναστευτικών ροών από χώρες της Ασίας και της Ανατολής, αντιμετωπίζει όμως και την ανάγκη του γενικότερου εκσυγχρονισμού και ορθολογισμού του κράτους, στο πλαίσιο του τέλους της εποχής της μεταπολίτευσης και των απαιτήσεων που έχει πια η Ελληνική Κοινωνία. Έτσι, ιδεολογίες και στερεότυπα αμφισβητούνται όσο ποτέ άλλοτε, το πολιτικό σύστημα βρίσκεται σε απαξίωση, αυξάνονται οι βίαιες συμπεριφορές από ορισμένες κοινωνικές ομάδες και αρκετοί είναι εκείνοι που θεωρούν ότι μπαίνουμε σε μια χρονική περίοδο έντασης των κοινωνικών συγκρούσεων.

Ταυτόχρονα, η σχέση Αστυνομίας - κοινωνίας δε βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Ιδιαίτερη επίδραση στην επιφυλακτικότητα της κοινωνίας προς την Αστυνομία φαίνεται να έχουν ορισμένες άστοχες ενέργειες αστυνομικών, οι οποίες δυστυχώς συμβαίνουν με μια σταθερή περιοδικότητα («ζαρντινιέρα», Α.Τ. Ομόνοιας, κ.λ.π.). Είναι επίσης σίγουρο ότι η δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου το Δεκέμβριο του 2008, επέδρασε ιδιαίτερα αρνητικά μεταξύ άλλων και στη διαμόρφωση της σχέσης Αστυνομίας και πολιτών, ιδιαίτερα όμως στην εικόνα και τη θέση της Αστυνομίας στο πολιτικοκοινωνικό σύστημα και συνέβαλε στην περαιτέρω αναξιοπιστία και απαξίωσή της στην Ελλάδα.⁸

1.2 Ο ρόλος

Είναι αυτονόητο ότι ο ρόλος της Αστυνομίας σε ένα τέτοιο πλαίσιο είναι ιδιαίτερα πολύπλοκος.

Ιστορικά, η γέννηση της Αστυνομίας, ως θεσμού κοινωνικού ελέγχου, συνδέεται με την ανάγκη της κρατικής εξουσίας να εξασφαλίζει την πειθαρχία των πολιτών σε συγκεκριμένους κανόνες, που η ίδια διαμορφώνει και με τους οποίους, από τη μία ρυθμίζει την κοινωνική συμβίωση με συγκεκριμένο τρόπο, και από την άλλη, διατηρεί και αναπαράγει το διαμορφωμένο κυρίαρχο σύστημα εξουσίας.⁹

Σε ένα δημοκρατικό κράτος, η Αστυνομία κατ' αρχήν θεωρείται ως ο φορέας της «νόμιμης βίας». Της βίας δηλαδή που ασκείται στον απαραίτητο βαθμό για την τήρηση των νόμων και την προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων, ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Αντίθετα, ένα αυταρχικό κράτος, εκφράζει την αυταρχικότητά του, χρησι-

8. Βλ. π.χ. εφημ. ΤΑ ΝΕΑ, «Ζαρντινιέρες και... μεμονωμένα περιστατικά», 15-12-2008.

9. Πουλαντζάς Ν., (1978), Κράτος εξουσία και σοσιαλισμός, Αθήνα: Θεμέλιο.

μποιώντας την Αστυνομία ως μηχανισμό καταπίεσης των πολιτών. Κατά συνέπεια, η βία που ασκεί η Αστυνομία του δεν είναι «νόμιμη». Με βάση αυτή τη διάκριση και με δεδομένη τη σύνδεση του ρόλου της Αστυνομίας με την πολιτική εξουσία, η τελευταία, κατά καιρούς, σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, χρησιμοποίησε την αστυνομική καταστολή εναντίον κοινωνικών κινημάτων, πολιτικών δικαιωμάτων, νομιμότητας πολιτευμάτων ή εναντίον επιλεγμένων κοινωνικών ομάδων. Στο βαθμό που η αστυνομική δράση συνδέθηκε με πρακτικές αμφίβολης, ή ανύπαρκτης νομιμότητας, η κοινή γνώμη στάθηκε αρνητικά απέναντι στην Αστυνομία και το ρόλο της. Δυστυχώς, στην Ελληνική Ιστορία, είναι μεγάλες οι περίοδοι κατά τις οποίες η Αστυνομία χρησιμοποιήθηκε με αυτό τον τρόπο και η επίδρασή τους εξακολουθεί ως ένα βαθμό να υφίσταται.

Ο θεμελιώδης, λοιπόν, ρόλος της Αστυνομίας είναι η προστασία της δημοκρατικής νομιμότητας, ώστε η υπαγωγή της στην πολιτική εξουσία να μη σημαίνει σε καμία περίπτωση και υπαγωγή σε πολιτικές ή ακόμη χειρότερα, σε κομματικές σκοπιμότητες. Ούτε όμως η υπηρεσιακή-επιχειρησιακή της αυτονομία να ασκείται παρά και έξω από τον δημοκρατικά νομιμοποιημένο πολιτικό έλεγχο. Το μεγάλο αυτό ζήτημα εξαρτάται από τους θεσμούς, αλλά και από την πολιτική κουλτούρα που υπάρχει.

Στο πλαίσιο αυτό υπάγεται οπωσδήποτε και η αντεγκληματική της αρμοδιότητα, η άσκηση της οποίας από την Αστυνομία (που υποτίθεται ότι είναι ένας δημοκρατικά νομιμοποιημένος, συγκροτημένος και εκπαιδευμένος οργανισμός), εγγυάται ότι αυτή ασκείται νόμιμα και με πλήρως κατοχυρωμένα τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ. σεβασμός κατηγορουμένου, τήρηση διαδικασιών κ.λ.π.). Αυτό σημαίνει ότι η συγκρότηση και η λειτουργία της Αστυνομίας πρέπει να έχει τη μέγιστη δυνατή νομιμοποίηση, αλλά και η εκπαίδευση του προσωπικού της να μπορεί να ανταπεξέλθει στο ρόλο αυτό.

Είναι βασικό, επίσης, να τονίσουμε ότι η Αστυνομία δεν τιμωρεί, αλλά εξασφαλίζει τη δυνατότητα της πολιτείας να τιμωρήσει, σύμφωνα πάντα με τις αυστηρά καθορισμένες νομικές διαδικασίες, εκείνους που παραβαίνουν τους δημοκρατικά θεσπισμένους νόμους. Η δυνατότητα αυτή εξασφαλίζεται π.χ. με τη σύλληψή τους, τη διενέργεια προανάκρισης και με την παραπομπή στον εισαγγελέα και στα αρμόδια δικαστήρια.

Ο ρόλος, λοιπόν, της Αστυνομίας είναι ρόλος επικυριαρχίας της νομιμότητας έναντι οποιασδήποτε σκοπιμότητας. Ο μεγαλύτερος εχθρός της σύγχρονης Αστυνομίας είναι η εφαρμογή της αρχής «Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Στην Ελλάδα, ο ρόλος της Αστυνομίας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους υπήρξε αμφιλεγόμενος. Η Αστυνομία ήταν πάντοτε στην πρώτη γραμμή ως ο φορέας άσκησης της κρατικής βίας, η οποία για πολύ μεγάλες χρονικές περιόδους της Ελληνικής Ιστορίας δεν ήταν δημοκρατικά νομιμοποιημένη. Μετά τη μεταπολίτευση και το σταδιακό εκδημοκρατισμό του ελληνικού κράτους, παράλληλα, διαδραματίστηκε και ο εκδημοκρατισμός της Ελληνικής Αστυνομίας. Η διαδικασία όμως αυτή είχε ορισμένες ιδιαιτερότητες. Επειδή για δεκαετίες, ιδιαίτερα κατά τα χρόνια του εμφυλίου και μετά από αυτόν, η Αστυνομία (Χωροφυλακή και Αστυνομία Πόλεων), θεωρήθηκε από μεγάλα τμήματα του πληθυσμού ότι είχε αναπτύξει παρακρατική δράση, η άσκηση άμεσου πολιτικού ελέγχου σ' αυτήν, από την δημοκρατικά εκλεγμένη Κυβέρνηση, θεωρήθηκε

αναγκαία για την εξασφάλιση της δημοκρατικής της νομιμότητας. Όμως, με την πάροδο του χρόνου, η φθοροποιός επίδραση του κομματισμού αφενός μεν δε βοήθησε στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης με την ελληνική κοινωνία, -αλλά και δε μετέβαλλε ουσιαστικά την ιδεολογία της Αστυνομίας-, αφετέρου δε, εξακολουθούσε να παρουσιάζει κατά καιρούς διάφορες υπερβάσεις ή στρεβλώσεις στο ρόλο της. Έτσι, υπάρχουν πολλά στοιχεία που μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Ελληνική Αστυνομία δεν απολαμβάνει της εμπιστοσύνης του ελληνικού λαού.¹⁰

Οι αστυνομικοί οι ίδιοι έχουν σύγχυση του ρόλου τους, θεωρώντας πολλές φορές ότι ο νόμος τον οποίο καλούνται να υπερασπιστούν, τους έχει «δεμένα τα χέρια». Γι' αυτό από πολλούς έχει αναζητηθεί ο προσδιορισμός του λεγόμενου «πρότυπου αστυνομικού». Συχνά μάλιστα, οι συνδικαλιστικοί φορείς έχουν τονίσει την ανάγκη να καθορίσει η πολιτεία πώς θέλει τον αστυνομικό της.¹¹

Η φαινομενική αυτή έλλειψη ταυτότητας ρόλου, ξεκινά από το ότι η κριτική που ασκείται στους αστυνομικούς και στην Αστυνομία είναι συνήθως είτε για αναποτελεσματικότητα στη δράση της (π.χ. αδυναμία σύλληψης κακοποιών, αντίδραση στη διάπραξη εγκλημάτων, «γκάφες» σε επιχειρήσεις κ.λ.π.), είτε για την άσκηση υπερβολικής βίας κατά τη δράση της. Έτσι, πολλοί αστυνομικοί μπαίνουν στο ψευδοδίλλημα «Είμαι χαλαρός στη δράση μου με λένε ανίκανο, είμαι σκληρός και αποτελεσματικός, με λένε βασανιστή, άρα τι πρέπει να κάνω»;¹²

Η κατάσταση αυτή από μόνη της δείχνει όχι τόσο την έλλειψη τυπικού προσδιορισμού του ρόλου της Αστυνομίας και του αστυνομικού, αφού υπάρχουν πάμπολλοι νόμοι και κανονισμοί που περιγράφουν πώς πρέπει να ασκείται αυτός ο ρόλος, αλλά δείχνει την άγνοια που έχει τόσο η ελληνική κοινωνία και αυτοί που υποτίθεται ότι την εκφράζουν, όσο και οι ίδιοι οι αστυνομικοί για τα «πρέπει» του ρόλου τους στην καθημερινή τους δράση. Τη δεοντολογία δηλαδή που πρέπει να τους διέπει.

Η άγνοια αυτή σε ό,τι αφορά τους αστυνομικούς, είναι δύο μορφών. Είτε γνωστική, δεν γνωρίζουν δηλαδή σε βάθος τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, είτε ηθική, δηλαδή ακόμη και να τα γνωρίζουν, θεωρούν ότι δεν συμβαδίζουν με το σκοπό της καταπολέμησης της εγκληματικότητας. Στην πράξη συμβαίνουν και τα δύο και μάλιστα συχνά η ένταση της αποδοχής της δεοντολογίας που πρέπει να τηρούν στη δουλειά τους, υπολείπεται της δυνατότητας ελέγχου των συναισθημάτων τους (π.χ. θυμού, οργής κ.λ.π.). Έτσι, όταν πιστεύουν ορισμένες φορές ότι δεν τους επιτρέπεται με βάση τους νόμους, να μεταχειριστούν μέσα και τρόπους που κινούνται εκτός των νόμιμων ορίων, τότε θεωρούν ότι οι νόμοι που προβλέπουν π.χ. τα δικαιώματα του κατηγορουμένου «τους δένουν τα χέρια» για να βγάλουν την υπόθεση. Η νοοτρο-

10. Βλ. Παπακωνσταντής Γ.(2003), Ελληνική Αστυνομία. Οργάνωση, Πολιτική και ιδεολογία. Αθήνα, Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Επίσης: Πανούσης Γ. «Εθνικό Συμβούλιο Αστυνομίας και Αστυνόμευσης», Αστυνομική Επιθεώρηση, Μάιος 2000.

11. Βλ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 20-5-2008, Εμείς θέλουμε Αστυνομία ανοικτή στην Κοινωνία. Άρθρο του Δημήτρη Κυριαζίδη.

12. Βλ. Θεοδωράκης Σταύρος, Όλοι το παίζουν μπάτσοι «...Τώρα όλοι είναι ειδικοί σε θέματα ασφάλειας και αστυνόμευσης. Ο συνασπισμός, ο Καρατζαφέρης, οι καθηγητές, οι πρυτάνεις, οι φοιτητές, οι γονείς και οι κηδεμόνες. Όλοι λένε στην Αστυνομία τι πρέπει να κάνει, αλλά κανείς δεν κάνει αυτό που πρέπει να κάνει (ώστε να μην έχουμε ανάγκη την Αστυνομία να κάνει αυτό που δεν θέλουμε να κάνει)!», στον ιστότοπο protagon.gr, 7-12-2009.

πία αυτή, συχνά εκφράζεται με πράξεις ή παραλείψεις που είναι στα όρια της νομιμότητας. Αυτό αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα οργανωσιακής συμπεριφοράς, η οποία απαιτεί στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης, να υπάρξουν και άλλου είδους παρεμβάσεις, (ειδικά σεμινάρια, καμπάνιες κ.λ.π.), οι οποίες σχετίζονται με την καλλιέργεια της δεοντολογίας του αστυνομικού.

Ο ρόλος της Αστυνομίας, είναι κατ'εξοχήν ρόλος πολιτικής υπηρεσίας, η οποία διαθέτει ένοπλες δυνατότητες για να ασκεί τη νόμιμη βία έγκαιρα, έγκυρα και αποτελεσματικά.

Αυτό σημαίνει ότι οι αστυνομικοί, αλλά και η Αστυνομία γενικότερα, απαιτείται να δημιουργήσουν κλίμα εμπιστοσύνης στην κοινωνία με το να χρησιμοποιούν τη διακριτική ευχέρεια που εκ των πραγμάτων έχουν κατά την άσκηση της εξουσίας τους, με εποικοδομητικό και θετικό τρόπο. Ο ρόλος τους απαιτεί τη συνεργασία της κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα. Έχει καταγραφεί από δεκάδες επιστήμονες ανά τον κόσμο, ότι η αποτελεσματικότητα της Αστυνομίας εξαρτάται από την κοινωνική συναίνεση που υπάρχει για τη δράση της.¹³ **Σε καμία περίπτωση ο ρόλος των αστυνομικών δεν σημαίνει ότι βρίσκονται σε διαρκή εμπόλεμη κατάσταση με την κοινωνία. Η συχνή διάκριση που υποκρύπτεται συχνά στην αστυνομική δράση που διαχωρίζει τους πολίτες σε «καλούς» και «κακούς», σύμφωνα συνήθως με ιδεολογικά κριτήρια και στερεότυπα, είναι βόμβα στα θεμέλια της νόμιμης δράσης της Αστυνομίας, δεδομένου ότι ο νομικός πολιτισμός του σύγχρονου κόσμου τιμωρεί ανθρώπους για αυτό που «έπραξαν», εφόσον είναι παράνομο και όχι για αυτό που είναι.**

1.3 Οι σύγχρονες ανάγκες

Πολλές φορές εκφράζεται από πολλούς ότι η μείωση της εγκληματικότητας είναι ο κύριος ρόλος της Αστυνομίας, οπότε πρέπει να αξιολογείται ανάλογα με την αποτελεσματικότητά της στον τομέα αυτόν. Όμως, η μέτρηση της πραγματικής εγκληματικότητας είναι σχεδόν αδύνατη, συνεπώς η αποτελεσματικότητα της Αστυνομίας με βάση αυτό το κριτήριο πρακτικά δεν μπορεί να μετρηθεί.¹⁴ Οι στατιστικές αναφορές που συχνά γίνονται με βάση την καταγεγραμμένη εγκληματικότητα και τη μείωση ή αύξησή της, από καμία επιστημονική έρευνα δεν προκύπτει ότι μπορεί να σημαίνουν και συνολική μείωση ή αύξηση της εγκληματικότητας. Συχνά η μείωση ή αύξηση της καταγεγραμμένης εγκληματικότητας οφείλεται σε άλλους παράγοντες και όχι στην αντίστοιχη μείωση ή αύξηση της πραγματικής εγκληματικότητας.¹⁵ Άλλωστε, από έγκριτους εγκληματολόγους αμφισβητείται η δυνατότητα της Αστυνομίας να συμβάλλει ουσιαστικά στην μείωση της γενικής πραγματικής εγκληματικότητας,¹⁶ παρόλο που ειδικά στην Ελλάδα, η καταπολέμηση της εγκληματικότητας θεω-

13. Βλ. Π.χ. Ericson, R. and Shearing, C., (1986) «The scientification of Police Work» in G. Bohme and N. Stehr (eds) *The Knowledge society* (Amsterdam: Reidel) στο: Loader Ian, (1996). *Youth, Policing and Democracy*. London: Macmillan Press LTD, Επίσης: Swanson Charles, Territo Leonard, (1983), *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*. New York: Macmillan Publishing co.s. 6.

14. Wright Alan (2002), *Policing. An introduction to concepts and practice*. Devon: Willan Publishing

15. Βλ. Σχετικά έρευνα της V.P.R.C. το 2003, για λογαριασμό του Υ.Δ.Τ., στην οποία αποτυπώνονται τα ποσοστά καταγραφής της πραγματικής εγκληματικότητας.

16. Ζαραφωνίτου Χ. (1995), *Εμπειρική Εγκληματολογία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

ρείται -λανθασμένα- από πολλούς, ότι είναι αποκλειστικό έργο της Αστυνομίας. Όμως, συχνές επιτυχίες της Αστυνομίας στην καταπολέμηση σημαντικών εγκληματικών πράξεων, εφόσον προβάλλονται σωστά, μπορούν να συμβάλλουν στη συνολική ικανοποίηση των πολιτών από την Αστυνομία τους. Ο ρόλος της, όμως, είναι πολύ πιο σημαντικός και περίπλοκος. Ασχολείται επιπλέον με πολλά θέματα που ρυθμίζουν κανονιστικά την κοινωνική συμβίωση, υλοποιεί την εφαρμογή της έννομης τάξης και είναι ο μηχανισμός που εδραιώνεται και στον οποίο στηρίζεται η κρατική εξουσία προκειμένου να ασκηθεί και να πραγματοποιήσει τους επιδιωκόμενους σκοπούς της στην κοινωνία. Στην ουσία, είναι ένας κρατικός οργανισμός, ο οποίος κρίνεται καθημερινά στις σχέσεις του με τους πολίτες.

Ο ρόλος βέβαια της Αστυνομίας εντάσσεται μέσα σε ένα σύστημα αστυνόμευσης, το οποίο με τη σειρά του, είναι ένα από τα εργαλεία αντεγκληματικής πολιτικής και πάντως διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη μείωση του φόβου των πολιτών. Η επιτυχία, όμως, μιας αντεγκληματικής πολιτικής και μιας πολιτικής ασφάλειας για τον πολίτη, δεν μπορεί να είναι εγγυημένη απλά και μόνο από την ύπαρξη ενός παραδοσιακού Αστυνομικού Σώματος. Απαιτείται μεταξύ των άλλων η δόμηση και η οργάνωση ενός συστήματος αστυνόμευσης το οποίο θα λαμβάνει υπόψη του όλα τα δεδομένα και τις ανάγκες της νέας εποχής.

Ένα σύστημα αστυνόμευσης, σημαίνει το σύνολο των φορέων, σχέσεων, δομών και λειτουργιών που αφορούν στις διαδικασίες του επίσημου κοινωνικού ελέγχου.

Περιλαμβάνει όλους τους κρατικούς και κοινωνικούς θεσμούς που μπορούν να συμβάλλουν στον κοινωνικό έλεγχο είτε είναι άμεσοι, όπως ελεγκτικές υπηρεσίες εκτός Αστυνομίας (Σώματα οικονομικού ελέγχου, Διμενική Αστυνομία, διοικητικές αρχές κ.λ.π.), είτε έμμεσοι, όπως είναι οι πολιτικοί θεσμοί, η παιδεία, η εκκλησία, οι συνδικαλιστικές και πολιτιστικές οργανώσεις, τα ΜΜΕ κ.λ.π. Αυτό σημαίνει ότι οποιαδήποτε προσπάθεια αναδιοργάνωσης της Αστυνομίας, δεν μπορεί να είναι αποκομμένη από την γενικότερη αναδιάρθρωση δομών σχέσεων και λειτουργιών του συνόλου του κρατικού τομέα και ειδικά εκείνου του τμήματος που ασχολείται με τον κοινωνικό έλεγχο.

Άλλωστε, το αίσθημα ασφάλειας του πολίτη δεν εξαρτάται μόνο από το ποσοστό καταγραφής μείωσης ή αύξησης ορισμένων τύπων εγκλημάτων. Οποιοδήποτε ποσοστό μείωσης των εγκλημάτων που καταγράφονται, δεν μπορεί να δημιουργήσει θετικά συναισθήματα ασφάλειας, όταν υπάρχει χάσμα και έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατικών θεσμών κοινωνικού ελέγχου και των πολιτών στην καθημερινή τους επαφή, ή όταν για παράδειγμα, ένα και μόνο έγκλημα παρουσιάζεται από τα ΜΜΕ με τέτοιο τρόπο, ώστε να προκαλεί πανικό. Δυστυχώς, όμως, συχνά τα ΜΜΕ κατευθύνουν την αστυνομική δράση και πολιτική.

Στις μέρες μας, οι περισσότερες εκθέσεις των διεθνών οργανισμών, αναφέρουν την μεγέθυνση του οργανωμένου εγκλήματος στο χώρο της Ευρώπης. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου, δημιουργούνται νέες δομές και υπηρεσίες εθνικού και διεθνούς χαρακτήρα. Έτσι φαίνεται ότι δομούνται συστήματα αστυνόμευσης «υψηλού επιπέδου», διεθνικού χαρακτήρα, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αντίστοιχου επιπέδου διεθνή υπερ- εγκλήματα, η οργάνωση των οποίων πολλές φορές μοιάζει με «μίνι -κράτος» χωρίς σύνορα (τρομοκρατία,

ξέπλυμα χρήματος, τραπεζικές απάτες, διακίνηση ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων κ.λ.π.).

Από την άλλη πλευρά, η ανάγκη διαφύλαξης της καθημερινής «ησυχίας και τάξης» στη γειτονιά και της ποιότητας στην καθημερινή ζωή των πολιτών, απαιτεί την οργάνωση συστημάτων αστυνόμευσης «χαμηλού επιπέδου», σε άμεση συνεργασία με τους πολίτες, ώστε να μπορεί να δημιουργεί στους πολίτες τις αναγκαίες συνθήκες ασφάλειας και προστασίας στην καθημερινότητα της γειτονιάς ή στους χώρους δουλειάς. Με άλλα λόγια, να αναβαθμίζει την ποιότητα της καθημερινής τους ζωής.

Όσο και αν φαίνεται παράξενο, τα δύο αυτά επίπεδα αστυνόμευσης δεν είναι εύκολο να εναρμονιστούν μεταξύ τους. Παράγοντες, όπως τα ΜΜΕ, η πολιτική συγκυρία, η κοινωνική διαστρωμάτωση κ.λ.π., επηρεάζουν τη θέση προτεραιοτήτων και με το δεδομένο του περιορισμένου όγκου των αναγκαίων πόρων και του αναγκαίου προσωπικού που ασχολείται με την αστυνόμευση, παρατηρείται μια μορφή «ανταγωνισμού» του ενός συστήματος με το άλλο, ακόμη και όταν διεκπεραιώνονται από το ίδιο Αστυνομικό Σώμα. Την ίδια στιγμή και εξαιτίας ακριβώς αυτών των συνθηκών, **τα ίδια τα Αστυνομικά Σώματα σε παγκόσμιο επίπεδο, βρίσκονται σε μια περίοδο προσαρμογής και αναδιάταξης των προτεραιοτήτων τους.**¹⁷

Για παράδειγμα, ο σύγχρονος ευρωπαϊός αστυνομικός, πρέπει να έχει ένα εύρος ικανοτήτων από το να είναι ικανός να ρυθμίσει την κυκλοφορία σε ένα πολυσύχναστο δρόμο και να βοηθήσει ένα ανήμπορο πολίτη να περάσει στο απέναντι πεζοδρόμιο, μέχρι να επέμβει σε μια ένοπλη ληστεία, να ελέγξει πορνογραφικές σελίδες στο διαδίκτυο, να εξακριβώσει πληροφορίες για κακοποίηση παιδιών σε μια οικογένεια, να ασχοληθεί με πληροφορίες για τρομοκράτες, να διεξαγάγει επιχείρηση εξουδετέρωσης ενόπλων κακοποιών, να ασχοληθεί με πληροφορίες για διεφθαρμένους συναδέλφους του ή ακόμη να περιθάλψει έναν κρατούμενο με στερητικό σύνδρομο στο Αστυνομικό Τμήμα.

Η ενδεικτική αυτή παράθεση αποτελεί ένα ελάχιστο δείγμα της πολυπλοκότητας των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων των αστυνομικών, σήμερα. Ταυτόχρονα, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι όλες οι ενέργειες αυτές πρέπει να γίνονται χωρίς περιθώριο λάθους και πάντοτε μέσα στο πλαίσιο των συνταγματικών κανόνων και των διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Άλλωστε, η απαρέγκλιτη τήρηση αυτών των κανόνων είναι, όπως είπαμε, η νομιμοποιητική βάση της Αστυνομίας απέναντι στο κοινωνικό σύνολο, με το δεδομένο ότι η επιτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων από οποιονδήποτε άλλο φορέα εκτός της Αστυνομίας, δεν εγγυάται την τήρηση της αρχής της νομιμότητας. Η ανάπτυξη στην εποχή μας των ιδιωτικών αστυνομιών, όχι μόνο είναι απειλή για την τήρηση των δικαιωμάτων των πολιτών, αλλά καθιστά το ατομικό δικαίωμα της ασφάλειας που είναι απαραίτητο σε κάθε άνθρωπο, εξαγοράσιμο και σημείο έκφρασης άλλης μιας σημαντικής κοινωνικής ανισότητας.

Τα σύγχρονα, λοιπόν, κράτη, προσανατολίζουν την εξέλιξη των συστημάτων αστυνόμευσης σε τρεις βασικούς άξονες:

α) Στην αναπροσαρμογή των οργανωτικών σχημάτων και δομών σε όλα τα επίπεδα.

17. Mawby, R.I., (1999), Policing Across the World, London: UCL Press.

β) στην αναβάθμιση και αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα και

γ) στην ανάπτυξη και χρήση ολοένα και πιο λειτουργικής και αποτελεσματικής τεχνολογίας στην υπηρεσία του ελέγχου και της επιτήρησης, της εξιχνίασης και της προστασίας.

Στον **πρώτο άξονα**, οι δομικές αλλαγές προσαρμόζονται στα δύο διαφορετικά επίπεδα αστυνόμευσης:

Α) Στην αστυνόμευση «υψηλού επιπέδου» με αντικείμενο τα σημαντικά προβλήματα ασφάλειας, είτε αυτά έχουν υπερκρατικό ή εσωτερικό χαρακτήρα, όπως είναι το οργανωμένο έγκλημα, το μεγάλης έκτασης οικονομικό έγκλημα και η τρομοκρατία.

Β) Στην αστυνόμευση σε επίπεδο καθημερινότητας που στοχεύει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πολίτη μέσα από την καταπολέμηση της εγκληματικότητας του δρόμου και τη δημιουργία αισθημάτων ασφάλειας. Η αστυνόμευση αυτή έχει την τάση να ενσωματώνεται στις λειτουργίες της κοινότητας, όπως είναι το σύστημα της Κοινοτικής Αστυνόμευσης.

Παρόλο που η αντιμετώπιση της βαρύνουσας εγκληματικότητας φαίνεται ότι αποτελεί μέχρι τώρα την προτεραιότητα των Αστυνομικών Σωμάτων, στην πραγματικότητα, το κύριο μέρος της ασχολίας τους είναι η λεγόμενη μικρή εγκληματικότητα, η οποία επίσης απασχολεί κατά κύριο λόγο και τα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης. Είναι ευνόητο ότι δεν υπάρχουν σαφή όρια στα δύο αυτά επίπεδα αστυνόμευσης, όμως οι διαφορετικές ανάγκες που προσδιορίζονται, προϋποθέτουν και διαφοροποιήσεις στην οργάνωση, την εκπαίδευση κ.λ.π.

Στο **δεύτερο άξονα**, η αναβάθμιση και αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα, θεωρούνται ως βασικά, δομικά στοιχεία για την αναβάθμιση της Αστυνομίας και της αστυνόμευσης. Καθιερώνεται η μορφή του αστυνομικού-πολυεπιστήμονα, για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Έτσι, σε όλα τα Αστυνομικά Σώματα υπάρχουν αυξημένες ανάγκες στην πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού υψηλού επιπέδου, αλλά και στην εκπαίδευση και αξιοποίηση του συνόλου του προσωπικού, καθώς και στην ευελιξία ως προς την πρόσληψη προσωπικού ειδικών κατηγοριών για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων (όπως π.χ. προσωπικού που προέρχεται από μετανάστες, μειονότητες, με εξειδικευμένες γνώσεις, γνώστες ξένων γλωσσών κ.λ.π.). Σημαντικό ρόλο επίσης σε πολλά Αστυνομικά Σώματα διαδραματίζουν οι πολίτες-εθελοντές, ένας θεσμός, ο οποίος για την Ελλάδα, δυστυχώς, έχει σημαντικές δυσκολίες να εφαρμοστεί.

Στον **τρίτο άξονα**, ολοένα και περισσότερες τεχνολογίες αναπτύσσονται με σκοπό την αύξηση των δυνατοτήτων της Αστυνομίας. Είναι σίγουρο ότι η τεχνολογία δεν είναι πανάκεια στην βελτίωση της αστυνόμευσης, όμως, σε συνδυασμό με το κατάλληλο προσωπικό, τις κατάλληλες οργανωτικές δομές και το θεσμικό πλαίσιο, μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματικότητα της αστυνόμευσης, στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της προστασίας των αστυνομικών, αλλά και στην εξοικονόμηση κόστους. Λαμβάνουμε, βεβαίως, υπόψη ότι ως τεχνολογία δεν εννοούμε κάμερες ασφάλειας, όπως είναι σύνηθες, αλλά αρκετές άλλες εφαρμογές που υποβοηθούν το έργο των αστυνομικών (όπως π.χ. συστήματα αυτόματης φρούρησης εγκαταστάσεων και στόχων).

Η οποιαδήποτε προσπάθεια για αναβάθμιση της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ευνόητο ότι πρέπει να βασιστεί στους τρεις αυτούς άξονες.

2. Η Ελληνική Αστυνομία σήμερα

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζουμε τη γενική κατάσταση σήμερα στην Ελληνική Αστυνομία, η οποία, ως κρατική γραφειοκρατία, χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένα στοιχεία δομής και λειτουργίας. Τα στοιχεία αυτά συνθέτουν μια κρατική γραφειοκρατία, «στρατιωτικού» τύπου, με αντίστοιχη ιεραρχία και πειθαρχία. Θα δούμε με βάση τις επικρατούσες θεωρίες πώς λειτουργεί γενικά μια οργάνωση τέτοιας μορφής και τι συμβαίνει ειδικότερα στην Ελληνική Αστυνομία και ποιο «πρότυπο-μοντέλο» ακολουθεί. Ακολούθως θα δούμε την οργανωτική δομή της Ελληνικής Αστυνομίας και πώς η δομή αυτή επηρεάζει τη λειτουργικότητά της και θα αναφερθούμε στη σχέση των αστυνομικών με την Αστυνομία, τις ιδεολογίες και τα στερεότυπα που αναπτύσσονται και τέλος, πώς αυτά επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους.

Με την ολοκλήρωση των θεωρητικών και εμπειρικών αυτών καταγραφών, θα προχωρήσουμε στο επόμενο κεφάλαιο, στο οποίο θα περιγράφονται οι προτεινόμενες αναγκαίες αλλαγές στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης.

2.1 Το «μοντέλο» της Ελληνικής Αστυνομίας

Η Ελληνική Αστυνομία είναι μια Κρατική Υπηρεσία, η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Είναι δηλαδή στην ουσία μια κυβερνητική υπηρεσία. Η ηγεσία της επιλέγεται από την εκάστοτε Κυβέρνηση και συγκεκριμένα από το ΚΥΣΕΑ. Ο πολιτικός έλεγχος στην Αστυνομία ασκείται από τον αρμόδιο Υπουργό, ενώ ο γενικότερος δημοκρατικός έλεγχός της γίνεται τυπικά, μόνο από τη διαδικασία του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Με εξαίρεση την ακρόαση από Επιτροπή της Βουλής του Διευθυντή Εσωτερικών υποθέσεων, δεν υπάρχει οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, υπηρεσία ή πρόσωπο στην Ελληνική Αστυνομία που να ασκείται οποιαδήποτε άμεση διακομματική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα. Έτσι, λοιπόν, ως κυβερνητικός οργανισμός χωρίς ευρύτερη διακομματική νομιμοποίηση, η Αστυνομία αφενός μεν δέχεται την κριτική της αντιπολίτευσης, αφετέρου, δε, δεν απολαμβάνει εμπιστοσύνης ή ευρύτερης πολιτικής συναίνεσης στη δράση της. Συνθήως,

η αντιπολίτευση κατηγορεί την Κυβέρνηση για λανθασμένες πολιτικές στην Αστυνομία και στην κριτική αυτή, όπως είναι ευνόητο, πρώτο θύμα είναι η αξιοπιστία του θεσμού.

Η Ελληνική Αστυνομία είναι, επιπλέον, συγκεντρωτικά οργανωμένη, με επιτελικές-κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες. Στην πράξη, ο εκάστοτε Υπουργός δεν είναι μόνο πολιτικά υπεύθυνος, αλλά μαζί με τους συμβούλους και συνεργάτες του, συχνά εμπλέκεται στην επιχειρησιακή δραστηριότητα. Εξαιτίας αυτής της εμπλοκής, πολλές φορές τυχόν άστοχες ενέργειες αστυνομικών, δημιουργούν ευκαιρίες κριτικής στον Υπουργό και στην Κυβέρνηση από τα άλλα πολιτικά κόμματα.

Παρατηρείται, δηλαδή, ένας «ασφυκτικός εναγκαλισμός» με την εκάστοτε Κυβέρνηση. Η επιλογή της εκάστοτε ηγεσίας, γίνεται συχνά χωρίς διαφανείς διαδικασίες και χωρίς διακομματική συναίνεση. Η μεθόδευση αυτή, όπως είναι ευνόητο, συντελεί στην υπονόμηση και στην αδυναμία της, με το δεδομένο ότι ακόμη και αν η επιλογή της ηγεσίας είναι αξιοκρατική, η διαδικασία δεν την νομιμοποιεί ως τέτοια. Έτσι, **η Αστυνομία δε λειτουργεί ως Κρατική Υπηρεσία, αλλά ως Κυβερνητικός μηχανισμός εξουσίας**. Αυτό συχνά οδηγεί στις πελατειακές εξαρτήσεις των στελεχών, αλλά και στην υπονόμηση της αξιοπιστίας τους.

Η μορφή της Ελληνικής Αστυνομίας όπως είναι σήμερα, καθορίζεται από δεκάδες νόμους, εκατοντάδες Προεδρικά Διατάγματα και αρκετές εκατοντάδες αποφάσεις: Πρωθυπουργού, Υπουργών, Γεν. Γραμματέων και Αρχηγών, ακόμη και από τρία τουλάχιστον νομοθετικά διατάγματα της περιόδου της δικτατορίας των συνταγματαρχών.¹⁸ Αυτή η πολυνομία από μόνη της οπωσδήποτε δημιουργεί μεγάλες δυσκολίες συντονισμού, ορθολογισμού, ευελιξίας και λειτουργικότητας.¹⁹ Συχνά, σε διάφορα νομοθετήματα προβλέπονται εντελώς λεπτομερειακά διάφορα καθήκοντα και υποχρεώσεις, πολλές φορές με υπερβολικό ή αντικρουόμενο τρόπο, με αποτέλεσμα οι κανονισμοί λειτουργίας της να διαμορφώνουν ένα δύσκαμπτο, τυπολατρικό και γραφειοκρατικό περιεχόμενο που εμποδίζουν την ουσιαστική απόδοση. Χαρακτηριστικό το παρακάτω απόσπασμα από το Π.Δ.99/2009, άρθρο 2, παράγρ. 4.²⁰

«4. Το άρθρο 9B του ιδίου προεδρικού διατάγματος, το οποίο προστέθηκε, ως άρθρο 31α, με το άρθρο 2 του π.δ.245/2005 και αναριθμήθηκε σε άρθρο 9B με την περίπτωση ιι' της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του π.δ.189/2006 (Α' 194), αντικαθίσταται ως εξής: ....».

Ο ιδρυτικός νόμος της είναι ο Ν.1481/84, ενώ ορισμένες βασικές τροποποιήσεις του έχει επιφέρει ο νόμος 2800/2000. Σύμφωνα με τον τελευταίο, αρμοδιότητα της Ελληνικής Αστυνομίας είναι:

α) Η εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας και της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης και τροχαίας.

18. Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Κανονισμοί της Ελληνικής Αστυνομίας, Έκδ. Υ.Δ.Τ, διαρκούς ενημέρωσης, βλ. επίσης www.policenet.gr

19. Swanson Charles, Territo Leonard, (1983), Police Administration: Structures, Processes, and Behavior. New York: Macmillan Publishing co. σ.6.

20. Είναι χαρακτηριστικό το Π.Δ.99/2009

β) Η πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και η προστασία του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος στα πλαίσια της συνταγματικής τάξης, που περιλαμβάνει την άσκηση της Αστυνομίας δημόσιας και κρατικής ασφάλειας.²¹

Ο πληθωρισμός των νομικών κειμένων συχνά δημιουργεί αντιφάσεις, έλλειψη συνέχειας και λογικής στα κείμενα, αλλά και άγνοια σε μεγάλο αριθμό αστυνομικών για το τι τελικά ισχύει. Επιπλέον, φαίνεται να δυσκολεύουν και τη ζωή των πολιτών. Οι μόνοι που φαίνεται να εξυπηρετούνται από μια τέτοια κατάσταση είναι όσοι έχουν μεγάλη γραφειοκρατική εμπειρία, οι οποίοι είναι «περιζήτητοι» στην Ελληνική Αστυνομία, φροντίζοντας να αυξάνουν την ανάγκη των υπηρεσιών τους.

Όλη αυτή η κατάσταση συμβάλλει στον τεράστιο υδροκεφαλισμό και τη γραφειοκρατία στην οργάνωσή της. Λόγω «ανασφάλειας γνώσης» σε όλη αυτή την πολυνομία, αναγκαστικά σχεδόν τα πάντα εκπορεύονται από το Αρχηγείο σε μια μίξη επιτελικής και επιχειρησιακής δράσης. Όμως, επειδή είναι αδύνατο να ακολουθηθεί μια ενιαία θεσμική διαδικασία, το κενό καλύπτεται συχνά από διάφορα «δίκτυα συναδέλφων και γνωστών στο Αρχηγείο», με αμφίβολα όμως αποτελέσματα. Η αστυνόμευση του πιο απομακρυσμένου χωριού, οργανώνεται από τους γραφειοκράτες του κέντρου. Τεράστιος αριθμός αστυνομικών κατασπαταλιέται σε χρόνο απασχόλησης και υποαπασχολείται σε θέσεις, οι οποίες είναι προβλεπόμενες στον οργανισμό, αλλά στην ουσία περιλαμβάνουν καθήκοντα αλληλογραφίας και «τακτοποίησης» εγγράφων. Όπως είναι ευνόητο, μέσα σε ένα τέτοιο περίπλοκο πλαίσιο, υπάρχουν σοβαρότατα προβλήματα στην αξιολόγηση των προτεραιοτήτων απασχόλησης των αστυνομικών και στην ορθολογική διάθεση του προσωπικού.

Γενικά, η αξιολόγηση του έργου ενός Αστυνομικού Σώματος είναι δύσκολη.²² Ενδεικτικό ίσως κριτήριο της επιτυχίας ή της αποτυχίας του, αποτελεί η γενική κοινωνική παραδοχή της αποτελεσματικότητας, όπως εκφράζεται μέσα από κοινωνικές έρευνες ή από τα Μ.Μ.Ε.²³ Ειδικά για την Ελληνική Αστυνομία, εκτός από την παράθεση διαφόρων στατιστικών μεγεθών, η μεθοδολογία συγκέντρωσης των οποίων είναι αμφίβολη, δεν υπάρχει κάποια μέθοδος αξιολόγησης.

Ο έλεγχος της Αστυνομίας στην Ελλάδα γίνεται μέσα από το νομικό πλαίσιο του ποινικού και του διοικητικού δικαίου. Η ιδιαιτερότητά του, όμως, έγκειται στο ότι γίνεται κατά βάση μέσα από την ίδια την δομή της. Επιπλέον, εφαρμόζονται ιδιαίτεροι κανονισμοί και το πειθαρχικό δίκαιο, όπως αναφέρεται στο Π.Δ.120/2008 ΦΕΚ Α 182,2-9-2008, που ενεργούν με δύο τρόπους:

α) Κανονιστικά, επιβάλλοντας τις ενέργειες που πρέπει κάθε φορά να γίνουν.

β) Κυρωτικά, επιβάλλοντας κυρώσεις «πειθαρχικές», όταν μία ενέργεια αντιβαίνει στο κανονιστικό πλαίσιο.

Το πειθαρχικό σύστημα, παρά τις κάποιες βελτιώσεις με το τελευταίο Π.Δ., λειτουργεί με βάση τα στρατιωτικά χαρακτηριστικά της πειθαρχίας. Αυτές οι συνθήκες κάνουν

21. Ν.2800/2000, ΦΕΚ - 41Α, άρθρο 8.

22. Whisenand, M. Paul, (1976), Police Supervision. Theory and practice. 2nd edition, New Jersey: Prentice-Hall, Inc. σ.19,20.

23. Στο ίδιο, επίσης Oliver Ian, (1997), οπ.π.σ.17

ιδιαίτερα σημαντική τη λειτουργία των αξιωματικών, ως προς την εφαρμογή της πειθαρχικής δικαιοδοσίας που έχουν με βάση την ιεραρχική κλίμακα.

Το πειθαρχικό δίκαιο έχει μεγάλο βαθμό καταναγκασμού και αξιολογεί τη θέση του αστυνομικού στον οργανισμό σε «κατώτερη» και «ανώτερη».²⁴ Είναι μια «μεταφυσική» και όχι ορθολογική έννοια της πειθαρχίας. Η έννοια αυτή όσο δεν ανταποκρίνεται στις λειτουργικές και στις ατομικές ανάγκες τους, έχει μικρό βαθμό εσωτερίκευσης από τους αστυνομικούς.²⁵

Το σύστημα της πειθαρχίας στην Αστυνομία έχει μια τυπική και μια ουσιαστική διάσταση. Η τυπική αφορά περισσότερο στη σημειολογική και τυπική διαδικασία που δηλώνει την «υποταγή» του κατώτερου προς τον ανώτερο, ενώ η ουσιαστική αφορά στον ορθολογισμό και στην ουσιαστική εκτέλεση των καθηκόντων και των καλών πρακτικών, ως μέσων για την επίτευξη των στόχων της Αστυνομίας.²⁶ Η στρατιωτικού τύπου πειθαρχία που εφαρμόζεται, προτρέπει περισσότερο προς την πρώτη περίπτωση.²⁷

Ο λόγος προτίμησης σε αρκετά Αστυνομικά Σώματα της στρατιωτικού τύπου ιεραρχίας και πειθαρχίας, θα πρέπει να αναζητηθεί σε ιστορικές, παραδοσιακές, αλλά και έντονα εξουσιαστικές καταβολές.

Η στρατιωτική πειθαρχία αποτελεί το είδος εκείνο της πειθαρχίας που εξασφαλίζει τη λειτουργία του οργανισμού σαν μια απρόσωπη μηχανή διαβίβασης και λήψης εντολών για εκδήλωση συγκεκριμένων ενεργειών. Η ολοκληρωτική αυτή αντίληψη περί πειθαρχίας κινητοποιεί αντίρροπες δυνάμεις, τόσο στο ατομικό, όσο και στο συλλογικό επίπεδο, δημιουργεί δηλαδή αντιστάσεις, ώστε για να λειτουργήσει αποτελεσματικά το σύνολο, υποχρεωτικά υποτάσσονται οι απαιτήσεις του ατόμου, αλλά και η λογική ατομική του δράση, στις απαιτήσεις του οργανισμού, προκειμένου να λειτουργήσει σαν μια ενιαία συλλογική οντότητα.²⁸

Η αμφισβήτηση του «στρατιωτικού» μοντέλου οργάνωσης της Αστυνομίας είναι έντονη τα τελευταία χρόνια και βασίζεται κυρίως στη διάσταση που υπάρχει μεταξύ των κοινωνικών απαιτήσεων για την πολιτική και τη δράση της Αστυνομίας, και του στρατιωτικού οργανωτικού προτύπου της.²⁹

24. Βλ. στην παρ. 1 Β ΚΑΙ 1 Α του άρθρου 2 του Π.Δ.120/2008.

25. Swanson Charles, Territo Leonard, (1983), *Οπ. π. σ. 6 κ.ε.*, Επίσης, Kraska, P. B. & Kappeler, V. E., (1997), *Militarizing American Police: The rise and normalization of paramilitary units*. *Social Problems*, 44, No 1, 1-18.

26. Λύτρας Σωτήρης, (1989), *Το πειθαρχικό φαινόμενο στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

27. Iris, M., (1999), *Police discipline in Chicago: arbitration or arbitrary?* *Journal of Criminal Law & Criminology*, 89, No 1, 215-244.

28. Bandini, F., (1972), *Η στρατιωτική πειθαρχία. Ιστορία*, τεύχ. 50, 106-111... Ακόμη πιο επικίνδυνη είναι η ατομική ευφυΐα, που μπορεί να παραβληθεί με πετραδάκι που κάνει τη μηχανή να σταματήσει...

29. Davis Michael: *Police, Discretion, and Professions*, στο Kleinig John (1996), *Handled with Discretion*. London a.o.: Rowman & Littlefield Publishers, inc., σ. 14: «Οι αστυνομικοί δεν ανέχονται τη στρατιωτική δυσκαμψία... Ο στρατός εκφέρει πολιτική αλλά πρωταρχικά εφαρμόζοντας γενικευμένη δύναμη. Οι πολίτες είναι στην καλύτερη περίπτωση άσχετοι και στην χειρότερη, εμπόδιο για το στρατό. Οι αστυνομικοί αντίθετα, είναι εκφραστές του νόμου και πρωταρχικά δουλεύουν με πολίτες του οποίους «προστατεύουν και υπηρετούν». Το μεγαλύτερο μέρος της δουλειάς τους είναι να μιλούν, να εκφέρουν ερωτήσεις, να προειδοποιούν, να συμβουλευούν κ.λ.π. Οι αστυνομικοί γενικά, δουλεύουν μόνοι τους ή σε ζευγάρια σπάνια και μόνο σε ορισμένες ειδικές υπηρεσίες φορώντας στρατιωτική εξάρτηση. Ακόμη και σ' αυτή την περίπτωση μοιάζουν σαν πιλότοι πολεμικών αεροσκαφών παρά σαν στρατιώτες».

Η επικράτηση, παρά την τόση κριτική³⁰ του στρατιωτικού μοντέλου, δε φαίνεται να στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία αποτελεσματικότερης διαχείρισης του αστυνομικού έργου και αύξησης της αποδοτικότητάς του. Το στρατιωτικό μοντέλο είναι περισσότερο λειτουργικό ως προς την εξασφάλιση της υπακοής στην κεντρική εξουσία και της άσκησης της ιεραρχικά, και λιγότερο ως προς την αποτελεσματικότητα του καθημερινού συσαστικού και επίσημα προβαλλόμενου αστυνομικού έργου. Άλλωστε, η πολυπλοκότητα των διαδικασιών αντιμετώπισης, εξιχνίασης, διερεύνησης και προανάκρισης των εγκλημάτων και παραπομπής στη Δικαιοσύνη των εγκληματιών, όπως επίσης η συμμετοχή της Αστυνομίας σε διαδικασίες πρόληψης και συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών, απαιτούν πολύ περισσότερο ευέλικτη οργανωτική διάρθρωση, προσωπική αυτονομία και θετική διακριτική ευχέρεια προκειμένου να υλοποιούνται αποτελεσματικά.

Η επικράτηση και η αναπαραγωγή στην Ελληνική Αστυνομία του στρατιωτικού μοντέλου μέσα από τις διαδικασίες εκπαίδευσης, φανερώνει ότι οι κυρίαρχες δυνάμεις εξουσίας θεωρούν ότι αυτή η μορφή οργάνωσης διευκολύνει πολύ περισσότερο τον έλεγχο των αστυνομικών δυνάμεων.

Παρ' όλα αυτά, ως θετικό χαρακτηριστικό του στρατιωτικού μοντέλου οργάνωσης της Αστυνομίας σε ένα δημοκρατικό κράτος, προβάλλεται από ορισμένους, ο περιορισμός των πιθανοτήτων αυτονόμησης της δράσης της απέναντι στο κοινωνικό σύνολο.³¹

Η στρατιωτικού τύπου πειθαρχία της Αστυνομίας αυξάνεται τα τελευταία χρόνια σε ορισμένες αστυνομικές υπηρεσίες, οι οποίες είναι αρμόδιες για την αντιμετώπιση μαζικών εκδηλώσεων, λαϊκών κινητοποιήσεων και γενικά κοινωνικών δραστηριοτήτων, που έχουν μαζικό χαρακτήρα.³² Εξυπηρετεί περισσότερο την αποτελεσματικότερη άσκηση ελέγχου της Αστυνομίας σε αυτές τις εκδηλώσεις, καθιστώντας την μια εύκολα κατευθυνόμενη δύναμη επιβολής της δημόσιας τάξης, αλλά και της συγκεκριμένης πολιτικής τάξης.³³ Στην Ελληνική Αστυνομία οι περισσότεροι στρατιωτικά οργανωμένες μονάδες είναι αυτές που υπάγονται στην Διεύθυνση Αστυνομικών Επιχειρήσεων.³⁴

Η κυρίαρχη αντίληψη που επικρατεί για τη χρησιμότητα αυτών των υπηρεσιών έχει ως βάση το δεδομένο ότι θα χρησιμοποιηθεί οπωσδήποτε αστυνομική δύναμη για την αντιμετώπιση των μαζικών κινητοποιήσεων και επομένως θα είναι καλύτερα για όλους, η δύναμη αυτή να είναι σωστά εκπαιδευμένη και στρατιωτικά πειθαρχημένη, έτσι ώστε, αφενός μεν να ελέγχεται και να χρησιμοποιείται ανά πάσα στιγμή από την εξουσία αποτελεσματικά, αφετέρου δε να ασκεί και περισσότερο ελεγχόμενη βία, όση

30. Swanson Charles, Territo Leonard, (1983), οπ. π., σ. 6.

31. Mc Gregor Joan, *From the State of Nature to Mayberry: The Nature of Police Discretion* στο: Kleinig John (1996), *Handled with Discretion*. London a.o.,: Rowman & Littlefield Publishers, inc., σ. 49. «Οι συνταγματικές προστασίες και οι νόμοι της πολιτείας για ελευθερία και ισότητα για όλους, δεν μετρούν πολύ αν η διακριτική ευχέρεια της αστυνομίας της επιτρέπει να εφαρμόζει το νόμο επιλεκτικά σε αδύναμες μειονοτικές ομάδες ενώ την ίδια στιγμή αποτυχαίνει να προστατεύσει αποτελεσματικά τα συμφέροντα των μελών αυτών των ομάδων».

32. Fielding N.G., (1990), *The Police and Social Conflict. Rhetoric and Reality*. London: The Athlone Press, σ. 67.

33. Fielding N.G. (1990), οπ. π.

34. Η Διεύθυνση Αστυνομικών Επιχειρήσεων, υπάγεται στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής και έχει αρμοδιότητες την Λήψη μέτρων Τάξεως και την αντιμετώπιση συγκεντρώσεων, διαδηλώσεων κ.λ.π.

είναι απαραίτητη για τη διάλυση της διαδήλωσης.³⁵ Η αντιμετώπιση ενός όχλου πολιτών από ένα «όχλο» αστυνομικών δεν εγγυάται τον έλεγχο της βίας αυτής.³⁶

Το πρόβλημα, όμως, έγκειται στην τάση που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια για τη «στρατιωτικού τύπου» καθημερινή αστυνόμευση, η οποία έχει εδραιωθεί ως πεποίθηση που έχουν αναπτύξει αρκετά ανώτερα στελέχη της Αστυνομίας. **Θεωρούν ότι η στρατιωτικού τύπου στολή, ο αντίστοιχος εξοπλισμός, τα διάφορα στρατιωτικά σήματα και σύμβολα, συμβάλλουν στην καλύτερη αστυνόμευση. Η τάση αυτή υιοθετείται εύκολα από τους νεαρούς αστυνομικούς οι οποίοι θεωρούν ότι η στρατιωτική και εν πολλοίς «εμπόλεμη» εμφάνιση, τους προσθέτει κύρος και εξουσία.** Παράλληλα, παρατηρείται μια σαφής υποχώρηση της παραδοσιακής αστυνόμευσης του Αστυνομικού Τμήματος. Η τάση αυτή ενδυναμώνει την αίσθηση ασφάλειας και εξουσίας των αστυνομικών, κάνοντάς τους να νοιώθουν ότι επιβάλλονται στην κοινωνία. Στην πραγματικότητα, τους απομακρύνει από τους φιλήσυχους πολίτες, τους καθιστά ανίκανους να δράσουν ως φορείς αστυνόμευσης και τους καθιστά ευάλωτους σε όποιους επιθυμούν να τους επιτεθούν, αναγκάζοντάς τους συχνά να ασκούν ένοπλη βία. Η εικόνα του αστυνομικού που με προσήνεια και χαμόγελο βοηθά την κοινότητα και στέκει δίπλα στον πολίτη για τα προβλήματά του, μετατρέπεται σε εικόνα μιας ομάδας, συνήθως, πλήρως εξοπλισμένων και αυστηρών στρατιωτικο-αστυνομικών, που δεν μιλούν αλλά επιτηρούν και ελέγχουν. Αυτή η εικόνα συντελεί μάλλον στην περαιτέρω διεύρυνση του χάσματος Αστυνομίας- κοινωνίας, παρά στην προσέγγιση μεταξύ τους.

Η τάση αυτή, της στρατιωτικού τύπου δηλαδή καθημερινής αστυνόμευσης, είναι υπεύθυνη για πολλά περιστατικά βίας, τα οποία έχουν συχνά άσχημη κατάληξη, με αποτέλεσμα την περαιτέρω ένταση στις σχέσεις Αστυνομίας - πολιτών.

Η φιλοσοφία, λοιπόν, της λειτουργίας της Ελληνικής Αστυνομίας αποκαλύπτει τα χαρακτηριστικά του στρατιωτικού μοντέλου αστυνόμευσης σε συνδυασμό με έντονες γραφειοκρατικές δομές.

2.2. Οργανωτικά χαρακτηριστικά

Παρακάτω θα δούμε πιο αναλυτικά ορισμένα οργανωτικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αστυνομίας.

Με βάση το γενικό οργανόγραμμα της Αστυνομίας, όπως διαμορφώνεται σήμερα, βλέπουμε ότι αυτό είναι ιδιαίτερα περίπλοκο και «φορτωμένο» στην κορυφή του.

Έτσι, σε επιτελικό επίπεδο, υπάρχουν τρεις Κλάδοι, 21 Διευθύνσεις και 66 Τμήματα. Επιπλέον υπάρχουν 3 Διευθύνσεις υπαγόμενες απευθείας στον Αρχηγό, μια αυτοτελής Γενική Διεύθυνση, (προστασίας επισήμων) και δύο κεντρικές υπηρεσίες, όπως χαρακτηρίζονται η Αστυνομική Ακαδημία και η Διεύθυνση Υγειονομικού.

Οι περιφερειακές υπηρεσίες συγκροτούνται από 14 Γενικές Διευθύνσεις και 71 Αστυνομικές Διευθύνσεις, σε αντίστοιχες γεωγραφικές ενότητες. Από τα οργανογράμματα

35. Τσουκαλά Αναστασία. (1999). Η Αστυνόμευση των Αθλητικών Εκδηλώσεων. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα, σ.30 κ.ε.
36. Κοτρώνης, Δημ., (1995) Αστυνομικές Επιχειρήσεις, Αθήνα: Υ.Δ.Τ., Δ/νση Εκπαίδευσης.

αυτά γίνεται κατανοητό ότι διαμορφώνεται ένα συγκεντρωτικό και κάθετης μορφής σύστημα διοίκησης στρατιωτικού τύπου, στο οποίο τα κύρια σημεία λήψης αποφάσεων είναι ο Αρχηγός και ο Υπουργός. Οι αποφάσεις που καλούνται να πάρουν είτε είναι στρατηγικής σημασίας είτε είναι απλά επιχειρησιακές, ακόμη και για το πιο λεπτομερειακό επιχειρησιακό πρόβλημα. Επιπλέον, οι δυνατότητές τους για λήψη και ανάλυση πληροφοριών, εξαντλούνται στους ιεραρχικά υφισταμένους τους. Άλλωστε, για το θέμα αυτό ο Dominique Monjardet αναφέρει:

Η ιεραρχία είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από τις πληροφορίες που δίνουν, επιλέγουν ή δεν δίνουν οι εκτελεστές των διαταγών...³⁷

Σε ένα τέτοιο σύστημα, υπάρχει η τάση σε κάθε περίπτωση λήψης απόφασης, η ευθύνη να μεταβιβάζεται στα υψηλότερα κλιμάκια της ιεραρχίας. Δημιουργείται, έτσι, ευθυνοφοβία σε όλα τα επίπεδα της ιεραρχίας, η οποία δημιουργεί προβλήματα όχι μόνο στην οργάνωση, αλλά και στην επιχειρησιακή δράση. Έτσι, «υπεραστυνόμεο» της χώρας, γίνεται στην πραγματικότητα ο εκάστοτε Υπουργός. Την ίδια στιγμή βέβαια καθίσταται πολιτικά «όμηρος» αφού του αποδίδεται πολιτική ευθύνη για κάθε μικρή ή μεγάλη επιχειρησιακή αποτυχία.

Τα επίπεδα διοίκησης της Αστυνομίας σε κάθετη μορφή είναι 11-12. Έρευνες έχουν δείξει ότι όταν τα επίπεδα διοίκησης είναι 5, τα μηνύματα από την κορυφή στη βάση και το αντίστροφο, φτάνουν σε ποσοστό μόλις 20%.³⁸

Η αποτελεσματικότητα του προσωπικού δεν αξιολογείται με βάση συγκεκριμένες παραμέτρους ή κριτήρια.³⁹ Επιπλέον, τα στατιστικά στοιχεία που συλλέγει το πρώην Υ.Δ.Τ., με βάση αναφορές των κατά τόπους Υπηρεσιών, δεν είναι αξιόπιστα, με το δεδομένο ότι δεν εφαρμόζονται διαδικασίες ελέγχου.⁴⁰

Στην Ελληνική Αστυνομία υπηρετούν σήμερα περισσότεροι από 55.000 αστυνομικοί. Αυτό σημαίνει ότι η αναλογία με τους κατοίκους είναι περίπου στο 1 προς 190. Είναι μια από τις μεγαλύτερες, αν όχι η μεγαλύτερη αναλογία αστυνομικών σε σχέση με τους κατοίκους, στον κόσμο. Για σύγκριση, η αναλογία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες είναι στη Μεγάλη Βρετανία 1/540, στην Ιταλία 1/620 ή στις Η.Π.Α. 1/550.⁴¹ Η μεγάλη αύξηση του αστυνομικού προσωπικού έχει γίνει τα τελευταία 15 χρόνια και έχει βασιστεί στις απόψεις περί «μηδενικής ανοχής» που υποστηρίχθηκαν από αρκετούς αυτά τα χρόνια, από την πίεση των στελεχών, αλλά και των συνδικαλιστών για αύξηση της δύναμης, αίτημα το οποίο ακόμη και τώρα διατυπώνεται, αλλά και από τη γενικότερη τάση των Ελλήνων για επαγ-

37. Monjardet Dominique, (1996), *Ce que fait la police*. Paris: Editions la decouverte textes a l' appui/ serie sociologie, .σ.95.

38. Σκουλάς Ν. (1984), *Η ανθρώπινη διοίκηση*. ΟΑΕΔ. Αθήνα.

39. Βλ. π.χ. τα Π.Δ. 1178/1977, ΦΕΚ 387 Α', Π.Δ. 15/1986 ΦΕΚ 8 Α', Π.Δ. 61/1989 ΦΕΚ 29 Α', Π.Δ. 61/90, ΦΕΚ 26-Α' σχετικά με τη βαθμολογία των αστυνομικών, στα οποία αναφέρονται ως προσόντα όπως: προβλεπτικότητα, επινοητικότητα κ.λ.π. στα οποία αξιολογούνται οι αστυνομικοί.

40. Στις αρχές της δεκαετίας, με εγκύκλιες διαταγές του Αρχηγού τέθηκαν ως στόχοι αποτελεσματικότητας, η όσο το δυνατό περισσότερη ποσοστιαία μείωση κάθε είδους αδικημάτων με έμφαση στα αδικήματα κατά τις περιουσίες (κλοπές, διαρρήξεις κ.λ.π). Τα ποσοστά μείωσης ή αύξησης, λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση των διοικητών. Βλ π.χ. τη με αριθμό 3002/10/73-α δ/γή.

41. Βλ. Σχετικά Wikipedia.

γελματική διέξοδο στο Δημόσιο. Βλέπουμε ότι από αριθμητική άποψη δεν υπάρχει πρόβλημα στελέχωσης της Αστυνομίας, παρόλο που σε μόνιμη βάση η έλλειψη προσωπικού προβάλλεται από τις Υπηρεσίες ως το σοβαρότερο πρόβλημα.

Η κατανομή της αστυνομικής δύναμης στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας, γίνεται με βάση την προβλεπόμενη οργανική δύναμη, όπως αυτή έχει καθορισθεί με εμπειρικό τρόπο, χωρίς την ύπαρξη μοντέλου ή παραμέτρων κατανομής και στηρίζεται στη βάση πληθυσμιακών, κυρίως, μεγεθών.⁴² Η ιεραρχική συγκρότηση του προσωπικού γίνεται με βάση τη στρατιωτική ιεραρχία και είναι πλήρως αντίστοιχη προς αυτήν, παρόλο που σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις, το έργο του αστυνομικού διαφέρει ριζικά από εκείνο του στρατιωτικού.⁴³ Αλλά και η οργανωτική δομή της Αστυνομίας δεν αντιστοιχεί με εκείνη του στρατού. Έχουμε δηλαδή μια στρατιωτική ιεραρχία προσαρμοσμένη σε μια πολύπλοκη γραφειοκρατική οργάνωση.

Εξετάζοντας την ιεραρχική κλίμακα των βαθμών της Αστυνομίας θα δούμε ότι δεν ανταποκρίνεται αυτή στην αντιστοιχία βαθμού με θέση, ή στην αρχή διάκρισης καθηκόντων σε σχέση με τη διάκριση βαθμού.

Είναι συνηθισμένο φαινόμενο, κατώτερος στην ιεραρχία να διοικεί ανώτερου επιπέδου Υπηρεσία, από την Υπηρεσία που διοικεί ανώτερός του. Επιπλέον, τα βασικά κριτήρια για τη βαθμολογική ιεραρχία, ειδικά στους αξιωματικούς, είναι τα χρόνια υπηρεσίας και η σειρά εξόδου από τη Σχολή Αξιωματικών.

2.3 Συμπεράσματα

Στην πραγματικότητα, μετά από πολλές και δύσκολες ιστορικές περιόδους, η Ελληνική Αστυνομία, βρίσκεται σήμερα στο λεγόμενο επαγγελματικό-γραφειοκρατικό και ημιστρατιωτικού τύπου μοντέλο αστυνόμευσης, το οποίο ήταν το κύριο μοντέλο αστυνόμευσης στις προηγμένες χώρες μέχρι τη δεκαετία του 1960. Τώρα, βρίσκεται στην αρχή μιας κρίσιμης καμπής για τη μετεξέλιξή του, δεδομένης της οριακής λειτουργίας του. Βρισκόμαστε λοιπόν σε μια περίοδο όπου επικρατεί απόλυτη ανάγκη αναδιοργάνωσης ή μεταρρύθμισης όπως θα μπορούσαμε να πούμε καλύτερα, της Αστυνομίας, αλλά και σύγχυσης σχετικά με τη μορφή που αυτή θα πάρει. Η σύγχυση αφορά τις διαφορετικές εκτιμήσεις και απόψεις για το μέλλον της Αστυνομίας και τη μετεξέλιξή της σε σύγχρονο μοντέλο που θα συνδυάζει τον επαγγελματισμό με την κοινωνική ένταξη και δράση.

42. Βλ. π.χ. το με αριθμό 7002/3/27 από 1-2-2000 σήμα του Υ.Δ.Τ. προς τις Αστυνομικές διευθύνσεις, όπου αναφέρεται: «...προκειμένου κατανεμηθεί ορθολογικά η οργανική δύναμη αστυνομικού προσωπικού, παρακαλούμε όπως μέχρι 21-2-2000, αναφέρετε στη Δ/νση Μελετών του Υ.Δ.Τ., τα παρακάτω στοιχεία: αριθμό υφισταμένων υπηρεσιών, έκταση αρμοδιοτήτων κάθε υπηρεσίας, Η εγκληματικότητα και τα εν γένει αστυνομικά προβλήματα κάθε περιοχής, η πυκνότητα του πληθυσμού, η έκταση και η αναπτυξιακή προοπτική κάθε περιοχής, η απαιτούμενη οργανική δύναμη για τις υπό ίδρυση υπηρεσίες περιπολιών». Είναι προφανές ότι ο τρόπος αυτός για την κατανομή της δύναμης της Αστυνομίας δεν είναι ορθολογικός με το δεδομένο ότι τόσο οι διάφοροι παράγοντες λαμβάνονται αυθαίρετα υπόψη, όσο και γιατί η αναμοδιότητα των αστυνομικών διευθυντών σχετικά με τις αναπτυξιακές προοπτικές των περιοχών τους, είναι προφανής. Εκ των πραγμάτων λοιπόν η επιχειρούμενη με αυτό τον τρόπο κατανομή των αστυνομικών, δεν είναι έγκυρη και ορθολογική.

43. Brus, G.H. & Shuman, I.G. (1998). Police managers' perceptions of organizational leadership styles. *Public Personnel Management*, 17(2), 145, 147

Εντελώς συνοπτικά, τα βασικά προβλήματα τα οποία διακρίνουμε στην Ελληνική Αστυνομία σήμερα, είναι τα παρακάτω:

- 1) Ο ασφυκτικός εναγκαλισμός με την εκάστοτε κυβέρνηση.
- 2) Ο υδροκεφαλισμός και η γραφειοκρατία στην οργάνωσή της.
- 3) Η ανυπαρξία στελεχιακής πολιτικής και στρατηγικών ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.
- 4) Ο ανορθολογισμός και η πολυπλοκότητα στην οργάνωση.
- 5) Η έλλειψη επιστημονικής υποστήριξης στο καθημερινό αστυνομικό έργο και στην ίδια την αστυνομική εκπαίδευση.
- 6) Η πολυδιάσπαση των αστυνομικών υπηρεσιών και ο κατακερματισμός του αστυνομικού έργου τα οποία σε συνδυασμό με τη γραφειοκρατία, «εξαφανίζουν» τους αστυνομικούς από το δρόμο.
- 7) Ο πληθωρισμός των βαθμών και η παρουσιαζόμενη υστέρηση σε γνώσεις και δεξιότητες των υψηλόβαθμων.
- 8) Οι ιδεολογικές προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που αναπτύσσονται στους κόλπους της Αστυνομίας κάτω από τις συγκεκριμένες δομές και λειτουργίες.
- 9) Η διαφθορά και η κακώς εννοούμενη συναδελφική αλληλεγγύη, η οποία συχνά υπάρχει μεταξύ των αστυνομικών.
- 10) Η ελλειμματική εκπαίδευση.
- 11) Η αδυναμία του οργανισμού, αλλά και του συνδικαλιστικού κινήματος των αστυνομικών να υιοθετούν πλήρως τις κατά καιρούς σοβαρές προτάσεις που έχουν γίνει.
- 12) Η έλλειψη πολιτικών επικοινωνίας και ανατροφοδότησης της οργάνωσης (δεν διδάσκεται από τα λάθη της).

Τα παραπάνω δεδομένα γίνονται ακόμη πιο έντονα αν λάβουμε υπόψη το πλαίσιο στο οποίο υπάρχουν. Είναι γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια στον ελληνικό χώρο έχουν παρουσιαστεί νέες μορφές εγκληματικότητας. Η παρουσία αρκετών μεταναστών δημιουργεί σημαντικές πολιτισμικές διαφοροποιήσεις, σημαντική κοινωνική κινητικότητα και σε συνδυασμό με τις υπερβολές της εικόνας, που παρουσιάζουν κυρίως τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ, δημιουργούν ένα κοινωνικό πλαίσιο, πρόσφορο στη δημιουργία κλίματος ανασφάλειας. Διαμορφώνεται έτσι μια κοινωνικό-πολιτική αντίληψη για ενδυνάμωση του ρόλου της Αστυνομίας στην καταπολέμηση του εγκλήματος, που εκφράζεται με την απαίτηση για περισσότερη αστυνόμευση, επιτήρηση και έλεγχο, χωρίς όμως ταυτόχρονα να επιτυγχάνεται η διαμόρφωση κοινωνικών συνθηκών που θα οδηγήσουν στη μείωση της εγκληματικότητας ή ακόμη και στη μείωση του φόβου και της ανασφάλειας. Η Αστυνομία έτσι, έχει σχεδόν καταστεί «εξωτερικός» παράγοντας της κοινωνίας, ο οποίος σαν «χειρουργικό εργαλείο» επιχειρεί να μειώσει το αίσθημα ανασφάλειας στο οποίο όμως όλες οι άλλες κοινωνικές συνθήκες συμβάλλουν για να αναπτυχθεί.⁴⁴

44. Βλ. Αρτινοπούλου Β. Το λαϊκό αίσθημα φαίνεται ότι εισακούστηκε. ΤΑ ΝΕΑ ,6-7-1999, «...Η εγκληματικότητα είναι μια πραγματικότητα. Η προβολή της από τα Μ.Μ.Ε. είναι μια ιδιόμορφη πραγματικότητα..... Ζητούμενο, ωστόσο, εξακολουθεί να είναι η χάραξη μιας κοινωνικής και αντεγκληματικής πολιτικής...».

Η κοινωνική αυτή απομόνωση είναι δεδομένο ότι δεν συμβάλλει στον αντεγκληματικό ρόλο της Αστυνομίας, κυρίως γιατί διατηρεί μια σχέση αντιπαλότητας Αστυνομίας-πολιτών που μειώνει τη ροή πληροφοριών προς την Αστυνομία, οι οποίες θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμες για τη διαμόρφωση των προτεραιοτήτων αντεγκληματικής δράσης. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ελλάδα έχει επικρατήσει η άποψη ότι η αντεγκληματική πολιτική είναι έργο αποκλειστικά της Αστυνομίας, ενώ την ίδια στιγμή είναι γνωστή η άποψη που εκφράζουν πολλοί επιστήμονες, ότι δεδομένων των κοινωνικό-οικονομικών συνθηκών σε μια κοινωνία, είναι πολύ μικρές οι δυνατότητες που έχει η Αστυνομία για την ουσιαστική μείωση της εγκληματικότητας.

Η Αστυνομία στην Ελλάδα βρίσκεται σε μια μεταβατική περίοδο, αντίστοιχη με τη μεταβατικότητα της ελληνικής κοινωνίας, η οποία εντείνεται περισσότερο με βάση τις εξελίξεις στη δομή του κράτους και τον εκσυγχρονισμό στη λειτουργία του. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι σημαντικές επιτυχίες της Ελληνικής Αστυνομίας στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι οποίες ήταν η εξάλειψη της «ιστορικής» εγχώριας τρομοκρατίας που ταλάνιζε για χρόνια την ελληνική κοινωνία και η επιτυχής και από πλευράς ασφάλειας, διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, έγιναν μέσα σε κλίμα κοινωνικής συναίνεσης. Το κλίμα αυτό σηματοδότησε την αναγνώριση των νέων δεδομένων τόσο από την πλευρά της Αστυνομίας όσο και από την πλευρά της κοινωνίας, που απαιτούσαν την επίλυση των δύο αυτών προβλημάτων.

Στη μεταβατική, λοιπόν, αυτή διαδικασία, εδώ και αρκετό καιρό αποτελεί αντικείμενο συζήτησης η ανάγκη αναδιάρθρωσης της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η έννοια βέβαια της αναδιάρθρωσης, έχει για τον καθένα διαφορετικό περιεχόμενο. Σε κάθε περίπτωση, ο στόχος της όποιας αναδιάρθρωσης, δεν μπορεί παρά να είναι η αύξηση της ικανοποίησης του κοινωνικού συνόλου από την Αστυνομία. Αυτό βέβαια στην ουσία του έχει πολιτική, κοινωνική, οργανωτική και επικοινωνιακή διάσταση.

Στο βαθμό που συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση, περιλαμβάνεται η βελτίωση των συνθηκών εργασίας των αστυνομικών και η αναβάθμιση του κοινωνικού τους «status». Η ικανοποίηση του κοινωνικού συνόλου περιλαμβάνει τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, ασφάλειας, έλλειψης φόβου θυματοποίησης, αλλά και βελτίωση της ποιότητας στις παρεχόμενες υπηρεσίες εκ μέρους της Αστυνομίας, αλλά και των σχέσεων της γενικά με το κοινωνικό σύνολο. **Με βάση τα παραπάνω, η αναδιάρθρωση δεν μπορεί να είναι μια απλή αναδιάταξη των δυνάμεων της Αστυνομίας, ούτε δημιουργίας ή κατάργησης Υπηρεσιών, ανακατανομής οργανικών θέσεων, διαμόρφωσης νέων ιεραρχιών κ.λ.π.**

Η αναδιάρθρωση πρέπει να περιλαμβάνει πολιτικές κατευθύνσεις, στρατηγική και γενικές αρχές, στόχους, κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης, χρονικά στάδια υλοποίησης, εκπαίδευση και ενημέρωση των φορέων που θα σηκώσουν το βάρος της αναδιάρθρωσης, αλλά και ενημέρωση της κοινωνίας για τις επιχειρούμενες αλλαγές. Οι παραπάνω κινήσεις θα πρέπει να γίνουν με έγκυρο και επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο, ώστε να υπάρξει άμεση σχέση των αλλαγών με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες θεωρίες για τη γραφειοκρατία και τη διοίκηση, οι δρα-

στικές αλλαγές οργανισμών δεν μπορούν να γίνουν εύκολα από τα «μέσα», δεδομένου ότι κάθε επιχειρούμενη αλλαγή από στελέχη ή ομάδες εργασίας που ανήκουν στην ίδια τη δομή του οργανισμού, δεν μπορεί παρά να προσανατολιστεί προς την κατεύθυνση της εξυπηρέτησης των συμφερόντων τους, όπως αυτοί τα κατανοούν.⁴⁵ Έτσι, τα οργανωτικά και διοικητικά χαρακτηριστικά της Αστυνομίας, μας οδηγούν επίσης στο συμπέρασμα ότι οποιαδήποτε προσπάθεια αλλαγής στη δομή της, πρέπει να γίνει από φορείς «έξω» από τη δομή του οργανισμού, λαμβάνοντας όμως υπόψη την πληροφόρηση που θα έχει από την «από μέσα» μελέτη του οργανισμού. Θα πρέπει, επίσης, να αναμένεται ότι θα δημιουργήσει αντίρροπες καταστάσεις διατήρησης της υπάρχουσας κατάστασης, οι οποίες πιθανόν να δημιουργήσουν αντιθέσεις ακόμη και σε εκείνους που θα κληθούν να την εφαρμόσουν και να την υλοποιήσουν, δηλαδή τους ίδιους τους αστυνομικούς. Οι αντιθέσεις αυτές πρέπει να προβλεφτούν και να αποτελέσουν αντικείμενο ευρύτατου διαλόγου και ενημέρωσης, η οποία θα πρέπει να καλύψει και την ενημέρωση των πολιτών.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, η «αναδιάρθρωση» της Ελληνικής Αστυνομίας έχει γίνει πια γενική απαίτηση της κοινωνίας, αλλά και των ίδιων των αστυνομικών. Όμως, με τη λέξη «αναδιάρθρωση», συχνά εννοούνται από διαφορετικούς φορείς, διαφορετικά πράγματα. Το εύρος της έννοιας αυτής εκτείνεται από τις απλές χωροταξικές αλλαγές, μέχρι την πλήρη ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης.

Το ζητούμενο, επομένως, είναι μια διαδικασία γενικής αναδιάρθρωσης, ο προσδιορισμός, δηλαδή, της αναγκαίας εκείνης ανασυγκρότησης, αναδιοργάνωσης και γενικά μεταρρύθμισης της Αστυνομίας και της αστυνόμευσης στην Ελλάδα, ώστε το σύστημα αστυνόμευσης στον ελληνικό χώρο, να είναι αποτελεσματικό, σύμφωνα με τα διεθνώς παραδεκτά κριτήρια, να τηρεί απαρέγκλιτα τη δημοκρατική νομιμότητα και να είναι προσανατολισμένο στην κατοχύρωση της ασφάλειας του Πολίτη και των δημοκρατικών ελευθεριών και θεσμών, καταφέροντας, ταυτόχρονα, να αναβαθμίζει την ασφάλεια και την κοινωνική θέση των αστυνομικών. Και αυτό πρέπει να γίνει με το ελάχιστο δυνατό κόστος, τόσο σε οικονομικούς όσο και σε ανθρώπινους πόρους, ώστε η ισορροπία κόστους-ωφέλειας, να γίνει στο ανώτερο δυνατό επίπεδο.

---

45. Μουζέλης Ν., (1991), Οργάνωση και Γραφειοκρατία. Ανάλυση των σύγχρονων Θεωριών. Μτφρ. Σοφούλη Ευαγγελία. Εκδ. Α. Μαθιουδάκη/Π. Ανδρονόπουλου, επίσης: Almprow M., (1970), Bureaucracy. London: Pall Mall Press Επίσης, Beetham D., (1996), Bureaucracy. scnd ed., Buckingham: Open University Press.

3. Η αναδιοργάνωση της Αστυνομίας

3.1 Γενικά

Στα προηγούμενα κεφάλαια, είδαμε τα πολιτικά και οργανωτικά προβλήματα της Αστυνομίας και δείξαμε την αναγκαιότητα της γενικής αναδιοργάνωσής της. Ο στρατηγικός στόχος της αναδιοργάνωσης, δεν μπορεί παρά να είναι η μετεξέλιξη της Ελληνικής Αστυνομίας σε ένα Αστυνομικό Σώμα, το οποίο θα είναι αποτελεσματικό στη μείωση του φόβου και της ανασφάλειας, θα είναι φιλικό προς τον πολίτη, θα είναι αποτελεσματικό στην εφαρμογή της έννομης τάξης και θα αποτελεί ένα πεδίο εργασιακής ικανοποίησης των αστυνομικών. Ταυτόχρονα, θα ανταποκρίνεται στα σύγχρονα κριτήρια κόστους-ωφέλειας, ώστε να μην κοστίζει πανάκριβα στον ελληνικό λαό.

Στο παρόν κεφάλαιο της μελέτης, θα περιγράψουμε τους στρατηγικούς στόχους της αναδιοργάνωσης, τους επιμέρους στόχους, τις γενικές αρχές που πρέπει να ισχύουν στο σύνολο του οργανισμού, τις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν, και θα παραθέσουμε ενδεικτικά οργανογράμματα, ενώ προτείνονται τα στάδια υλοποίησης των αναγκαίων πολιτικών.

Είναι ευνόητο ότι η πρόσφατη αλλαγή στην αρχιτεκτονική του Κράτους με το σχέδιο «Καλλικράτης», πρέπει να ληφθεί οπωσδήποτε υπόψη σε οποιαδήποτε προσπάθεια αναδιοργάνωσης της Αστυνομίας.

3.2 Ο στρατηγικός στόχος της αναδιάρθρωσης

Η αναδιάρθρωση της Αστυνομίας δεν είναι αυτοσκοπός. Ούτε οποιαδήποτε αναδιάρθρωση είναι σίγουρο ότι θα βελτιώσει τα πράγματα. Υπάρχουν στο παρελθόν παραδείγματα, όπου οργανωτικές αλλαγές, χειροτέρεψαν αντί να βελτιώσουν την κατάσταση. Η αναδιάρθρωση είναι ένα εργαλείο, ένα οργανωτικό μέσο, το οποίο είναι θετικό αν και εφόσον είναι θετικά τα αποτελέσματα, σε σχέση με τους στόχους που έχει θέσει. Θα κριθεί δηλαδή εκ του αποτελέσματος. Η αναδιάρθρωση, επίσης, απαιτείται να είναι ουσιαστική, όχι προσηματική. Να περιέχει, δηλαδή, δράσεις, οι οποίες θα επιδρούν ουσιαστικά και θα αλλάζουν δομές και λειτουργίες. Οι δράσεις αυτές πρέπει να είναι στοχευμένες, συνδεδεμένες μεταξύ τους, με καθορισμένη χρονική αλληλουχία.

Βασική προϋπόθεση για την αναδιάρθρωση της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελεί η

ύπαρξη πολιτικής βούλησης από την Κυβέρνηση στη βάση μιας ευρύτερης πολιτικής συναίνεσης, η οποία θα περιλαμβάνει τα κόμματα, τους συνδικαλιστικούς φορείς και τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μια αναδιάρθρωση κατά την οποία η αντιπολίτευση θα εγκυβερνάει την Κυβέρνηση ότι δεν πράττει σωστά, αλλά έχει διάφορες σκοπιμότητες, είναι από την αρχή υπονομευμένη.

Με το δεδομένο ότι οι πολίτες δεν αμφισβητούν τον αστυνομικό θεσμό, αλλά επιμέρους λειτουργίες του θεσμού, όπως αυτός παρουσιάζεται στην Ελλάδα, ο στρατηγικός στόχος της αναδιάρθρωσης της Ελληνικής Αστυνομίας δεν μπορεί παρά να είναι η συνολική αλλαγή της εικόνας, της δομής και της λειτουργίας της. Με άλλα λόγια, ο δραστηστικός εκσυγχρονισμός και εκδημοκρατισμός της, ώστε να αποτελεί μια αποδεκτή από τους πολίτες Κρατική Υπηρεσία. Ο στόχος αυτός είναι πρώτιστα πολιτικός και με δεδομένες τις ιστορικές συνθήκες, είναι εκ των πραγμάτων μακροπρόθεσμος, χωρίς να αποκλείει τις ενδιάμεσες παρεμβάσεις που θα «ανακουφίσουν» το σύστημα. Περιλαμβάνει την επίτευξη γενικότερης πολιτικής εμπιστοσύνης όλων των πολιτικών φορέων στην Ελληνική Αστυνομία. Ο γενικός αυτός στόχος, εμπεριέχει επί μέρους στόχους, η επίτευξη των οποίων συνθέτει αυτό που θα λέγαμε σύγχρονη, αποτελεσματική, δημοκρατική και κοινωνικά αποδεκτή Αστυνομία.

Σε γενικές γραμμές, η νέα οργανωτική δομή της Αστυνομίας πρέπει να ανατρέψει την υπάρχουσα κατάσταση και στην ουσία να δημιουργεί μια Νέα Ελληνική Αστυνομία, περισσότερο αποτελεσματική, ενταγμένη στην κοινωνία, με ουσιαστικό κοινωνικό ρόλο και με ουσιαστική δημοκρατική νομιμοποίηση και λειτουργία.

Πρέπει να τονίσουμε ότι μια διαδικασία αναδιάρθρωσης, δεν είναι μια ενέργεια ή ένα σύνολο ενεργειών που γίνονται μια φορά και θεωρείται ολοκληρωμένη. Η αναδιάρθρωση πρέπει να περιέχει κριτήρια και διαδικασίες ελέγχου και αξιολόγησης, οι οποίες θα εγγυώνται τη διαρκή δυνατότητα του οργανισμού να μετεξελίσσεται συγκροτημένα και να ανταποκρίνεται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες. Είναι αυτονόητο ότι για να γίνει αυτό, απαιτείται σταθερή επιστημονική υποστήριξη, η οποία θα εξασφαλίζει την έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση για τις κοινωνικές ανάγκες, για τις δράσεις της Αστυνομίας και τα αποτελέσματά τους και θα προτείνει τις αναγκαίες αλλαγές που κάθε φορά χρειάζονται. Στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητη η μετεξέλιξη του ΚΕΜΕΑ προς αυτή την κατεύθυνση ή η κατάργησή του και η ίδρυση ενός νέου **Ινστιτούτου Μελετών Ασφάλειας και Αστυνόμευσης**, το οποίο θα ασχολείται με την επιστημονική υποστήριξη του καθημερινού αστυνομικού έργου, τη διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών, τη μελέτη περιπτώσεων, την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, ενώ θα παρακολουθεί και τις διεθνείς εξελίξεις και θα προτείνει, ανάλογα, τις αναγκαίες οργανωτικές αλλαγές.

3.3 Οι επιμέρους στόχοι της αναδιάρθρωσης

Οι επιμέρους στόχοι που πρέπει να επιδιώκονται από την αναδιάρθρωση, είναι εκείνοι, η επίτευξη των οποίων συνθέτει τη συνολική ικανοποίηση των πολιτών για τις υπηρεσίες της Αστυνομίας. Οι στόχοι αυτοί είναι οι παρακάτω:

1) Ένας ιδιαίτερα σοβαρός, επιμέρους, στόχος της Αστυνομίας, ο οποίος παραγνωρίζεται, είναι η επίτευξη της δυνατότητας της Αστυνομίας να ανταποκρίνεται στο συντομότερο δυνατό χρόνο στις κλήσεις των πολιτών για βοήθεια.

Σήμερα, η ανταπόκριση της Αστυνομίας στις κλήσεις στο «100», δεν μπορούμε να πούμε ότι περιλαμβάνεται στις προτεραιότητες. Υπάρχουν περιοχές και περιπτώσεις που η συνδρομή αυτή χρειάζεται ώρες, ακόμη και ημέρες. Όμως, η καθιέρωση πιστής τήρησης συγκεκριμένων διαδικασιών στις περιπτώσεις κλήσεων πολιτών, είναι ένα από τα πρωταρχικά καθήκοντα όλων των Αστυνομικών Σωμάτων όλου του κόσμου. Η Αστυνομία παγκοσμίως είναι η μόνη Κρατική Υπηρεσία, η οποία μπορεί και πρέπει να παρέχει γενική συνδρομή στους πολίτες σε 24ωρη βάση.⁴⁶ Μέσα από την επίτευξη εμπιστοσύνης για την επάρκεια αυτής της υπηρεσίας, μπορούν να βελτιωθούν δραστικά οι σχέσεις Αστυνομίας - πολιτών. Αυτό σημαίνει ότι η «υποστηρικτική» προς τους πολίτες λειτουργία της Αστυνομίας πρέπει να μπει σε πρώτο ρόλο. Η αντίληψη που θέλει την υπηρεσία αυτή δευτερεύουσα, έχει επικρατήσει στην Ελληνική Αστυνομία τη στιγμή που σε Αστυνομίες προηγμένων χωρών, το μόνο ίσως μετρήσιμο μέγεθος που αφορά τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών, είναι η μείωση του μέσου χρόνου ανταπόκρισης στις κλήσεις των πολιτών. Στόχος, λοιπόν, της Ελληνικής Αστυνομίας για να την εμπιστευτεί ο πολίτης, είναι να μπορεί να τον συνδράμει σε οποιαδήποτε γωνιά της Ελληνικής επικράτειας σε λίγα λεπτά της ώρας, 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα. Αυτό σημαίνει συγκεκριμένες οργανωτικές αλλαγές και προσανατολισμό στη δράση, ώστε η επάρκεια σ' αυτόν τον τομέα όχι μόνο να είναι μόνιμη και αδιατάρακτη, αλλά και να βελτιώνεται συνεχώς.

2) Άλλος, επιμέρους, στόχος της αναδιάρθρωσης της Αστυνομίας είναι η αύξηση των αστυνομικών στο δρόμο. Η ουσιαστική στατιστική αύξηση, δηλαδή, των επαφών και συναντήσεων αστυνομικών με τους πολίτες και η βελτίωση της ταχύτητας συνδρομής στους πολίτες. Επιπλέον, η στατιστική αύξηση της θέασης αστυνομικών στο δρόμο, αλλά και η αύξηση της δυνατότητας των αστυνομικών να διενεργούν ελέγχους, όποτε χρειάζεται. Η αύξηση των αστυνομικών στο δρόμο δεν προϋποθέτει περαιτέρω αύξηση του γενικού αριθμού των αστυνομικών. Έχει παρατηρηθεί, άλλωστε, στην Ελλάδα ότι η αύξηση των προσλήψεων αστυνομικών δε σημαίνει κατ' ανάγκη και αύξηση των αστυνομικών στο δρόμο. Επιπλέον, η υπηρεσία των αστυνομικών στο δρόμο πρέπει να είναι οργανωμένη, ανάλογα με το σκοπό της. Διαφορετικά καθήκοντα και προσανατολισμό θα έχει ο αστυνομικός που κάνει πεζή περιπολία προσέγγισης των πολιτών στο πλαίσιο της Κοινοτικής Αστυνόμευσης ή ως Αστυνομικός της Γειτονιάς, διαφορετική εκείνος που θα πρέπει να συνδράμει σε μια κλήση πολιτών και διαφορετική εκείνος που πρέπει να διενεργήσει ελέγχους.

3) Επίσης, ως σημαντικός στόχος, που πρέπει να επιδιώκεται είναι η βελτίωση της ικανότητας της Αστυνομίας για τη διερεύνηση και την εξιχνίαση εγκλημάτων. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις σοβαρές μορφές οργανωμένης εγκληματικότητας,

---

46. Edwards CJ, (1999), *Changing Policing Theories for 21st Century Societies*. The federation press, Annadale.

αλλά και στη βελτίωση γενικά της «προανακριτικής» λειτουργίας της Αστυνομίας ή οποία πρέπει να βελτιώνεται παράλληλα με την αύξηση της παρουσίας της Αστυνομίας στο δρόμο.

4) Άλλος, επιμέρους, στόχος, ο οποίος είναι ιδιάζουσας σημασίας, είναι η εξασφάλιση σε κάθε περίπτωση της νόμιμης και της νομιμοποιημένης δράσης της Αστυνομίας. Στην πρώτη περίπτωση σημαίνει ότι η επαφή αστυνομικού με οποιοδήποτε πολίτη, ακόμη και κακοποιού, θα πρέπει να είναι επαρκώς ασφαλής για τον πολίτη (εννοείται και για τον αστυνομικό). «Άτυχες στιγμές», «κακιά ώρα» ή κάθε τύπου περιεργες «αντιστάσεις» και μπλεξίματα του πολίτη, πρέπει να εξαλειφθούν. Αυτό απαιτεί πολλή δουλειά κυρίως στην εκπαίδευση και την ενημέρωση, αλλά και στον έλεγχο και στην τιμωρία. Στη δεύτερη περίπτωση πρέπει να εξασφαλίζεται η νομιμοποιημένη δράση από την άποψη της τήρησης της δημοκρατικής νομιμότητας, αλλά και της εγκυρότητας του ποιος καθορίζει την προτεραιότητα των συγκεκριμένων δράσεων της Αστυνομίας. Μπορεί, δηλαδή, από μόνος του ο Διοικητής ενός Α.Τ. ή ένας αστυνομός από το Υπουργείο, να αποφασίσει ποιες θα είναι οι προτεραιότητες αστυνόμευσης στην περιοχή του Α.Τ. ερήμην των τοπικών θεσμών και φορέων; Στόχος πρέπει να είναι η νομιμοποίηση των προτεραιοτήτων δράσης να γίνεται από θεσμικά προβλεπόμενες διαδικασίες σε όλα τα επίπεδα με τη θεσμική κατοχύρωση σχέσεων άμεσης συνεργασίας με την Περιφερειακή και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

5) Άλλος, επιμέρους, στόχος, είναι η μείωση της γραφειοκρατίας που ταλαιπωρεί αφάνταστα αστυνομικούς και πολίτες. Ο εξορθολογισμός και η επέκταση του Police on Line, η απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και ο απεγκλωβισμός χιλιάδων αστυνομικών που απασχολούνται με γραφειοκρατικά καθήκοντα, πρέπει να αποτελούν ένα σοβαρό στρατηγικό στόχο. Η μείωση της γραφειοκρατικής δομής της Αστυνομίας είναι το εργαλείο που θα βοηθήσει στην αύξηση των αστυνομικών στο δρόμο, στη σοβαρή μείωση του κόστους και στη βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών.

6) Σοβαρός, επιμέρους, στόχος είναι επίσης η ορθολογική εκμετάλλευση της σύγχρονης τεχνολογίας, η οποία θα οδηγήσει στην εξοικονόμηση κόστους και προσωπικού, αλλά και στην αύξηση της αποτελεσματικότητας. Παραδοσιακές απασχολήσεις αστυνομικών, όπως π.χ. η φρούρηση στόχων, μπορούν να διεκπεραιωθούν καλύτερα μέσα από την τεχνολογία.

7) Άλλος, επιμέρους, στόχος είναι η καλύτερη κατανόηση των συνανθρώπων μας από άλλες χώρες που βρίσκονται στην Ελλάδα ως μετανάστες. Ο μεγάλος αριθμός τους απαιτεί συγκεκριμένες δράσεις προσέγγισης από την Αστυνομία για την ανάπτυξη σημείων επαφής, πληροφόρησης, αλλά και την καλύτερη διευθέτησή τους.

8) Σοβαρός, επιμέρους, στόχος είναι η βελτίωση των συνθηκών εργασίας των αστυνομικών. Ένας πιεσμένος, στρεσαρισμένος, χαμηλά αμειβόμενος και κοινωνικά περιθωριοποιημένος αστυνομικός, δεν είναι δυνατό να είναι ένας καλός αστυνομικός.

9) Τελευταίος, αλλά ίσως σε πρώτη προτεραιότητα στην ενδεικτική παράθεση επιμέρους στόχων, είναι ο στόχος της αναβάθμισης της εκπαίδευσης του συνόλου του προσωπικού, σε όλες τις βαθμίδες, ώστε να είναι ένα πραγματικό εργαλείο της Νέας Αστυνομίας.

Όπως, επίσης, πρέπει να υπάρξουν ειδικά προγράμματα για την ανθρωπιστική παιδεία των αστυνομικών, η οποία είναι απαραίτητη για την ουσιαστική επιτέλεση του έργου τους.

Είναι αυτονόητο ότι όλοι οι επιμέρους στόχοι που περιγράφονται παραπάνω, αποτελούν ενιαία ενότητα. Η επίτευξή τους μπορεί να οδηγήσει στη συνολική βελτίωση της Αστυνομίας και στη σταδιακή βελτίωση των υπηρεσιών της, αλλά και της εικόνας της στους πολίτες.

3.4 Η μεθοδολογία και οι γενικές αρχές για την αναδιάρθρωση

Οποιαδήποτε μέθοδος για τη μεταρρύθμιση στην Αστυνομία πρέπει να έχει βασικό επίκεντρο τους κατοίκους αυτής της χώρας και τις ανάγκες τους που πρέπει να καλύψει η Αστυνομία.

Μέχρι τώρα ξεκινούσαμε από τη βάση του Αστυνομικού Τμήματος και πού πρέπει αυτό να υπάρχει για να καλύπτει τις ανάγκες των κατοίκων, θεωρώντας ότι ένα Αστυνομικό Τμήμα κάνει αυτό που κάνει και δεν μπορεί να κάνει κάτι άλλο. Είναι χαρακτηριστικό ότι για πολλούς, η έννοια της αναδιάρθρωσης σημαίνει ποιες Υπηρεσίες πρέπει να ιδρύσουμε, ποιες να καταργήσουμε ή να μετακινήσουμε και αυτό είναι. Η τάση αυτή, έχει γίνει ιδιαίτερα έντονη τα τελευταία χρόνια. Παρατηρείται το φαινόμενο για κάθε νέα ανάγκη που διαφαίνεται στον ορίζοντα και μάλιστα με εμπειρικό τρόπο, να ιδρύουμε και μια νέα Υπηρεσία.

Έτσι, π.χ. όταν θεωρούμε ότι υπάρχει πρόβλημα ναρκωτικών, ιδρύουμε τμήματα δίωξης ναρκωτικών, όταν υπάρχουν τροχαία δυστυχήματα σε ένα δρόμο, προτείνουμε την ίδρυση νέας ειδικής υπηρεσίας αστυνόμευσής του. Όταν αυξάνει η βαριά εγκληματικότητα ιδρύουμε την Ο.Π.Κ.Ε., όταν θέλουμε να ελέγχουμε τις τροχαίες παραβάσεις ιδρύουμε την Ο.Ε.Π.Τ.Α., όταν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε την εγκληματικότητα του δρόμου ιδρύουμε τη ΔΙ.ΑΣ., αφού όμως είχαμε ιδρύσει και τη ΖΗΤΑ, τη ΔΕΛΤΑ τη ΣΙΓΜΑ κ.λ.π. Στο πλαίσιο αυτό ξεχνάμε την ύπαρξη της απλής, κλασικής, καθημερινής αστυνόμευσης. Κυρίως, όμως, ξεχνάμε να αναρωτηθούμε τι θέλει ο πολίτης; Επειδή δεν υπάρχει διαδικασία στην οποία ο πολίτης να μπορεί να εκφράσει τη συλλογική του επιθυμία για το είδος της προστασίας που θέλει να έχει από την Αστυνομία, συχνά καταφέρνουμε να τον «πείσουμε» με σχετική επιτυχία, ότι έχουμε πάρει τη σωστή απόφαση και ότι η ίδρυση ενός Αστυνομικού Τμήματος στη γειτονιά του ή μιας ειδικής ομάδας, θα του λύσει τα προβλήματα ασφάλειας που έχει.

Η τάση αυτή για ίδρυση ξεχωριστών υπηρεσιών για κάθε πρόβλημα και σε κάθε γειτονιά, έχει αναπτυχθεί εξαιτίας δύο κυρίως λόγων:

Α) Είναι εύκολη η ίδρυση μιας Υπηρεσίας μεμονωμένης, χωρίς να θιγεί ουσιαστικά ο υπόλοιπος οργανισμός.

Β) Προβάλλεται από όλους (πολιτικούς, υπηρεσιακούς παράγοντες, τοπικούς παράγοντες κ.λ.π.), ένα συγκεκριμένο «έργο», όπως φαίνεται να είναι η ίδρυση μιας «νέας» Υπηρεσίας, η οποία θα καταπολεμήσει το πρόβλημα ή τα προβλήματα. Έτσι, λοιπόν, συνήθως με κάποιες διαταγές ή Προεδρικά Διατάγματα, συγκροτούνται εκ των ενόντων

Υπηρεσίες «καταπολέμησης» διαφόρων ειδών εγκληματικότητας και προβάλλονται ως συγκεκριμένο έργο αναβάθμισης της αστυνόμευσης.

Στην πραγματικότητα, **η μέθοδος αυτή είναι καταστροφική για την Αστυνομία και μέχρι τώρα μετράει αποτυχίες, τις οποίες βέβαια συχνά ο οργανισμός δεν τις παραδέχεται γιατί πολύ απλά, δεν υπάρχει κανένας έγκυρος μηχανισμός αξιολόγησης του πριν και του μετά, τόσο της δράσης της νέας Υπηρεσίας, όσο και της αποτελεσματικότητας του οργανισμού μετά την ίδρυση κάποιας νέας, ειδικής «ομάδας» στο εσωτερικό του.**

Σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τις θεωρίες της Αστυνομικής επιστήμης, τα μειονεκτήματα μιας τέτοιας μεθόδου οργάνωσης της Αστυνομίας είναι πολλά και σοβαρά. Συγκεκριμένα:

Α) Όταν ιδρύεται μια νέα ειδική αστυνομική «ομάδα» για την αντιμετώπιση ενός αστυνομικού προβλήματος, υπάρχει η τάση όλοι οι άλλοι αστυνομικοί να πάψουν να ασχολούνται με το πρόβλημα αυτό. Όταν π.χ. έχω ένα Τμήμα Ασφάλειας με 40 άτομα προσωπικό σε μια μικρή πόλη 30.000 κατοίκων και από αυτά τα άτομα ξεχωρίζω 10 και τα «βαφτίζω» Τμήμα Δίωξης Ναρκωτικών, στην ουσία εκεί που είχα 40 άτομα που ασχολούνταν με τη δημόσια ασφάλεια και με τα ναρκωτικά, έχω 10 άτομα που ασχολούνται μόνο με τα ναρκωτικά και 30 που δεν ασχολούνται με τα ναρκωτικά. Επιπλέον βέβαια δημιουργώ και τουλάχιστον 2 επιπλέον θέσεις εργασίας γραφείου που ασχολούνται με το συντονισμό των τριών, στην ουσία, πια, Υπηρεσιών (Υποδιεύθυνση Ασφάλειας, Τμήμα Δίωξης Ναρκωτικών και Τμήμα Ασφάλειας).

Β) Σοβαρό μειονέκτημα είναι επίσης οι διακρίσεις που επιφέρονται ανάμεσα στο προσωπικό. Πάντοτε όταν δημιουργείται μια «ειδική ομάδα», δημιουργείται από «έμπειρα και ικανά στελέχη». Αυτό σημαίνει ότι αυτομάτως όσοι δεν επιλέγονται, θεωρούν ότι είναι «ριγμένοι», ότι η επιλογή έγινε με «μέσον» κ.λ.π. Πολύ χειρότερα είναι τα πράγματα όταν οι ειδικές ομάδες έχουν και κάποιου είδους επιπλέον αμοιβή...

Γ) Πολλές και διαφορετικές υπηρεσίες ή ομάδες, σημαίνουν περισσότερες θέσεις διοίκησης και σφαίρες εξουσίας και επιρροής, με αποτέλεσμα σπατάλη προσωπικού και μεγάλη έλλειψη συντονισμού.

Δ) Συχνά δημιουργείται η ψευδαίσθηση ότι όταν οι διάφορες ομάδες υπάγονται απευθείας σε υψηλή βαθμίδα στην ιεραρχία (π.χ. στο Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης) υπάρχει καλύτερος συντονισμός. Στην πραγματικότητα συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Αυξάνεται η αυτονομία του επικεφαλής της ομάδας και της ομάδας γενικότερα και συνήθως δημιουργούνται προβλήματα.

Ε) Συνήθως, η εμφάνιση νέων ειδικών ομάδων, δημιουργεί αρχικά κάποια επικοινωνιακά θετικά δεδομένα, στη συνέχεια αυτά μειώνονται και με το πέρασμα του χρόνου εκφυλίζονται. Αυτό συμβαίνει γιατί η θετική υποδοχή που κάνει το κοινό στις νέες ειδικές ομάδες αστυνόμευσης, οφείλεται στη συσχέτιση που εκ των πραγμάτων γίνεται σε σχέση με το σύνολο της Αστυνομίας. Η σκέψη συνήθως είναι: «αφού δηλαδή η Αστυνομία μέχρι τώρα δεν μπορεί, η νέα ομάδα που ιδρύθηκε, ασφαλώς θα κάνει τα πράγματα καλύτερα». Είναι ευνόητο ότι όταν η ομάδα «παλιώσει» και ουσιαστική βελτίωση δεν υπάρχει, τότε είμαστε πάλι στην αρχή.

Ε) Τέλος, όσο πιο πολλές «ειδικές ομάδες» υπάρχουν, τόσο δυσκολότερος γίνεται ο έλεγχος του προσωπικού και τόσο περισσότερο αυξάνεται η κακώς εννοούμενη συναινετική αλληλεγγύη.⁴⁷

Οι παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη στη μεταρρυθμιστική μεθοδολογία, πρέπει να είναι η απαίτηση των πολιτών από την Αστυνομία γενικότερα, όπως την ξέρουν, και όχι από μια ειδική ομάδα Χ, να προσφέρει συγκεκριμένες, σταθερές, αποτελεσματικές υπηρεσίες. Τη θέλουν να είναι πάντα «Εκεί». Η ανάγνωση που μέχρι τώρα γινόταν στις απαιτήσεις των πολιτών και η συχνή στρεβλή έκφραση των απαιτήσεων αυτών μέσα από τις απόψεις τοπικών πολιτικών ή αυτοδιοικητικών παραγόντων, συνοψιζόταν στην απαίτηση να «ιδρυθεί ένα Αστυνομικό Τμήμα». Η αντίληψη αυτή οδήγησε συχνά στη διατήρηση ή και στην ίδρυση Αστυνομικών Τμημάτων εκεί που δεν χρειαζόνταν και οπωσδήποτε καθυστέρησε πάρα πολλά χρόνια την κατάργηση των Αστυνομικών Σταθμών, που δεν είχαν απολύτως κανένα λόγο ύπαρξης. Το χειρότερο είναι ότι έχει εδραιωθεί η αντίληψη ότι την αστυνόμευση την κάνει το Αστυνομικό Τμήμα και όχι ο αστυνομικός. Αυτό σημαίνει ότι προκειμένου να υπάρχουν Αστυνομικά Τμήματα ανοικτά και στις μικρότερες κωμοπόλεις, μειώνεται δραστικά ο πραγματικός αριθμός των αστυνομικών που αστυνομεύουν στο «δρόμο».

Έχοντας τα παραπάνω υπόψη, η μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθηθεί για τη μεταρρύθμιση στην Αστυνομία, πρέπει να ξεκινά από τις αναγκαίες δράσεις που χρειάζεται να γίνουν από τα κάτω, στο πλαίσιο δηλαδή των απαιτήσεων των πολιτών και να σχεδιάσουμε πρώτιστα την κάλυψη των αναγκών αυτών, και κατόπιν να δούμε ποιες διοικητικές δομές πρέπει να δημιουργήσουμε για να εξυπηρετήσουν αυτές τις δράσεις.

Σε ό,τι αφορά τη γενικότερη πολιτική υπαγωγή και συγκρότηση της Αστυνομίας, πρέπει να δούμε με ποιο τρόπο αυτή εξασφαλίζεται αντικειμενικά μέσα από θεσμικές διαδικασίες και να μη θεωρήσουμε ότι αρκεί η καλή πρόθεση.

Όλα αυτά τα ζητήματα μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης δεν μπορεί να είναι απλά μια πολιτική απόφαση, μια υπηρεσιακή μελέτη, ένα απλό νομοσχέδιο ή η εφαρμογή κάποιων κυρίαρχων απόψεων.

Η αναδιάρθρωση απαιτεί ουσιαστική, έγκυρη και σε βάθος μελέτη που να απαντά στα παραπάνω προβλήματα. Απαιτεί τεκμηρίωση και επιστημονικά έγκυρη μεθοδολογία. Απαιτεί συγκεκριμένες πολιτικές προώθησης και επικοινωνίας των αποφάσεων και οπωσδήποτε απαιτεί ουσιαστικό διάλογο.

Έτσι, δεν αρκεί μόνο η πολιτική απόφαση και η διακομματική συναίνεση. Είναι και τα δύο απαραίτητα, αλλά για να έχουν αντίκρισμα, πρέπει η όλη διαδικασία να διεκπεραιωθεί από συγκεκριμένες επιστημονικές μελετητικές ομάδες επιστημόνων, οι οποίες θα μελετήσουν λεπτομερειακά όλες τις πτυχές και θα προτείνουν τις αναγκαίες αλλαγές, αφού βέβαια έχει τεθεί ένα συγκεκριμένο πολιτικό πλαίσιο των στρατηγικών στόχων της αναδιάρθρωσης.

---

47. Βλ. Μουζέλης Ν. ο.π.σ. σχετικά με τις ομαδοποιήσεις στις Γραφειοκρατίες και επίσης Παπακωνσταντής Γ. (2003), Ελληνική Αστυνομία, Οργάνωση, πολιτική και ιδεολογία. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

4. Η πρόταση για τη μεταρρύθμιση στην Ελληνική Αστυνομία

4.1 Γενικές αρχές και διαδικασία

Προχωρώντας στη μεταρρύθμιση της Αστυνομίας, πρέπει να ακολουθήσουμε ορισμένες βασικές γενικές αρχές που πρέπει να τηρηθούν και να χαρακτηρίζουν το νέο οργανισμό και οι οποίες θα διέπουν τη διαδικασία αναδιάρθρωσης, αλλά και το νέο οργανισμό που θα δομηθεί με την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης. Οι γενικές αρχές που πρέπει να ισχύσουν είναι οι παρακάτω:

Α) Η αρχή της Νομιμότητας και της τήρησης των νόμιμων διαδικασιών για κάθε ενέργεια και δράση της Αστυνομίας. Ο σκοπός ΔΕΝ αγιάζει τα μέσα! Η τήρηση της αρχής θα ξεκινά από το υψηλότερο επίπεδο και την επιδίωξη της μέγιστης δυνατής πολιτικής και κοινωνικής νομιμοποίησης της Ελληνικής Αστυνομίας μέσα από την υπαγωγή της σε συγκεκριμένους πολιτικούς θεσμούς, μέχρι την επιδίωξη της πλήρους νομιμότητας στη δράση και του τελευταίου αστυνομικού.

Β) Η αρχή της αντιστοιχίας της μεταρρύθμισης με τη νέα δομή της διοικητικής διαίρεσης της χώρας. Είναι αυτονόητο ότι η τεράστια διοικητική μεταρρύθμιση που έγινε με το σχέδιο «Καλλικράτης», πρέπει να αποτελέσει κεφάλαιο και μπουσουλα για τη μεταρρύθμιση της Αστυνομίας. Σε κάθε νέο δήμο, πρέπει να εξασφαλίζεται πλήρης αστυνόμευση και οι μονάδες αστυνόμευσης να είναι αντίστοιχες με τις βαθμίδες της Τοπικής και της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης. Επιπλέον, είναι αυτονόητο, ότι το βαθμολόγιο των αστυνομικών πρέπει να είναι αντίστοιχο της δομής του οργανισμού. Ένα βαθμολόγιο αντίστοιχο του στρατού σε ένα οργανισμό που δεν έχει σχέση, εξυπακούεται ότι δεν είναι λειτουργικό.

Γ) Η αρχή της διάκρισης της επιχειρησιακής από την πολιτική ευθύνη. Σημαίνει ότι ο καθορισμός του προϋπολογισμού και των προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της αντεγκληματικής πολιτικής νομιμοποιείται από την πολιτική εξουσία, ενώ οι επιχειρησιακές δράσεις αφορούν τους υπηρεσιακούς παράγοντες της Αστυνομίας. Η διάκριση αυτή είναι λεπτή και μπορεί να γίνεται τόσο σε κεντρικό επίπεδο, όσο και σε περιφερειακό-τοπικό, με τη θεσμική οργάνωση της συνεισφοράς στην αστυνομική πολιτική τόσο της αιρετής Περιφέρειας όσο και των δήμων.

Δ) Η αρχή της ισορροπίας στον κατά αρμοδιότητα και κατά γεωγραφική περιοχή διαχωρισμό των Υπηρεσιών. Ούτε υδροκεφαλικές Υπηρεσίες, αλλά ούτε και πολυδιασπασμένες, στεγανές Υπηρεσίες. Η διάκριση διαφορετικών αστυνομικών μονάδων, ανάλογα με την αρμοδιότητα, αλλά και ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή, πρέπει να είναι λειτουργική και ανάλογη με τα προβλήματα.

Ο βασικός διαχωρισμός στην αρμοδιότητα της αστυνόμευσης είναι:

- 1) Εμφανής (ένστολη) Αστυνόμευση και
- 2) Αφανής (με πολιτικά) Αστυνόμευση.

Η πρώτη έχει τρεις βασικές υπηρεσίες, οι οποίες πρέπει να υπάρχουν παντού:

- 1α) Κοινοτική Αστυνόμευση (υποστήριξη της κοινότητας, Αστυνομικός της Γειτονιάς)
- 1β) Αστυνόμευση άμεσης επέμβασης στις κλήσεις πολιτών.

1γ) Αστυνόμευση Ελέγχου και Εφαρμογής της Τάξης (συμπεριλαμβάνεται και η Τροχαία).

Στην Αφανή Αστυνόμευση, έχουμε:

- 2α) Τη δίωξη και διερεύνηση κοινού εγκλήματος,
- 2β) Τη δίωξη και διερεύνηση της Οργανωμένης εγκληματικότητας.
- 2γ) Την προστασία του κράτους, του πολιτεύματος και την αντιτρομοκρατία.

Σε σχέση με την γεωγραφική κατάτμηση, ο διαχωρισμός μπορεί να είναι ο παρακάτω:

α) Διεύθυνση Αστυνομίας σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, με υφιστάμενες μόνιμες περιπολίες και τμήματα αστυνόμευσης, Κοινοτικής Αστυνόμευσης, Αστυνομικούς της Γειτονιάς.

β) Μονάδα ασφάλειας και δίωξης κοινού εγκλήματος σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα με έδρα το Μητροπολιτικό δήμο.

γ) Μονάδα (Διεύθυνση) δίωξης οργανωμένης εγκληματικότητας σε επίπεδο Περιφέρειας με έδρα την πρωτεύουσα της Περιφέρειας.

δ) Κεντρική μονάδα δίωξης οργανωμένου και Οικονομικού εγκλήματος με αρμοδιότητα ολόκληρη τη χώρα.

Επιπλέον, ειδική μονάδα Εσωτερικών υποθέσεων και πειθαρχικών εξετάσεων, η οποία θα έχει παραρτήματα σε κάθε Περιφέρεια, τα οποία θα έχουν και την αρμοδιότητα διενέργειας των Ενόρκων Διοικητικών Εξετάσεων.

Ε) Η αρχή της αναλογικότητας στη σχέση κόστους-ωφέλειας σε όλα τα επίπεδα. Η δράση της Αστυνομίας πρέπει να είναι ανάλογη με τις ανάγκες και να επιδιώκεται, έχοντας πάντοτε υπόψη το κόστος που συνεπάγεται. Πολύ απλά, σημαίνει εφαρμογή κοστολόγησης παντού σε όλες τις αστυνομικές δράσεις και καθιέρωση διαδικασίας προϋπολογισμού- απολογισμού για κάθε αστυνομική μονάδα. Συνήθως κοστολογούνται από την αρμόδια Διεύθυνση μόνο οι επιπτώσεις που έχουν αποφάσεις οργάνων, ή οι νόμοι και τα προεδρικά διατάγματα. Η καθημερινή λειτουργία της Αστυνομίας με αποφάσεις διοικητών για κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών (με μετακινήσεις αστυνομι-

κών ή οχημάτων, με υπερωριακή ή νυχτερινή απασχόληση, με ανάγκες σε εξοπλισμό κ.λ.π.), σήμερα δεν υπέχει υποχρέωση κοστολόγησης. Πρέπει λοιπόν να καθοριστεί διαδικασία όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένη.

ΣΤ) Η αρχή της διαφάνειας στη δομή και στην δράση. Οι ανοιχτές διαφανείς διαδικασίες τόσο στις αποφάσεις που συνεπάγονται δαπάνες, όπως γίνεται με το πρόγραμμα «Διαύγεια», όσο και στις αποφάσεις που συνεπάγονται άλλες δράσεις, συμβάλλουν στην αξιοπιστία του οργανισμού. Η αιτιολόγηση και οι ανοιχτές διαδικασίες σε εσωτερικές οργανωτικές αποφάσεις, όπως είναι οι προαγωγές, οι μεταθέσεις, οι αστυνομικές επιχειρήσεις, όπου είναι δυνατόν κ.λ.π., συμβάλλουν στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης.

Ζ) Η αρχή της αξιολόγησης, σε δομές, δράσεις και πρόσωπα. Η αξιολόγηση σε δομές και πρόσωπα είναι αυτονόητη και πρέπει να είναι διαρκής σε μια καθορισμένη περιοδικότητα, με προκαθορισμένα λειτουργικά και συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία θα μπορούν να αποδοθούν αντικειμενικά. Η αξιολόγηση της λειτουργίας μιας υπηρεσίας, του βαθμού επιτυχίας μιας αστυνομικής επιχείρησης, ή η αξιολόγηση της επάρκειας του προσωπικού, είναι απαραίτητος όρος για την ανασυγκρότηση του οργανισμού. Βασική προϋπόθεση, η αξιολόγηση να γίνεται από αξιόπιστο όργανο με συγκεκριμένα και αντικειμενικά ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια. Η πολυκριτήρια ανάλυση θα μπορούσε να είναι πολύ χρήσιμη σ' αυτόν τον τομέα.

Η) Η αρχή της αξιοποίησης των σύγχρονων μεθόδων επιστημονικής Αστυνομίας, της πληροφορικής και γενικότερα της τεχνολογίας. Στη σύγχρονη εποχή, η τεχνολογία και η επιστήμη συχνά μπορούν να υποκαταστήσουν το έμφυχο δυναμικό σε αρκετούς τομείς, επιτυγχάνοντας έτσι μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, χαμηλότερο κόστος και εξοικονόμηση προσωπικού για καθαρά αστυνομικά καθήκοντα που απαιτούν αστυνομική παρουσία. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην επιτήρηση και τον έλεγχο κτιρίων και εγκαταστάσεων, όπου αντί για φρούρηση από μεγάλο αριθμό αστυνομικών, μπορεί να εκπονηθεί ένα τεχνικό πρόγραμμα που θα στηρίζεται στη σύγχρονη τεχνολογία και θα καταργήσει σταδιακά τις σκοπιές. Επιπλέον, η χρήση τεχνολογίας στη δίωξη εγκληματικότητας, -όχι κατ' ανάγκη παρακολούθησης- αλλά π.χ. επεξεργασίας στοιχείων, είναι δυνατό να διευκολύνει πολύ την αστυνομική λειτουργία. Έτσι θα επιτευχθεί σημαντική εξοικονόμηση προσωπικού και πόρων.

Θ) Η αρχή της δια βίου εκπαίδευσης και της γενικότερης παιδείας των αστυνομικών, ως βασικού μοχλού βελτίωσης του οργανισμού σε όλα τα επίπεδα. Η εκπαίδευση των αστυνομικών είναι πρωταρχικός παράγοντας της μεταρρύθμισης της Ελληνικής Αστυνομίας. Περιλαμβάνει το επίπεδο παιδείας και γνώσεων που πρέπει να έχουν οι νεοπροσλαμβανόμενοι αστυνομικοί, τα εκπαιδευτικά προγράμματα των βασικών σχολών και τα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, όσων ήδη υπηρετούν και ειδικά όταν αλλάζουν υπηρεσιακά καθήκοντα.

Η τήρηση αυτών των κατευθύνσεων και αρχών γενικά, μπορεί να οδηγήσει σε μια ουσιαστική μεταρρυθμιστική διαδικασία με στόχο το συνολικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των υπηρεσιών της Αστυνομίας προς τους πολίτες και το κράτος.

Έχοντας υπόψη όλα όσα μέχρι τώρα αναφέραμε, παρακάτω επιχειρούμε μια συγκεκριμένη πρόταση σχετικά με την αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας.

4.2 Η μεταρρύθμιση στην πολιτική υπαγωγή και στη δημοκρατική νομιμοποίηση της Ελληνικής Αστυνομίας

Με όσα ισχύουν μέχρι σήμερα, η δημοκρατική νομιμοποίηση της Ελληνικής Αστυνομίας, επιτυγχάνεται μέσα από την πολιτική της υπαγωγή στην Κυβέρνηση. Η θέση της στη συγκρότηση του κυβερνητικού σχήματος έχει γίνει συχνά αντικείμενο συζητήσεων και αντιπαραθέσεων. Ενδεικτικό είναι άλλωστε ότι τα τελευταία χρόνια, από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης η Αστυνομία μετακινήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών και τελευταία στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, όπου φαίνεται να εντάσσεται το σύνολο των δομών που υπάρχουν για την ασφάλεια του πολίτη (ΕΥΠ, Πολιτική Προστασία, Πυροσβεστική, Αστυνομία, Λιμενική Αστυνομία).

Το ζήτημα της υπαγωγής σε ένα ενιαίο Υπουργείο, με ξεχωριστό Αρχηγείο, δείχνει ότι ο νομοθέτης έχει επιλέξει να θεωρεί την Αστυνομία συγκεντρωτική και όχι αποκεντρωμένη Υπηρεσία, η οποία υπάγεται απευθείας στην Κυβέρνηση. Ανήκει, δηλαδή, στον πυρήνα των κυβερνητικών διαδικασιών. Η νομιμοποίησή της έγκειται στο ότι υπάγεται σε μια δημοκρατικά εκλεγμένη Κυβέρνηση, η οποία νομιμοποιείται να την κατευθύνει και να τη διοικεί. Παρ' όλα αυτά, η αποκλειστικά κυβερνητικής ευθύνης διοίκηση της Ελληνικής Αστυνομίας, συμβάλλει στην ένταξή της συχνά στο στενό πλαίσιο των κομματικών διενέξεων και στην «απονομιμοποίησή» της, ανάλογα με τη συγκυρία και την εποχή, στα μάτια μεγάλων τμημάτων του λαού. Με απλά λόγια, η θεώρησή της ως τμήμα αποκλειστικά κυβερνητικής δικαιοδοσίας, την καθιστά αυτομάτως «ύποπτη» στα μάτια της αντιπολίτευσης. Όμως, την πολιτική ευθύνη της Αστυνομίας την έχει ούτως ή άλλως η Κυβέρνηση, όπως άλλωστε έχει και το σύνολο του κρατικού μηχανισμού. Πρέπει, λοιπόν, να εξισορροπηθεί η κατάσταση με δύο κύριους άξονες:

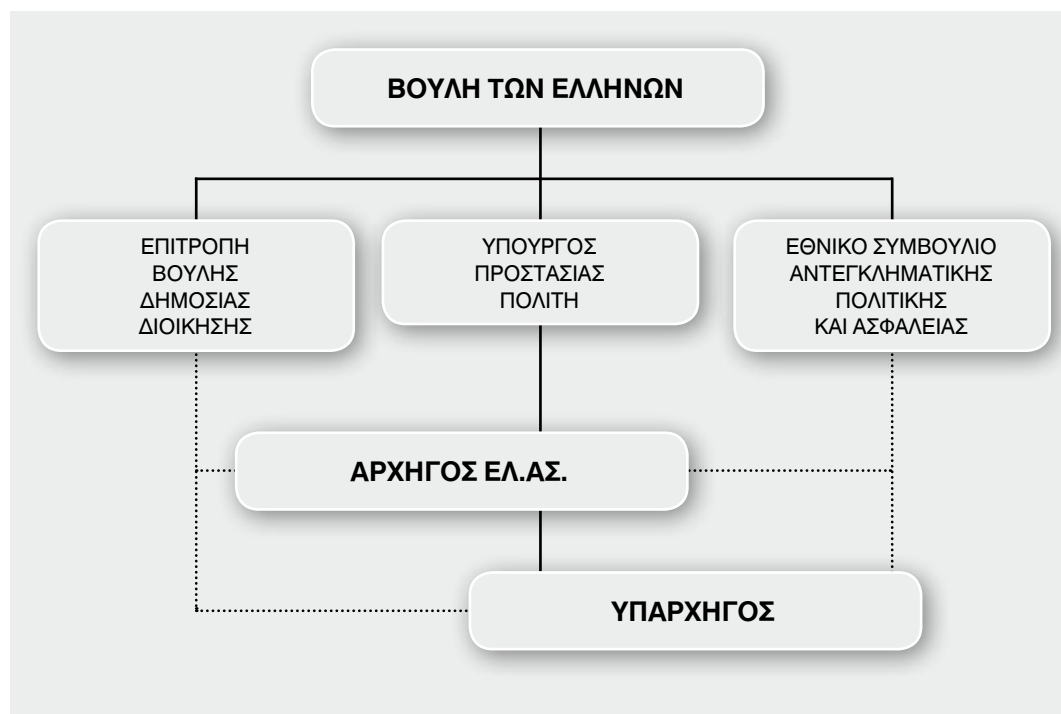
Α) Μέσα από τις διαδικασίες επιλογής της ηγεσίας της, ώστε να έχει την ευρύτερη δυνατή πολιτική συναίνεση. Η μόνη διέξοδος σ' αυτό, μπορεί να είναι η αλλαγή στη διαδικασία επιλογής της ηγεσίας (Αρχηγού-Υπαρχηγού), η οποία πρέπει να περιβληθεί με δύο επιπλέον χαρακτηριστικά:

1) Τα διαφανή κριτήρια με βάση τα οποία θα γίνεται η αξιολόγηση των υποψηφίων, καθώς και η διεύρυνση της λίστας των υποψηφίων, ώστε να αξιοποιούνται άξια στελέχη.

2) Η έγκριση της επιλογής από ένα διευρυμένο Σώμα, όπως είναι η αρμόδια Επιτροπή για τη δημόσια διοίκηση της Βουλής, στην οποία θα γίνεται ακρόαση των επιλεγέντων Αρχηγού και Υπαρχηγού. Η Εισήγηση θα γίνεται από τον αρμόδιο Υπουργό.

Β) Μέσα από την **ίδρυση ενός διακομματικού Εθνικού Συμβουλίου Αντεγκληματικής Πολιτικής και Ασφάλειας**, στο οποίο θα συμμετέχουν, αναλογικά, εκπρόσωποι όλων των κομμάτων και στο οποίο θα προεδρεύει ο αρμόδιος Υπουργός με την υποχρέωση να συγκαλείται σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. κάθε τρίμηνο) και οπωσδήποτε στην αρχή του έτους για να τίθενται οι στόχοι της αντεγκληματικής πολιτικής της χρονιάς, καθώς και στο τέλος του έτους, οπότε θα κατατίθεται απολογιστική έκθεση του Αρχηγού, η οποία με τις παρατηρήσεις του Συμβουλίου, θα διαβιβάζεται στη Βουλή και επί της οποίας θα διεξάγεται συζήτηση.

Ενδεικτικό οργανόγραμμα:

4.3 Η πρόταση για τη γενική δομή της Ελληνικής Αστυνομίας

Α) Η βασική συγκρότηση

Η γενική δομή της Ελληνικής Αστυνομίας σε ό,τι αφορά τα επίπεδα διοίκησης και τις Περιφέρειες, είναι αυτονόητο ότι πρέπει να ακολουθήσει τη δομή που έχει καθιερωθεί με τον «Καλλικράτη». Έτσι, η σειρά από τα κάτω προς τα πάνω, είναι:

- 1) Ο «Καλλικρατικός» δήμος,
- 2) Η Περιφερειακή Ενότητα (πρώην νομός), με ενδιάμεση περίπτωση τον Μητροπολιτικό δήμο,
- 3) Η Περιφέρεια,
- 4) Το Αρχηγείο.

Όμως, εκείνο που είναι σημαντικό, είναι να περιγράψουμε με βάση τις αρχές και τις

προϋποθέσεις που αναφέραμε στα προηγούμενα κεφάλαια, τις βασικές υπηρεσίες που απαιτείται να προσφέρονται στον πολίτη.

Η βασική, λοιπόν, οργάνωση απαιτεί τα εξής:

Σε κάθε σημείο της ελληνικής περιφέρειας, να είναι δυνατή η άμεση ανταπόκριση της Αστυνομίας σε οποιαδήποτε κλήση πολίτη. Ο κάτοικος π.χ. του χωριού Ανταρτικό στην Καστοριά ή ο κάτοικος της Γαύδου, να μπορούν όταν χρειάζονται βοήθεια από την Αστυνομία να την έχουν σε λογικό και πάντως επιχειρησιακά χρήσιμο χρόνο, όπως απαιτεί και ο κάτοικος της πλατείας Συντάγματος.

Η ικανότητα αυτή της Αστυνομίας μπορεί να δημιουργηθεί, με την οργάνωση εποχούμενων περιπολιών με αυτοκίνητα ή δίκυκλα, δύο ή τριών ατόμων αναλόγως, σε 24ωρη βάση, οι οποίες θα έχουν ειδικό σχέδιο διασποράς και κίνησης στην περιφέρεια αρμοδιότητάς τους και θα καλύπτουν τις ανάγκες των κλήσεων των πολιτών μέσω του γνωστού Κέντρου. Η βοήθεια της τεχνολογίας με τη χρήση συσκευών GPS, και της χρήσης συστημάτων δορυφορικής απεικόνισης της θέσης των μονάδων, είναι ιδιαίτερα βοηθητική για το Κέντρο. Η μελέτη για κάθε σημείο του ελληνικού χώρου, με γνώμονα ένα ανεκτό, μέσο χρόνο ανταπόκρισης, θα καθορίσει και το συνολικό αριθμό αστυνομικών που θα χρειαστεί να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό αυτό και ο οποίος πάντως είναι σημαντικά μικρότερος από τον υπάρχοντα.

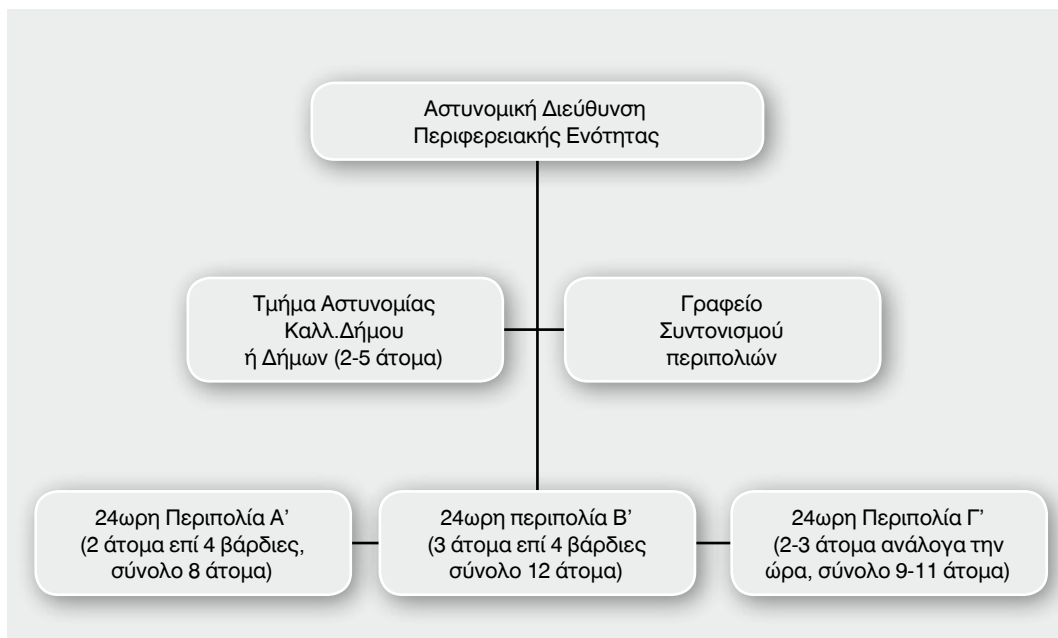
Έτσι, η βασική μονάδα-κύτταρο της Αστυνομίας δεν θα είναι πια το Αστυνομικό Τμήμα της επαρχίας, το οποίο απαιτεί 12 αστυνομικούς μόνο για να είναι ανοικτό, αλλά θα είναι η κινητή, περιπολούσα μονάδα με προκαθορισμένη αρμοδιότητα χώρου και συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Την ίδια στιγμή σε κάθε «Καλλικρατικό» δήμο δημιουργείται Γραφείο Αστυνομίας, αποτελούμενο από 2-5 αστυνομικούς, οι οποίοι έχουν τις αρμοδιότητες του Αστυνομικού της Γειτονιάς και εκείνες που αναφέρονται στο σύστημα Κοινοτικής Αστυνόμευσης, καθώς και τις απαραίτητες διοικητικές αρμοδιότητες.

Ανάλογα με την περίπτωση, διατηρούνται τα υπάρχοντα κτίρια-Αστυνομικά Τμήματα ή Σταθμοί, χωρίς, όμως, τον οπλισμό και τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις που έχουν σήμερα. Η τάση, όμως, θα πρέπει να είναι ο Σταθμός ή το Τμήμα Αστυνομίας, όπως θα ονομάζεται, να μην έχει νυχτερινή υπηρεσία ή λειτουργία τηλεφωνητή υπηρεσίας σε βάρδιες, αλλά να παραμένει ως ένας χώρος συνάντησης αστυνομικών και πολιτών, με αστυνομικούς οι οποίοι θα λειτουργούν κυρίως ως ένστολοι κοινωνικοί λειτουργοί. Οι αστυνομικοί αυτοί δεν θα κάνουν ελέγχους κατά κύριο λόγο, αλλά θα μπορούν να κάνουν απλές συλλήψεις. Επίσης, μπορούν να διενεργούν προανακρίσεις σε απλές υποθέσεις. Ενδεδειγμένη, επίσης, θεωρείται η άμεση συνεργασία τους με τη Δημοτική Αστυνομία. Οι αστυνομικοί έλεγχοι και η ανταπόκριση στις κλήσεις θα γίνονται από τις κινητές μονάδες-περιπολίες. Ο αριθμός των μονάδων αυτών θα είναι ανάλογος με τον πληθυσμό και τις αποστάσεις. Είναι, επίσης, δυνατό σε περίπτωση μικρών δήμων, όπου το οδικό δίκτυο και η διαμόρφωση των περιοχών το επιτρέπουν, να υπάρχουν κινητές μονάδες καθώς και Σταθμοί που θα μπορούν να καλύπτουν περισσότερους από ένα δήμους.

Η οργάνωση αυτή θα πρέπει να είναι γενική για το σύνολο της χώρας με τις αναγκαίες προσαρμογές, ιδιαίτερα στις νησιωτικές περιοχές ή στις περιοχές Περιφέρειας Αττι-

κής και Θεσσαλονίκης, στις οποίες χρειάζεται περαιτέρω εξειδίκευση.

Το ενδεικτικό οργανόγραμμα ένστολης αστυνόμευσης μιας ή περισσότερων περιοχών «Καλλικρατικών» δήμων στη γεωγραφική περιοχή μιας Περιφερειακής Ενότητας (πρώην νομού), για την οποία απαιτείται η ύπαρξη τριών περιπολιών, είναι το παρακάτω:

Βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία και επιτυχία της παραπάνω οργάνωσης, είναι να θεωρείται η κάθε περιπολία ως μόνιμη αστυνομική κινητή εγκατάσταση και να μην εξαρτάται από τις διαθέσεις κάθε φορά του όποιου προϊσταμένου.

Η οργανωτική διάρθρωση σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (πρώην νομός) ξεκινά από τα κάτω με τις κινητές μονάδες-περιπολίες και τα Τμήματα Αστυνομίας ανά δήμο ή δήμους.

Σε επίπεδο διασύνδεσης με την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, και για την τοπική πολιτική νομιμοποίηση της Αστυνομίας, συστήνεται η **Επιτροπή Αστυνομίας Περιφερειακής Ενότητας**, η οποία αποτελείται από τον Αντιπεριφερειάρχη ή αναπληρωτή του ως Πρόεδρο, τον Προϊστάμενο της Αστυνομίας, το Δήμαρχο του Μητροπολιτικού δήμου, τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών και τον τοπικό Συνήγορο του Δημότη, ως μέλη. Η Επιτροπή συνεδριάζει υποχρεωτικά κάθε αρχή του χρόνου σε ανοικτή συνεδρίαση. Στην Επιτροπή, εισηγείται ο Διευθυντής της Αστυνομίας την πολιτική Αστυνόμευσης για το νέο χρόνο και κάνει απολογισμό του παρελθόντος χρόνου. Επίσης, η Επιτροπή μπορεί να συνεδριάζει με εισήγηση του προέδρου ή του Αστυνομικού Διευθυντή οποτεδήποτε για θέματα τοπικής αντεγκληματικής πολιτικής.

Η διοικητική διαχείριση των αστυνομικών υπηρεσιών της Περιφερειακής Ενότητας, γίνεται από την πρωτεύουσα - Μητροπολιτικό δήμο, μέσω των προϊσταμένων τους.

Εκτός από τις περιπολίες όμως ανταπόκρισης, στις κλήσεις πολιτών, είναι απαραίτητη η ύπαρξη ένστολων αστυνομικών μονάδων (περιπολιών) επιτήρησης και ελέγχου, καθώς επίσης και Ειδικής Επιχειρησιακής Μονάδας (αντίστοιχων αρμοδιοτήτων με την Ε.Κ.Α.Μ.). Οι μονάδες (περιπολίες) αστυνόμευσης θα αποτελούνται από ένστολους αστυνομικούς, οι οποίοι σύμφωνα με τις εντολές, αλλά και τα αποτελέσματα της επιτήρησης θα προβαίνουν σε αστυνομικούς ελέγχους και όποτε χρειάζεται, σε συλλήψεις. Είναι δυνατόν οι περιπολίες ανταπόκρισης να διενεργούν ελέγχους και να λειτουργούν έτσι και ως περιπολίες επιτήρησης και ελέγχου. Οι αστυνομικοί που ασχολούνται με Κοινοτική Αστυνόμευση και ως Αστυνομικοί της Γειτονιάς, δεν διενεργούν ελέγχους. Η Ειδική Επιχειρησιακή Μονάδα θα συγκροτείται σε επίπεδο Περιφέρειας με ανάλογη εφαρμογή στις δύο Νησιωτικές Περιφέρειες (Νοτίου και Βορείου Αιγαίου).

Βασικό ζήτημα για την οποιαδήποτε οργάνωση της Αστυνομίας είναι η μείωση της γραφειοκρατίας στις σχέσεις μεταξύ των αστυνομικών κατά τη διάρκεια των καθηκόντων τους και φυσικά η μείωση της γραφειοκρατίας στις σχέσεις Αστυνομίας και πολιτών, ιδιαίτερα όταν οι τελευταίοι συναλλάσσονται με την Αστυνομία για διοικητικά θέματα. Σήμερα, οι πολίτες απευθύνονται για πολλά διοικητικής φύσεως έγγραφα στην Αστυνομία. Οι αρμοδιότητες των εγγράφων αυτών είναι διασκορπισμένες σε όλες τις αστυνομικές υπηρεσίες (π.χ. Διαβατήρια στην Α.Δ., ταυτότητες στα Τ.Α, αντίγραφα Β.Α.Σ. σε όλες τις Υπηρεσίες, άδειες για μοτοποδήλατα στην Τροχαία κ.λ.π.). Μια βασική καινοτομία, η οποία και θα εξοικονομήσει προσωπικό, αλλά και θα εξυπηρετήσει καλύτερα τον πολίτη, είναι η συνένωση όλων αυτών των αρμοδιοτήτων σε ένα χώρο και σε μια διοικητική δομή, η οποία θα είναι στην ουσία ένα **Αστυνομικό Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΑΚΕΠ)**, το οποίο θα υπάγεται στην **Αστυνομική Διεύθυνση της Περιφερειακής Ενότητας**. Στο κέντρο αυτό θα απευθύνονται οι πολίτες για κάθε είδους αστυνομικής δικαιοδοσίας διοικητικό έγγραφο, αλλά ενδεχομένως θα μπορούσε να παίξει και το ρόλο του κανονικού ΚΕΠ, το οποίο θα μπορεί να λειτουργεί στο πλαίσιο της Αστυνομίας. Η συγκρότηση αυτών των Κέντρων, δεν θα αλλάξει την ασφάλεια των διαδικασιών, αλλά θα επιταχύνει τις διαδικασίες, θα εξοικονομήσει προσωπικό και σε συνάρτηση με τη χρήση της πληροφορικής, θα διευκολύνει ιδιαίτερα τον πολίτη.

Εκείνο που πρέπει, επίσης, να τονίσουμε είναι ότι στην οργάνωση της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Περιφερειακής Ενότητας και προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η γραφειοκρατία, απαιτείται η ύπαρξη ενός Γραφείου Προσωπικού για όλο το προσωπικό της Α.Δ., οποιαδήποτε μεταβολή του οποίου θα γίνεται μόνο από αυτό το γραφείο. Επίσης, υποστηρικτικό ρόλο στην Διεύθυνση θα έχει η ύπαρξη, ως μόνιμου πολιτικού επισημοτικού προσωπικού, ενός συμβούλου ψυχολογικής υποστήριξης για το αστυνομικό προσωπικό και ενός κοινωνικού λειτουργού, ο οποίος θα υποστηρίζει τις αστυνομικές δράσεις σε διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Βασικοί άξονες της αστυνόμευσης θα είναι οι:

Α) Ο Αστυνομικός της Γειτονιάς και η Κοινοτική Αστυνόμευση (ένστολη υποστήριξη στην τοπική κοινωνία, διασύνδεση και άντληση πληροφοριών, εξυπηρέτηση και υποστήριξη του πολίτη. Όχι έλεγχος).

Β) Η Ένστολη Αστυνόμευση σε τρεις τομείς: 1) Εξασφάλιση άμεσης επέμβασης σε 24ωρη βάση και 2) Εξασφάλιση δυνατότητας επιτήρησης, ελέγχων εφαρμογής Τάξης (συμπεριλαμβάνεται και η Τροχαία) όποτε χρειάζεται σύμφωνα με το σχεδιασμό, καθώς και των αναγκών προανάκρισης που προκύπτουν από αυτή τη δράση και 3) Εξασφάλιση των μεταγωγών και γενικά των υπηρεσιών υποστήριξης-διαχείρισης κρατουμένων.

Γ) Τρίτος άξονας είναι η συγκεκαλυμμένη Αστυνόμευση (με πολιτικά), η οποία έχει επίσης τρεις βασικούς άξονες: 1) Δίωξη κοινού εγκλήματος (πληροφορίες, έρευνες, προανακρίσεις, εξερευνήσεις-συμπεριλαμβάνονται τα ναρκωτικά), 2) Δίωξη οργανωμένης εγκληματικότητας και 3) Προστασία του Κράτους (Πληροφορίες, έρευνες, προανακρίσεις κ.λ.π).

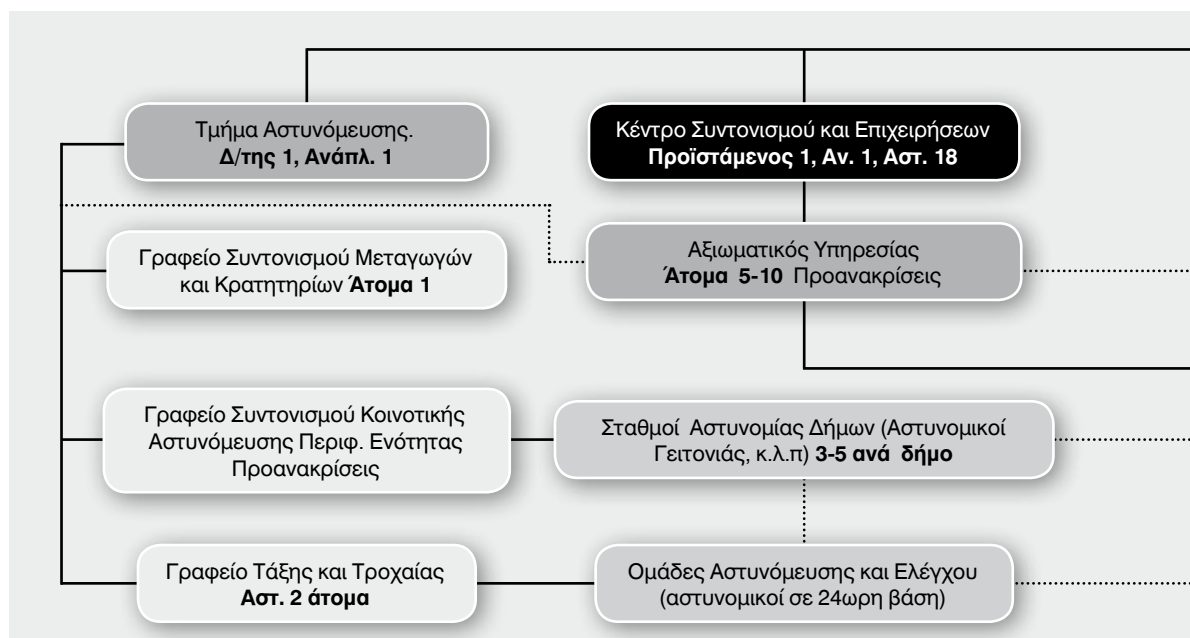
Για τον καλύτερο συντονισμό όλων των παραπάνω, η «καρδιά» της Α.Δ., είναι το Κέντρο άμεσης επέμβασης και Επιχειρήσεων, το οποίο θα αποτελείται από δύο τομείς:

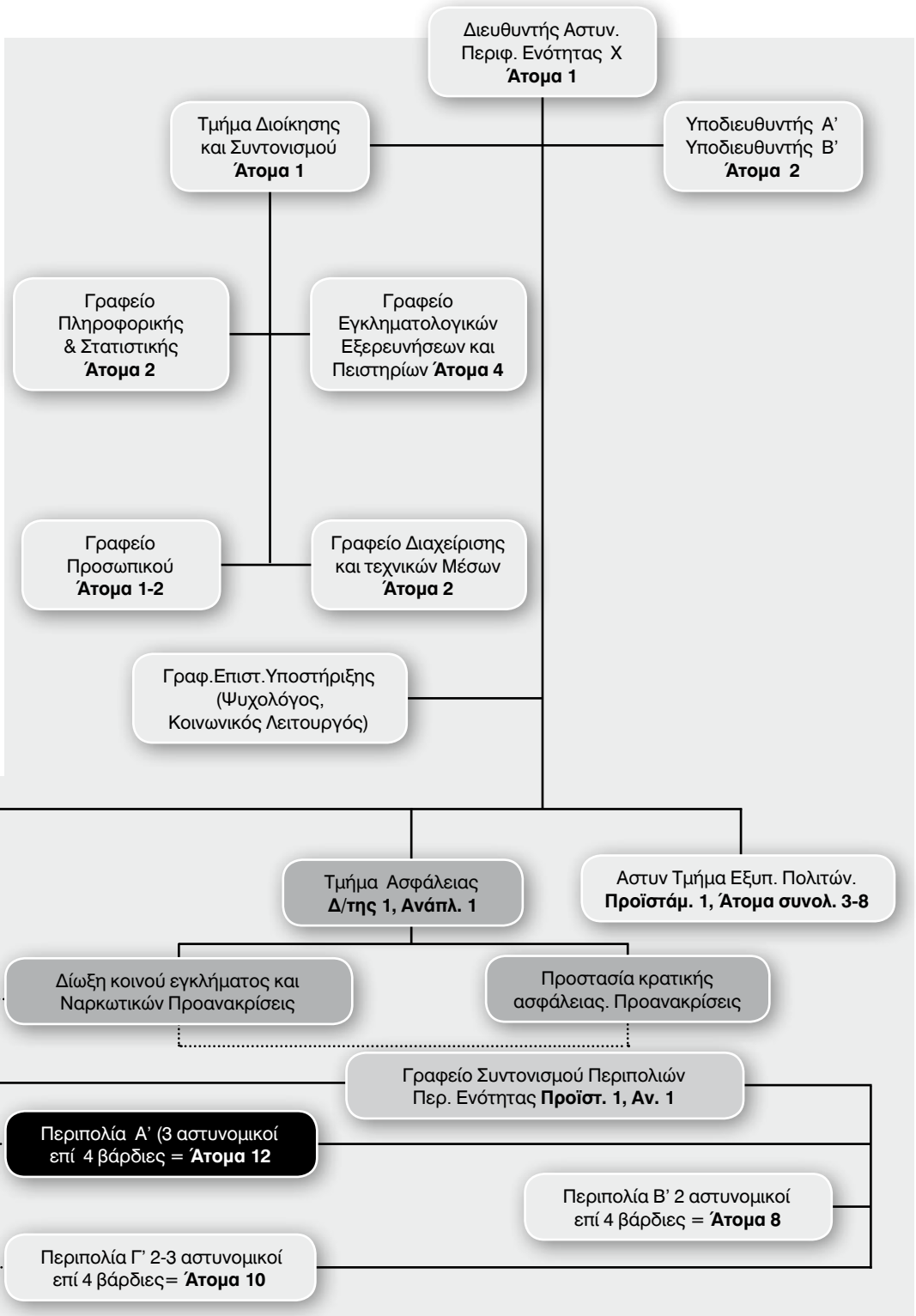
α) Το Κέντρο Συντονισμού και Επιχειρήσεων, το οποίο θα έχει αρμοδιότητα τον συντονισμό της καθημερινής αστυνόμευσης και το συντονισμό των επιχειρήσεων όποτε χρειάζεται.

β) Το Γραφείο Αξιωματικού Υπηρεσίας, το οποίο θα υπάγεται στο Κέντρο Συντονισμού και Επιχειρήσεων και το οποίο θα αποτελείται από βαθμοφόρους, στον αναγκαίο αριθμό ανά βάρδια για να καλύπτουν όλες τις ανάγκες σε επίπεδο Διεύθυνσης (ενιαίως αξιωματικός υπηρεσίας για όλες τις υπηρεσίες).

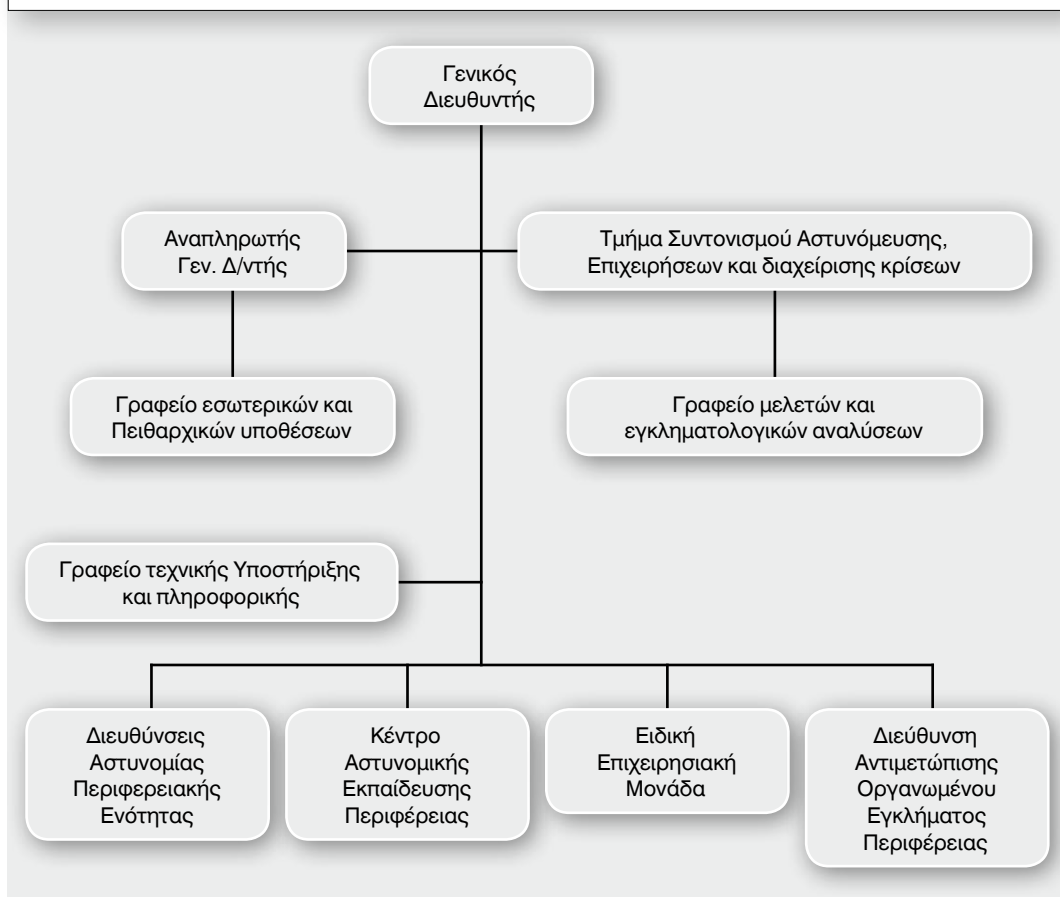
Βασικό, επίσης, στοιχείο της Διεύθυνσης Αστυνομίας Περιφερειακής Ενότητας είναι το Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης Τεχνικών Μέσων και Πληροφορικής.

Βλέπουμε, στη συνέχεια, μια αναλυτική πρόταση οργανογράμματος της Διεύθυνσης Αστυνομίας μιας Περιφερειακής Ενότητας:

Οργανόγραμμα ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Στο παραπάνω οργανόγραμμα, η δομή της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας, διαδραματίζει ένα ηγετικό και συντονιστικό ρόλο στο σύνολο της Περιφέρειας.

Συγκροτείται, επίσης, η Επιτροπή Αστυνομίας Περιφέρειας, η οποία προεδρεύεται από τον αιρετό Περιφερειάρχη και σ' αυτήν συμμετέχουν ο Γενικός Διευθυντής Αστυνομίας, ο Εισαγγελέας Εφετών, ο υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, καθώς και ένας περιφερειακός σύμβουλος, ορισμένος από την αντιπολίτευση. Η συνεδρίαση της Επιτροπής είναι υποχρεωτική κάθε αρχή του χρόνου, μετά τις συνεδριάσεις των επιτροπών των Περιφερειακών Ενοτήτων, όπου γίνεται εισήγηση για την πολιτική αστυνομίας του έτους, ενώ γίνεται και απολογισμός για τον χρόνο που πέρασε. Στην Επιτροπή μπορούν να καλούνται ειδικοί επιστήμονες κατά την κρίση του προέδρου, ενώ συγκροτείται Περιφερειακή Επιτροπή Αντεγκληματικής Πολιτικής με την προεδρία του Περιφερειάρχη, η οποία αποτελείται από τα μέλη των επιτροπών αστυνομίας των Περιφερειακών Ενοτήτων και στην οποία συμμετέχουν συνδικαλιστι-

κοί εκπρόσωποι των αστυνομικών, καθώς και ειδικοί επιστήμονες. Έργο της Επιτροπής θα είναι η εισήγηση των βασικών προτεραιοτήτων στην αντεγκληματική πολιτική κάθε Περιφέρειας.

4.4 Η οργάνωση του Αρχηγείου

Σήμερα, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας λειτουργεί με βάση το νόμο 2800 του 2000, ως ένας επιτελικός φορέας διοίκησης της Αστυνομίας, ο οποίος, όμως, συχνά εμπλέκεται και σε επιχειρησιακές λειτουργίες.

Εκτός, όμως, από το Αρχηγείο Αστυνομίας, στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη λειτουργούν επίσης η ΕΥΠ, το Αρχηγείο του Πυροσβεστικού Σώματος, πρόσφατα του Λιμενικού Σώματος, και βέβαια η Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας. Απαιτείται, λοιπόν, ένα «διακλαδικό» συντονιστικό όργανο, ένα Κέντρο Συντονισμού και Στρατηγικής, το οποίο θα συντονίζει και θα ενοποιεί τις δράσεις των πέντε οργανισμών.

Το Αρχηγείο Αστυνομίας οργανώνεται σε 7 επίπεδα διοίκησης (Αρχηγός, Υπαρχηγός, Επιθεωρητής ή Προϊστάμενος Επιτελείου, Κλαδάρχης, Διευθυντής Διεύθυνσης, Τμηματάρχης, Προϊστάμενος Γραφείου). Η ιεραρχία αυτή, δημιουργεί ένα συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό μοντέλο κάθετης ιεραρχίας, με δυσκολίες στην οριζόντια δικτύωση και συνεργασία. Οι δυσκολίες αυτές αυξάνονται λόγω της μεγάλης οριζόντιας διάκρισης των αρμοδιοτήτων. Συγκεκριμένα, η διάκριση αυτή είναι σε τρεις Κλάδους και 17 Διευθύνσεις που διαχωρίζονται με βάση την αρμοδιότητα. Η δομή αυτή υποτίθεται ότι κατορθώνει να διεκπεραιώσει την καθημερινή λειτουργία, μέσα όμως από ένα σύστημα γραφειοκρατίας χαρακτηριστικό του οποίου είναι τα διάφορα «εισηγητικά», στα οποία πολλές φορές απαιτούνται υπογραφές από όλη την ιεραρχία, να διακινούνται στους διάφορους ορόφους του Υπουργείου και να λαμβάνονται αποφάσεις, χωρίς τελικά, να υπάρχει κάποιος υπεύθυνος. Πάντοτε βέβαια την ευθύνη την έχει ο αρμόδιος που βάζει την τελική υπογραφή (Αρχηγός, Υφυπουργός ή Υπουργός), όμως, ελάχιστες φορές γνωρίζει σε βάθος ή αποφασίζει κατ' ουσία εκείνα που υπογράφει.

Η συγκρότηση του Αρχηγείου το 2000, άλλωστε, συνοδεύτηκε από σημαντική αύξηση των οργανικών θέσεων των ανώτερων και ανώτατων αξιωματικών. Για παράδειγμα, ένα από τα κυρίαρχα αιτήματα των συνδικαλιστικών ενώσεων των αξιωματικών, που ικανοποιήθηκε με το νόμο 2800/2000, ήταν η δραστική αύξηση των οργανικών θέσεων των βαθμών των αξιωματικών, ιδιαίτερα στους ανώτερους και ανώτατους βαθμούς, προκειμένου να «ανοίξει η επετηρίδα» και έτσι, περισσότεροι αξιωματικοί να καταλαμβάνουν ανώτατα αξιώματα. Η σχέση της αύξησης αυτής με την ορθολογική δομή και λειτουργία της Αστυνομίας, προκειμένου να γίνει περισσότερο αποτελεσματική, δεν φαίνεται να απασχόλησε.⁴⁸

48. Βλ. επιστολή της Ένωσης Αξιωματικών, τον Οκτώβριο του 2000, προς τους αξιωματικούς που δεν είναι μέλη της, προτρέποντάς τους να εγγραφούν. Αναφέρουν στις διεκδικήσεις τους, ότι κατάφεραν «την αύξηση των οργανικών θέσεων των αξιωματικών στους ανώτερους και ανώτατους βαθμούς...». Αντίθετα, στο Ψήφισμα του 11ου συνεδρίου της ΠΟΑΣΥ, (15,16,17-3-2000), στο οποίο αναφέρονται τα θεσμικά και οργανωτικά ζητήματα, τονίζεται ότι επιζητούν την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών «από μηδενική βάση» και την ανακατανομή του προσωπικού.

Η σημερινή λειτουργία του Αρχηγείου αποτελεί έναν υδροκέφαλο οργανισμό, στον οποίο κυριαρχεί η γραφειοκρατική αντίληψη. Οι γραφειοκρατίες τέτοιας μορφής, έχουν την τάση να αμύνονται και να φροντίζουν να διατηρούν τις υποτιθέμενες αρμοδιότητες, τις οποίες συχνά περιβάλλουν με πολύπλοκες διαδικασίες υπερτίμησης του ρόλου και της λειτουργίας τους.⁴⁹ Αποτέλεσμα της λειτουργίας αυτής είναι η ύπαρξη πολυνομίας, η ύπαρξη στρεβλώσεων στη λειτουργία του οργανισμού, η κυριαρχία συχνά πελατειακών σχέσεων. Συχνά επηρεάζονται οι σχέσεις μεταξύ ιεραρχίας και πολιτικής ηγεσίας, αφού τα πολλά επίπεδα διοίκησης και η προβαλλόμενη τεχνοκρατική γνώση, λειτουργούν ως τροχοπέδη σε λογικές πολιτικές αποφάσεις ή προκαλούν λάθος πολιτικές αποφάσεις ή ακόμη «φιλτράρουν» πολιτικές οδηγίες και κατευθύνσεις. Βέβαια, η γραφειοκρατική νοοτροπία είναι μακρόχρονη στην Ελληνική Αστυνομία και δεν θα εξαλειφθεί με απλές οργανωτικές αλλαγές. Όμως, σίγουρα οι αλλαγές αυτές θα συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Η συγκρότηση ενός Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας το οποίο θα επιτελεί ένα ουσιαστικό ρόλο συντονισμού της ανά την επικράτεια ασκούμενης αστυνομικής πολιτικής και θα παρεμβαίνει με σχεδιασμό και στρατηγική και όχι απλά με την έκδοση αλληπαλλήλων διαταγών, **πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένες βασικές δομές:**

Α) Τον Αρχηγό και το Επιτελείο του. Ο Αρχηγός πρέπει να είναι ένας ουσιαστικός θεσμός σχεδιασμού και αποφάσεων για το συντονισμό της αστυνομικής συνεισφοράς στην αντεγκληματική πολιτική. Επιλέγεται για θητεία 3 χρόνων με δυνατότητα ανανέωσης της θητείας του για μια ακόμη φορά. Η επιλογή του γίνεται από το Σύνολο των Γενικών Διευθυντών ή Περιφερειακών Αρχηγών οι οποίοι διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Το επιτελείο του Αρχηγού πρέπει να αποτελείται:

- 1) Από τα αναγκαία πρόσωπα για την γραμματειακή του υποστήριξη, την υποστήριξη της επικοινωνίας και της ασφάλειάς του.
- 2) Από ένα σύμβουλο Διοίκησης, ο οποίος θα είναι ειδικός επιστήμονας (επιπέδου διδακτορικού) στην οργάνωση της δημόσιας διοίκησης.
- 3) Από ένα σύμβουλο Εκπαίδευσης, ο οποίος θα είναι ειδικός επιστήμονας (επιπέδου διδακτορικού).
- 4) Από ένα σύμβουλο Εγκληματολόγο, ο οποίος θα είναι ειδικός επιστήμονας (επιπέδου διδακτορικού). Οι σύμβουλοι θα έχουν δική τους γραμματειακή υποστήριξη.
- 5) Από ένα Γραφείο Τύπου και Ενημέρωσης.

Β) Τον Υπαρχηγό, ο οποίος επιλέγεται για θητεία 2 χρόνων, με δυνατότητα ανανέωσης για άλλη μια θητεία. Ο Υπαρχηγός επιλέγεται, επίσης, από το σύνολο των Γενικών Διευθυντών ή Περιφερειακών Αρχηγών, οι οποίοι διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

49. Βλ. Σχετικά Μουζέλης Ν., Οργάνωση και Γραφειοκρατία, (1991), μεταφρ. Σοφούλη Ε., Αθήνα: εκδ. Α. Μαθιουδάκι/Π. Ανδρονόπουλου, επίσης, Laski Harold, (1982), Το Κράτος στη θεωρία και στην Πράξη. Μετ. Αποστόλου Κ., Αθήνα: Κάλβος και Μακρυδημήτρης Αντ., (1999), Ο «Μεγάλος Ασθενής». Η Μεταρρύθμιση και ο Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

Το Επιτελείο του, που αποτελείται:

- 1) Από τα αναγκαία πρόσωπα για την γραμματειακή του υποστήριξη, την υποστήριξη της επικοινωνίας και της ασφάλειάς του.
- 2) Θα αναφέρονται και σ' αυτόν οι τρεις σύμβουλοι που αναφέρονται παραπάνω, καθώς και το Γραφείο Τύπου και Ενημέρωσης.
- 3) Το Γραφείο Διασύνδεσης με το Κέντρο Συντονισμού και Στρατηγικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

Γ) Τις Γενικές Διευθύνσεις:

- 1) Ένστολης Αστυνόμευσης και Τροχαίας
- 2) Ασφάλειας και οργανωμένου εγκλήματος
- 3) Διεθνών σχέσεων, Αλλοδαπών και Συνοριακής φύλαξης
- 4) Προσωπικού, στελεχιακής πολιτικής και εκπαίδευσης
- 5) Προγραμματισμού, μελετών και οργάνωσης
- 6) Διοικητικής υποστήριξης, υποδομών και πληροφορικής
- 7) Διεύθυνσης εφαρμογών εξυπηρέτησης του πολίτη και
- 8) Κέντρο επιχειρήσεων και διαχείρισης κρίσεων.

Στο Αρχηγείο της Αστυνομίας, υπαγόμενες στον Αρχηγό, ανήκουν και οι εξής **Κεντρικές Επιχειρησιακές Μονάδες**:

- 1) Η Υπηρεσία Αντιμετώπισης Τρομοκρατίας, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης
- 2) Η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης
- 3) Η Υπηρεσία Καταπολέμησης Οικονομικού και Οργανωμένου Εγκλήματος και το ειδικό Σώμα ερευνητών (ντετέκτιβ) που θα δημιουργηθεί, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης
- 4) Η Κεντρική Υπηρεσία Προστασίας Επισήμων, Ξένων Αποστολών και Πολιτικών Οργάνων, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης.

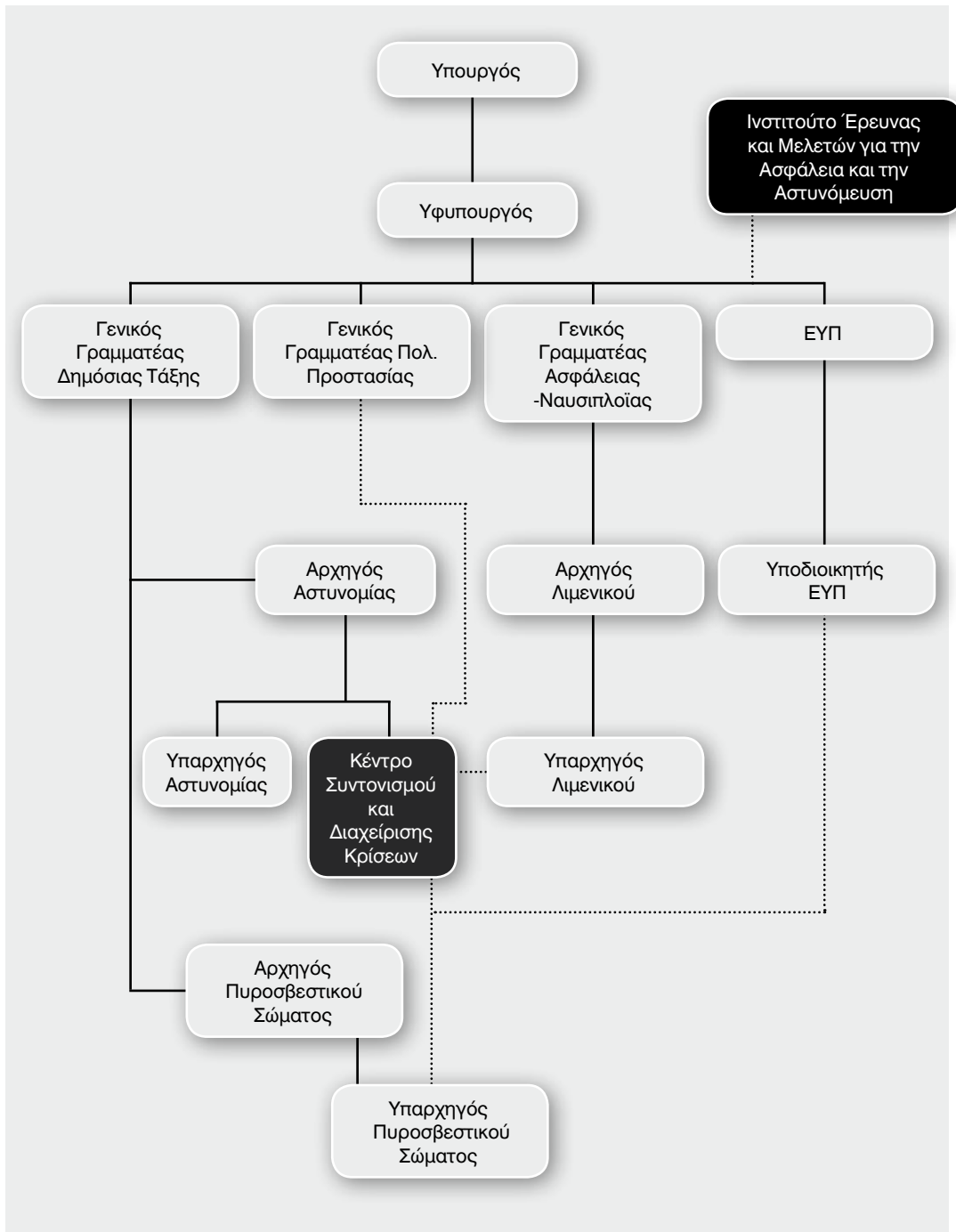
Στο Αρχηγείο, υπαγόμενες στον Υπαρχηγό, ανήκουν οι εξής **Κεντρικές Μονάδες**:

- 1) Η Κεντρική Υπηρεσία Διερεύνησης Πειστηρίων και Εγκληματολογικών Εφαρμογών σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης.
- 2) Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Ελέγχων και Διαχείρισης.

Οι αρμοδιότητες των Κεντρικών Επιχειρησιακών Μονάδων που υπάγονται στον Αρχηγό, εκτείνονται στο σύνολο της επικράτειας και οι αστυνομικοί που υπηρετούν σ' αυτές επιλέγονται με ιδιαίτερες διαδικασίες και έχουν ειδικές δικαιοδοσίες. Καθιερώνεται επίσης ειδική ομάδα ερευνητών (ντετέκτιβ) από αξιωματικούς του Σώματος μέχρι το βαθμό του Διευθυντή, οι οποίοι θα κατανέμονται οριζόντια στις τέσσερις αυτές Υπηρεσίες και οι οποίοι θα έχουν ειδική εκπαίδευση και διασύνδεση με τις δικαστικές αρχές, έχοντας τη δυνατότητα να λειτουργούν και ως δικαστική αστυνομία σε πολύ σοβαρές περιπτώσεις εγκληματικότητας. Βασικό εργαλείο υποστήριξης του Αρχηγείου στο συντονιστικό του ρόλο, θα είναι το **Ινστιτούτο Έρευνας και Μελετών για την Ασφάλεια και την Αστυνόμευση**, το οποίο θα έχει αρμοδιότητα για εγκληματολογικές και άλλες αναλύσεις και συμβουλές.

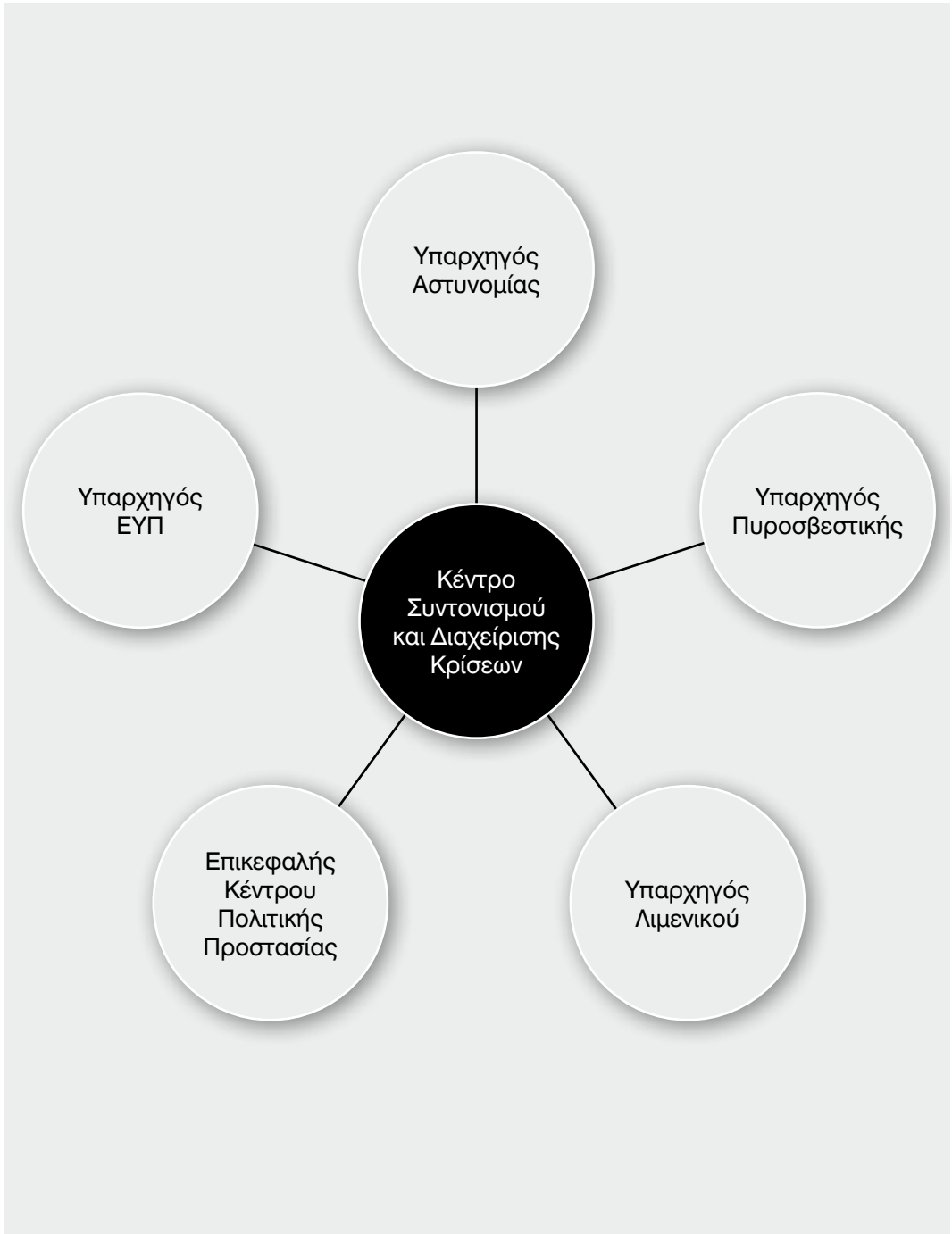
Το συνοπτικό οργανόγραμμα του Αρχηγείου και των Κεντρικών Υπηρεσιών είναι το παρακάτω:

Α) Οργανόγραμμα σε επίπεδο Υπουργείου

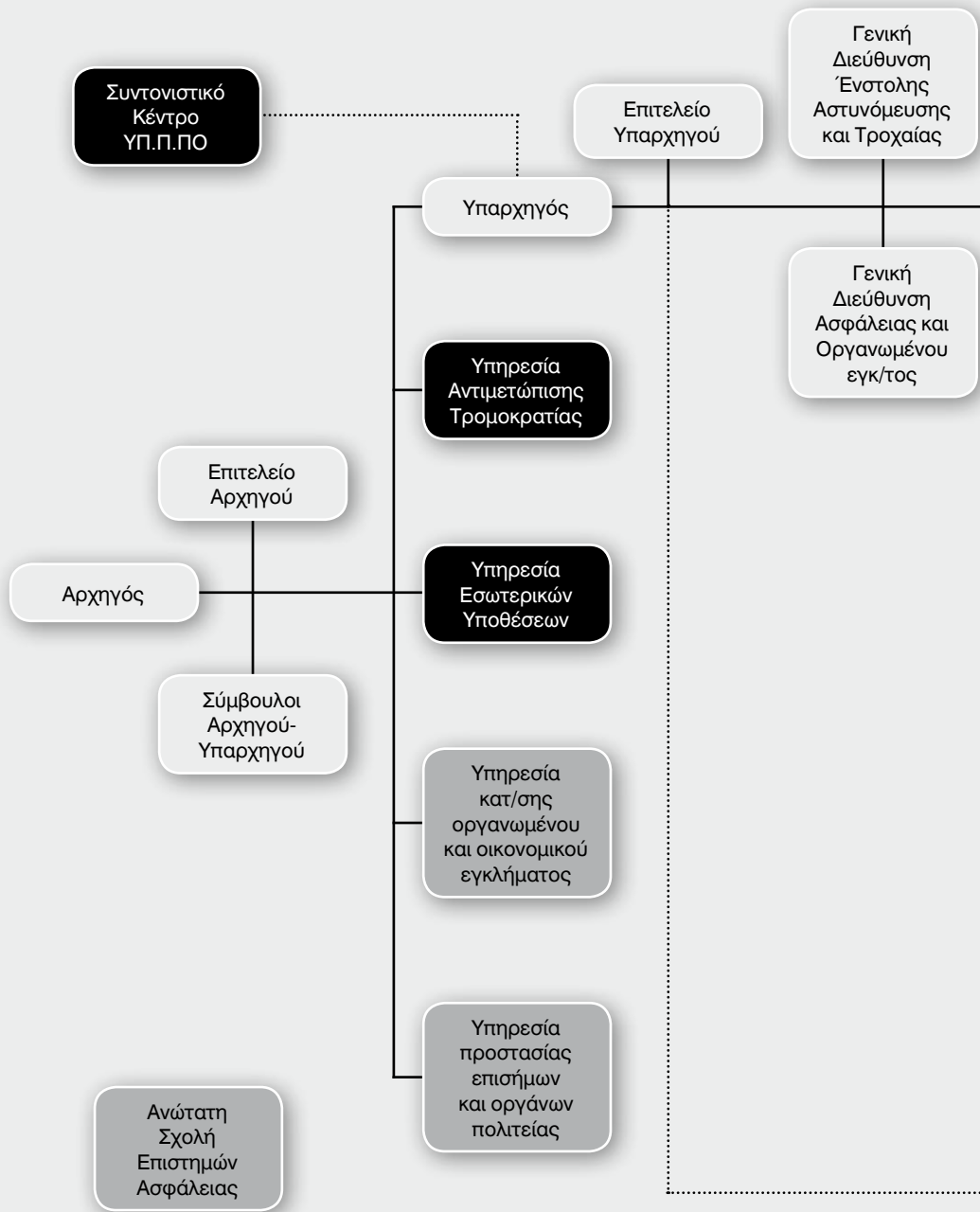

Στο παρακάτω οργανόγραμμα βλέπουμε τη σχέση του Κέντρου Συντονισμού και Διαχείρισης Κρίσεων:

Στο οργανόγραμμα βλέπουμε την οργάνωση του Αρχηγείου Αστυνομίας

Η εφαρμογή του παραπάνω οργανογράμματος, το οποίο αναπαριστά συνοπτικά τη νέα δομή, σημαίνει την ουσιαστική αποκέντρωση εξουσιών προς τους Γενικούς Διευθυντές και τους Περιφερειακούς Αρχηγούς, ώστε να μειωθούν τα ενδιάμεσα στάδια (Κλαδάρχη, Επιθεωρητών, Επιτελάρχη) και να γίνει περισσότερο λειτουργικό και πιο άμεσο το σχήμα. Η παρουσία στο Οργανόγραμμα της Ανώτατης Σχολής Επιστημών Ασφάλειας, χωρίς σύνδεση με τον οργανισμό, σημαίνει την έλλειψη ιεραρχικής υπαγωγής της με την ηγεσία, αλλά τη διασύνδεσή της με όλες τις αστυνομικές υπηρεσίες σε ζητήματα εκπαίδευσης. Γραμματειακά και διαδικαστικά μπορεί να υποστηρίζεται από τη Γεν. Δ/ση Προσωπικού, στελεχιακής πολιτικής και εκπαίδευσης, όμως η στελέχωση της Σχολής θα γίνεται σύμφωνα με τα ισχύοντα στις Πανεπιστημιακές Σχολές.

Οι Γενικές Διευθύνσεις σε επίπεδο Αρχηγείου θα έχουν υποστηρικτικές και συντονιστικές αρμοδιότητες.

4.5 Οι ειδικές περιπτώσεις του Λεκανοπεδίου Αττικής και της Θεσσαλονίκης

Είναι γεγονός ότι τη μεγαλύτερη δυσκολία αστυνόμευσης στον Ελλαδικό χώρο έχει το Λεκανοπέδιο Αττικής. Ο ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός κατοίκων, η πυκνότητα του πληθυσμού, η οικονομική ανάπτυξη, η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η ύπαρξη μεγάλων περιθωριακών κοινωνικών ομάδων, δημιουργούν σημαντικές δυσκολίες στην καθημερινή αστυνόμευση.

Σήμερα, οι άξονες αστυνομικής πολιτικής που φαίνεται να ξεδιπλώνονται στην Αθήνα, είναι η προσπάθεια για αύξηση της παρουσίας και της ταχύτητας ανταπόκρισης των περιπολιών κυρίως μέσα από την ομάδα ΔΙ.ΑΣ., η προσπάθεια αντιμετώπισης των συγκεντρώσεων που γίνονται ιδιαίτερα συχνά από διάφορες κοινωνικές ομάδες, οι οποίες ορισμένες μορφές παίρνουν βίαιη μορφή, η προσπάθεια αντιμετώπισης και εξιχνίασης των διαφόρων μορφών βαριάς εγκληματικότητας και βέβαια η προσπάθεια για τη φύλαξη πολλών και διάφορων στόχων από τρομοκρατικές ή άλλες επιθέσεις.

Οι προσπάθειες αυτές γίνονται σε ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο οργανωτικό πλαίσιο, κάτω από πολύ δύσκολες και εξουθενωτικές συνθήκες για το προσωπικό και συχνά με αμφιλεγόμενα αποτελέσματα.

Στο παρελθόν, είχε γίνει μια προσπάθεια αναδιάρθρωσης στο Λεκανοπέδιο Αττικής, η οποία ενώ ξεκίνησε ως μια σοβαρή προσπάθεια με μια επιστημονική πρόταση για τα λεγόμενα Πολυδύναμα, η πρόταση αυτή δεν συνεχίστηκε με ολοκληρωμένη μελέτη και σχέδιο εφαρμογής, και εκφυλίστηκε μέσα από την τότε γραφειοκρατία της Αστυνομίας, με αποτέλεσμα να μην εφαρμοστεί ποτέ, όπως είχε προταθεί. Έγιναν μόνο κάποιες οργανωτικές αλλαγές σε λάθος κατεύθυνση, που χρεώθηκαν ως αποτυχία του θεσμού των Πολυδύναμων. Από τότε (1995), έγιναν επίσης διάφορες προσπάθειες αναδιάρθρωσης της Αστυνομίας, στην Αττική κυρίως, οι οποίες περιλάμβαναν καταργήσεις και επανιδρύσεις Υπηρεσιών, συχνά χωρίς σχέδιο, αλλά απλά με διάφορες προτάσεις υπηρεσιακών παραγόντων.

Η Περιφέρεια Αττικής έχει έκταση 3.808 χλμ² και αποτελεί την πρώτη σε πληθυσμό και πιο πυκνοκατοικημένη Περιφέρεια της Ελλάδας, αφού σε αυτήν βρίσκεται το

πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας που αποτελεί την πρωτεύουσα της Ελλάδας, συγκεντρώνοντας το 1/3 του πληθυσμού της χώρας, δηλαδή 3.761.810 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001.

Γεωγραφικά, η Αττική χωρίζεται σε δύο μεγάλες υποενοότητες, την περιφέρεια πρωτεύουσας και το υπόλοιπο Αττικής. Η περιφέρεια πρωτεύουσας περιλαμβάνει το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, δηλαδή όλους τους δήμους Αθηνών-Πειραιώς που ανήκαν στην τέως διοίκηση πρωτεύουσας, και οριοθετείται από τον Σαρωνικό κόλπο και τα βουνά της Πάρνηθας, του Υμηττού και της Πεντέλης που ορίζουν το Λεκανοπέδιο Αττικής. Το υπόλοιπο Αττικής καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της περιφέρειας και αποτελείται από το ανατολικό και δυτικό τμήμα, τα νησιά του Σαρωνικού και την επαρχία Τροιζηνίας που βρίσκεται στην Πελοπόννησο.

Με βάση το νέο νόμο 3852/10 (Καλλικράτης) και τη νέα διοικητική διαίρεση που προκύπτει από αυτόν, η Περιφέρεια διαιρείται σε οκτώ Περιφερειακές Ενότητες. Η πρώτη Νομαρχία Αθηνών διασπάται σε τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες, Κεντρικού Τομέα Αθηνών, Βορείου Τομέα Αθηνών, Δυτικού Τομέα Αθηνών και Νοτίου Τομέα Αθηνών, η πρώτη Νομαρχία Πειραιώς διασπάται στην Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς και στην Περιφερειακή Ενότητα Νήσων, ενώ οι Νομαρχίες Ανατολικής Αττικής και Δυτικής Αττικής μετατρέπονται στις αντίστοιχες Περιφερειακές Ενότητες.

Οι οκτώ Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Αττικής θα είναι οι εξής:

1. Περιφερειακή Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών που περιλαμβάνει τους δήμους Αθηναίων, Φιλαδελφείας-Χαλκηδόνας, Γαλασίου, Ζωγράφου, Καισαριανής, Βύρωνος, Ηλιούπολης, Δάφνης-Υμηττού.

2. Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών που περιλαμβάνει τους δήμους Γλυφάδας, Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αλίμου, Νέας Σμύρνης, Μοσχάτου-Ταύρου, Καλλιθέας, Παλαιού Φαλήρου, Αγίου Δημητρίου.

3. Περιφερειακή Ενότητα Βορείου Τομέα Αθηνών που περιλαμβάνει τους δήμους Πεντέλης, Κηφισιάς, Μεταμορφώσεως, Ηρακλείου, Πεύκης-Λυκόβρυσης, Αμαρουσίου, Ψυχικού-Φιλοθέης, Χολαργού-Παπάγου, Νέας Ιωνίας, Βριλησίων, Αγ. Παρασκευής, Χαλανδρίου.

4. Περιφερειακή Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών που περιλαμβάνει τους δήμους Αιγάλεω, Περιστερίου, Πετρούπολης, Χαϊδαρίου, Αγίας Βαρβάρας, Ιλίου, Αγίων Αναργύρων-Καματερού.

5. Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς που περιλαμβάνει τους δήμους Πειραιώς, Κορδαλλού, Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Κερατσινίου-Δραπετσώνας, Περάματος.

6. Περιφερειακή Ενότητα Νήσων που περιλαμβάνει τους δήμους Αίγινας, Τροιζηνίας, Κυθήρων, Αγκιστρίου, Σαλαμίνας, Σπετσών, Ύδρας Πόρου.

7. Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής που περιλαμβάνει τους δήμους Ελευσίνος, Άνω Λιοσίων, Ασπροπύργου, Βιλίων, Ερυθρών, Ζεφυρίου, Μάνδρας, Μεγαρέων, Νέας Περάμου.

8. Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής περιλαμβάνει τους δήμους Παλλήνης, Αγίου Στεφάνου, Αναβύσσου, Αρτέμιδος, Αυλώνας, Αχαρνών, Βάρης, Βούλας, Βου-

λιαγμένης, Γέρακα, Γλυκών Νερών, Καλυβίων Θορικού, Κερατέας, Κρωπίας, Λαυρεωτικής, Μαραθώνος, Μαρκοπούλου Μεσογαίας, Νέας Μάκρης, Παιανίας, Ραφήνας, Σπάτων-Λούτσας.

Οι Περιφερειακές Ενότητες, όπως διαμορφώνονται, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για το γεωγραφικό διαχωρισμό των Διευθύνσεων Αστυνομίας, με ορισμένες παραλλαγές.

Με βάση το ίδιο σκεπτικό που αναπτύχθηκε στην οργάνωση των Διευθύνσεων Αστυνομίας στις Περιφερειακές Ενότητες ανά τη χώρα, η οργάνωση της Αστυνομίας στην Αττική μπορεί να πάρει τις ακόλουθες μορφές:

Δημιουργείται μια Γενική Διεύθυνση Αστυνομίας Αττικής, η οποία στην ιεραρχία εί- ναι αμέσως μετά τον Υπαρχηγό.

1) Για κάθε Περιφερειακή Ενότητα συγκροτείται μια διεύθυνση Αστυνομίας, σε αντι- στοιχία με τις Διευθύνσεις στην υπόλοιπη Ελλάδα.

2) Για κάθε δήμο, δημιουργούνται μετά από μελέτη, συγκεκριμένες 24ωρες περιπο- λίες, κυρίως με δίκυκλα αλλά και με αυτοκίνητα σε μόνιμη βάση, οι οποίες θα είναι ικα- νές να καλύπτουν σε σύντομο χρονικό διάστημα τις κλήσεις πολιτών, σε οποιοδήποτε σημείο και αν βρίσκονται. Αυτές θα είναι το βασικό κύτταρο της Αστυνομίας.

3) Σε κάθε δήμο να υπάρχουν 1-2 το πολύ Τμήματα Αστυνόμευσης, Κοινοτικής Αστυ- νόμησης και Αστυνόμευσης της Γειτονιάς.

4) Σε κάθε δήμο να υπάρχουν 1-2 Αστυνομικά Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Ο κα- θορισμός των αστυνομικών μονάδων σε κάθε δήμο θα γίνει μετά από μελέτη συγκε- κριμένων πληθυσμιακών, συγκοινωνιακών, κοινωνικών και οικονομικών παραμέτρων (πολυκριτήρια ανάλυση).⁵⁰

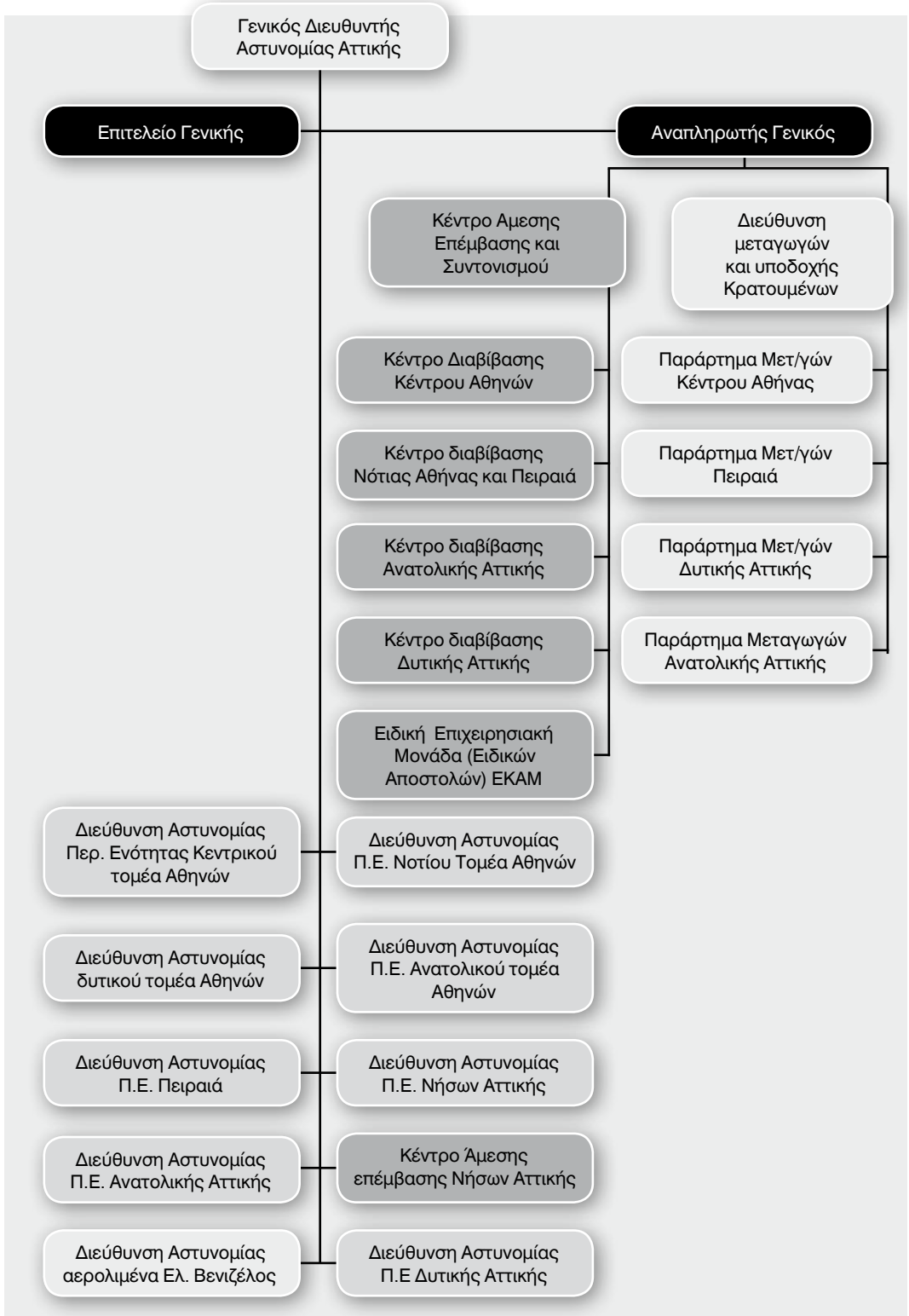
5) Υπάρχει μια Κεντρική Υπηρεσία Μεταγωγών και Υποδοχής κρατουμένων με τέσ- σερα παραρτήματα (Κέντρο Αθήνας, Πειραιάς, Ανατολική και Δυτική Αττική).

6) Υπάρχει μια Κεντρική Μονάδα Αποκατάστασης Τάξης.

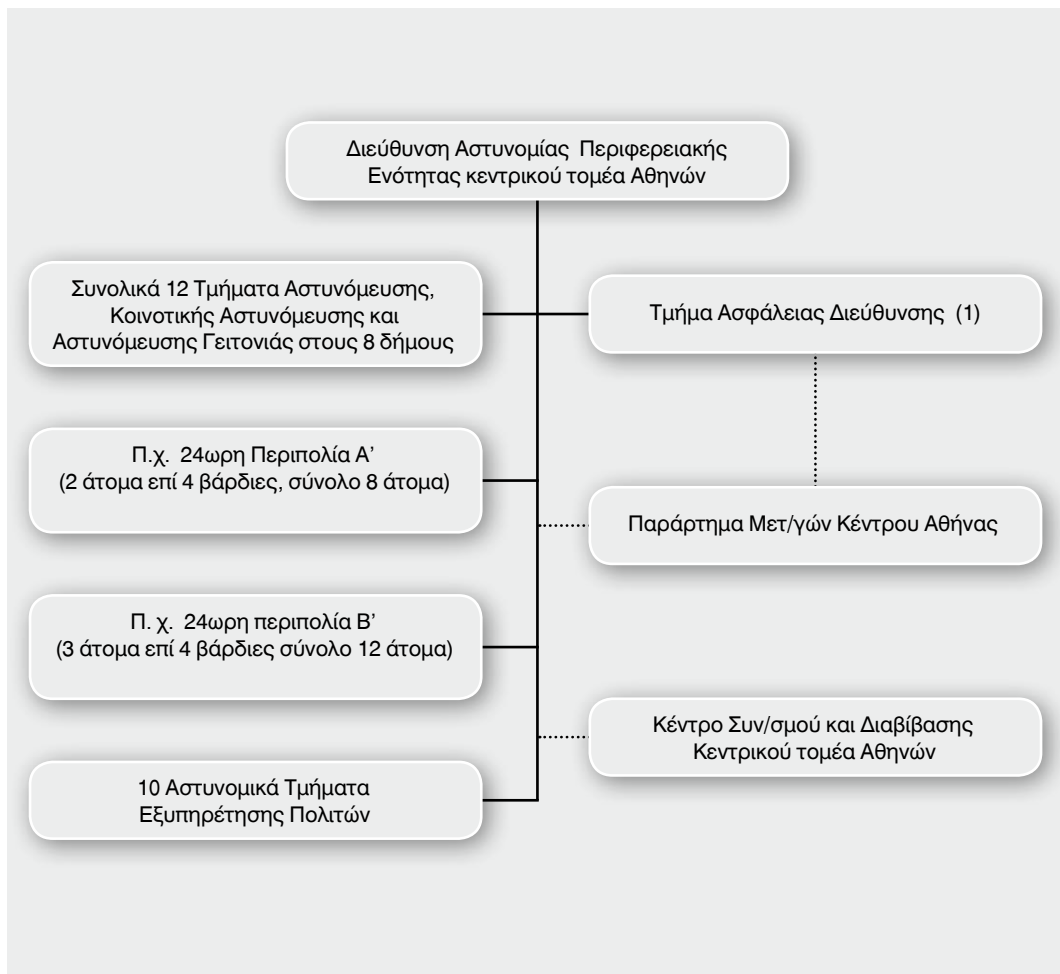
7) Υπάρχει μια Ειδική Επιχειρησιακή Ομάδα (σημερινή ΕΚΑΜ).

Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην ύπαρξη ενός Κέντρου άμεσης επέμβασης, ελέγχου και συντονισμού περιπολιών, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης, το οποίο θα αποτελείται από το Τμήμα λήψης Κλήσεων και Συντονισμού, από τέσσερα Κέντρα δια- βίβασης εντολών και συντονισμού για το Λεκανοπέδιο, και ένα Κέντρο για τα νησιά. Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, δημιουργείται μια Υπηρεσία δημόσιας ασφάλειας για τη δίωξη εγκληματικότητας. Επιπλέον στο πλαίσιο των Κεντρικών Επιχειρησιακών μο- νάδων, οι οποίες έχουν αρμοδιότητα σε όλη την Ελλάδα, διαμορφώνονται ειδικές δο- μές με επίκεντρο την Αττική.

Στην επόμενη σελίδα παρουσιάζεται το σχετικό ενδεικτικό οργανόγραμμα:

Ενδεικτικό οργανόγραμμα μιας Διεύθυνσης Αστυνομίας στην Αττική:

Στο παραπάνω οργανόγραμμα, αποτυπώνεται ενδεικτικά η γενική δομή της Διεύθυνσης Αστυνομίας της Περιφερειακή Ενότητα του κεντρικού Τομέα Αθηνών. Αντίστοιχη θα είναι για τις άλλες Διευθύνσεις της Αττικής. Η κεντρική ιδέα αστυνόμευσης βασίζεται στις εποχούμενες περιπολίες με δίκυκλα και περιπολικά, οι οποίες θα σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να καλύπτουν επαρκώς ολόκληρο το 24ωρο την περιοχή. Η καθημερινή αστυνόμευση θα επικουρείται επιπλέον από τα Τμήματα Αστυνόμευσης, τα οποία στην παρούσα περίπτωση προτείνεται να είναι 5 στο δήμο Αθηναίων, ένα στο δήμο Φιλαδέλφειας -Χαλκηδόνας, ένα στο δήμο Ζωγράφου, ένα στους δήμους Βύρωνα -Καισαριανής, ένα στο δήμο Δάφνης -Υμηττού ένα στο δήμο Ηλιούπολης και ένα στο δήμο Γαλασίου. Σύνολο 12. Τα τμήματα αυτά θα είναι προσανατολισμένα στην αστυνόμευση τάξης, αλλά κυρίως στην Κοινοτική Αστυνόμευση και στην αστυνόμευση της γειτονιάς και θα διαθέτουν Αξιωματικούς Υψηλής. Δημιουργούνται 12 αντί-

στοιχα Αστυνομικά Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Ο μικρότερος αριθμός των Αστυνομικών Τμημάτων θα εξοικονομήσει πόρους και εργατοώρες σε βοηθητικά καθήκοντα και θα συμβάλλει στην αύξηση των αστυνομικών περιπολιών, ενώ μπορεί να κάνει ευχερέστερη τη φρούρηση των αστυνομικών υπηρεσιών. Η χωροκατανομή των αντίστοιχων κτιρίων, αλλά και οι ίδιες οι υποδομές των κτιρίων είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τη μείωση του κόστους και την αύξηση της λειτουργικότητας.

4.6 Η νέα Αστυνομική Ιεραρχία

Στην ουσία πρόκειται για το βαθμολόγιο των αστυνομικών, το οποίο πρέπει να αναδιαμορφωθεί, προκειμένου να ανταποκρίνεται στη νέα οργάνωση, αλλά κυρίως να ανταποκρίνεται στον λειτουργικό του ρόλο.

Οι βαθμοί της ιεραρχίας δεν πρέπει να θεωρούνται ως σύμβολα γοήτρου χωρίς ουσιαστικό αντίκρουσμα, αλλά να θεωρούνται ως αναγκαίες διαφοροποιήσεις καθηκόντων με βάση τα προσόντα, την εμπειρία και την αξιολόγηση. Η κατανομή τους πρέπει να ανταποκρίνεται στις θέσεις εργασίας και διοίκησης του οργανισμού.

Η εξέλιξη στην ιεραρχία πρέπει να γίνεται σε μια συνάρτηση τυπικών και ουσιαστικών προσόντων και κάτω από συγκεκριμένες θεσμικές διαδικασίες, οι οποίες θα συνδυάζουν την αξιοπιστία με τη λειτουργικότητα.

Οι βαθμοί της ιεραρχίας στην Αστυνομία σήμερα είναι πολλοί (15). Η κατάσταση αυτή εκτός από το οικονομικό κόστος, έχει και μεγάλο γραφειοκρατικό κόστος, δεδομένου ότι δημιουργούνται πολλά ενδιάμεσα κλιμάκια αποφάσεων, ενημέρωσης, διοίκησης κ.λ.π. Επιπλέον, η διοικητική πυραμίδα διακρίνεται από μεγάλο αριθμό αξιωματικών των μεσαίων και μεγάλων βαθμίδων και δεν ανταποκρίνεται στη δομή του οργανισμού. Είναι πολλά και χαρακτηριστικά τα παραδείγματα Αστυνομικών Διευθύνσεων, στις οποίες συνωστίζονται αξιωματικοί και άλλων, που δεν στελεχώνονται επαρκώς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Α.Δ. Ρεθύμνου, όπου υπάρχει ένας Ταξίαρχος και 6 Αστυνομικοί Διευθυντές σε αντίθεση με την Α.Δ. Χανίων όπου υπάρχουν 1 Αστυνομικός Διευθυντής, ως διευθυντής της Διεύθυνσης και ένας ως Υποδιευθυντής.

Η επικράτηση της τάσης για αύξηση βαθμών, αλλά και οργανικών θέσεων των υψηλόβαθμων, τα 15 τελευταία χρόνια, έχει οδηγήσει την Αστυνομία σε διάφορα αδιέξοδα, τα οποία έχουν σημαντικές συνέπειες. Κυριότερες είναι η αναξιοπιστία της στελεχιακής πολιτικής δεδομένου ότι το Υπουργείο φροντίζει με διάφορες ενέργειες να τονίζει κάθε φορά ότι δεν τηρούνται βασικές υποχρεώσεις της υπάρχουσας ιεραρχίας (όπως π.χ. κατώτερος στην ιεραρχία να διοικεί μεγαλύτερη υπηρεσία από ανώτερό του ή αξιωματικός μετά από προαγωγή σε βαθμό να υποβαθμίζεται ουσιαστικά σε θέση). Επιπλέον, είναι αλήθεια ότι για χρόνια κυρίαρχη πολιτική του αρμόδιου Υπουργείου υπήρξε η αύξηση των οργανικών θέσεων ανωτέρων βαθμίδων στην ιεραρχία, ανταποκρινόμενο σε διάφορα αιτήματα. Με τον τρόπο αυτό, όχι μόνο υπήρχε έμμεση αύξηση των αποδοχών, αλλά αλλοτριώθηκε και η διοικητική δομή και η ανέλιξη στην ιεραρχία. Από αναγκαία λειτουργική διαδικασία, μεταβλήθηκε σε διαδικασία πρόσκτησης προνομίων.

Με βάση, λοιπόν, και τη νέα δομή που προτείνεται, απαιτείται δραστική μείωση των

βαθμών της ιεραρχίας, ώστε αυτή να γίνει ανάλογα με τις θέσεις στη δομή του οργανισμού.

Απαιτείται οι προαγωγές να γίνονται όποτε μένει κενή κάποια θέση και επίσης κάθε θέση στον οργανισμό να αντιστοιχεί και σε ένα επίπεδο βαθμού. Οι ετήσιες κρίσεις να μην σημαίνουν γενικό ανακάτεμα της Αστυνομίας, όπως γίνεται κάθε χρόνο, αλλά να σημαίνουν διαδικασίες αξιολόγησης με συγκεκριμένα κριτήρια, αποστρατείες, όποτε υπάρχει λόγος και προαγωγές για την κάλυψη πραγματικών θέσεων στην οργάνωση. Ευνόητο είναι ότι δεν πρέπει να χειροτερέψει η θέση κανενός αστυνομικού που ήδη υπηρετεί στη διαδικασία μετάβασης στο νέο σχήμα. Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί ότι η αύξηση αποδοχών, η οποία γίνεται τώρα με τις συχνές προαγωγές, θα πρέπει τουλάχιστον ως ένα βαθμό να καλύπτεται με την ωρίμανση. Η σταδιακή δραστική μείωση του αριθμού των υψηλόβαθμων θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα στη μείωση των συνολικών δαπανών για μισθοδοσία στους ανώτατους βαθμούς με αντίστοιχο όφελος στους χαμηλόβαθμους.

Εκείνο που φαίνεται αναγκαίο είναι η απάλειψη χρόνιων ταμπού και αγκυλώσεων που επικρατούν στις διαδικασίες αξιολόγησης και προαγωγών, οι οποίες γίνονται συχνά εντελώς συγκυριακά και χωρίς σχεδιασμό. Η ιεραρχία με βάση τη σειρά εξόδου από τη Σχολή Αξιωματικών, είναι μια εντελώς ανορθολογική διαδικασία, δεσμεύει τη διοίκηση και αποτελεί κίνητρο για απραξία και μετριότητα. Έτσι, απαραίτητη προϋπόθεση του νέου βαθμολογίου, είναι η πλήρης αλλαγή του συστήματος προαγωγών. Τέλος, όπως όλοι ξέρουμε, υπάρχουν Υπηρεσίες, οι οποίες απαιτούν περισσότερες γνώσεις και προσόντα και πολλοί αστυνομικοί επιθυμούν να υπηρετήσουν σ' αυτές. Π.χ. η υπηρεσία με πολιτικά, προτιμάται από την υπηρεσία με στολή. Μπορεί λοιπόν να προβλεφτούν αυξημένα προσόντα για την υπηρεσία σε Τμήματα Ασφάλειας και η υπηρεσία σ' αυτά να αποτελεί είδος προαγωγής ακόμη και εντός του ίδιου βαθμού.

Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει την αντιστοιχία βαθμών που προτείνονται σε σχέση με τους υπάρχοντες:

Σημερινή Ιεραρχία	Προτεινόμενη Ιεραρχία
Συνοριοφύλακας Ειδικός Φρουρός Αστυφύλακας	Αστυφύλακας Β' (Μη Προανακρ. Υπάλληλος) Αστυφύλακας Α' (Ανακρ. Υπάλληλος)
Υπαρχιφύλακας Αρχιφύλακας	Αρχιφύλακας (Στόχος όλοι οι Αρχιφύλακες να είναι Ανακρ. Υπάλληλοι)
Ανθυπαστυνόμος Υπαστυνόμος Β' Υπαστυνόμος Α'	Υπαστυνόμος (όσοι προέρχονται από τη Σχολή Αξιωματικών, θα έχουν προβάδισμα)
Αστυνόμος Β' Αστυνόμος Α'	Αστυνόμος
Αστυνομικός Υποδιευθυντής	Υποδιευθυντής Αστυνομίας
Αστυνομικός Διευθυντής	Διευθυντής Αστυνομίας
Ταξίαρχος Υποστράτηγος	Γενικός Διευθυντής Αστυνομίας Ή Περιφερειακός Αρχηγός
Αντιστράτηγος Υπαρχηγός Αρχηγός	Υπαρχηγός Αστυνομίας Αρχηγός Αστυνομίας

Η αντιστοιχία των νέων βαθμών σε σχέση με τις θέσεις εργασίας στον οργανισμό, προτείνεται ως ακολούθως:

Περιπολίες	Αρχιφύλακας επικεφαλής ή Αστυφύλακας, και αστυφύλακες πληρώματα.
Τμήματα Αστυνομίας Καλλικρατικών δήμων	Αρχιφύλακας ή Υπαστυνόμος επικεφαλής, ανάλογα το δήμο, και αρχιφύλακες-αστυφύλακες, Κοινωνική Αστυνόμευση και Αστυνομικοί της Γειτονιάς.
Γραφεία σε Διευθύνσεις Αστυνομίας και σε Τμήματα Αστυνομίας μητροπολιτικών δήμων	Επικεφαλής Αρχιφύλακας-Υπαστυνόμος
Τμήματα Αστυνομίας και Κέντρο Αμεσης Επέμβασης	Επικεφαλής Αστυνόμος
Υποδιευθυντές Διευθύνσεων Αστ. Περ. Ενότητας	Υποδιευθυντές
Διευθύνσεις Περιφ. Ενότητας ή αντίστοιχες	Διευθυντές Αστυνομίας
Γενικές Διευθύνσεις Αστυνομίας Περιφέρειας, Γενικές Διευθύνσεις Αρχηγείου ή Κεντρικές Υπηρεσίες	Περιφερειακός Αρχηγός Γενικός Διευθυντής
Αρχηγείο	Γενικός Υπαρχηγός-Γενικός Αρχηγός

Για την ομαλή και ορθολογική λειτουργία του σχήματος, πρέπει οι οργανικές θέσεις να καθοριστούν με βάση τις θέσεις εργασίας, όπως θα καταλήξουν με την αναδιάρθρωση και σ' αυτές να αντιστοιχηθούν οι θέσεις των (αντίστοιχων) βαθμών. Εξυπακούεται ότι χρειάζεται ειδική αναλυτική μελέτη γι' αυτό, σε κάθε αστυνομική περιφέρεια. **Ενώ ιδιαίτερη προσοχή και μελέτη χρειάζεται και η διαδικασία εφαρμογής, ώστε να ληφθεί υπόψη η παρούσα κατάσταση κατανομής των βαθμών και της εξέλιξης της στο μέλλον, προκειμένου να υλοποιηθεί η νέα, σε ένα βάθος χρόνου 3-4 ετών.** Βασική αρχή είναι ότι οι βαθμοί που καταργούνται, τοποθετούνται αυτόματα στην επόμενη βαθμίδα, ενώ μπορεί να καθιερωθεί και η άρνηση προαγωγής, εφόσον κάποιος επιθυμεί να παραμένει στη συγκεκριμένη θέση και δεν υπάρχει άλλος ενδιαφερόμενος ή κάποιο άλλο υπηρεσιακό πρόβλημα.

Βασική, επίσης, προϋπόθεση είναι η κάθε προαγωγή να γίνεται για συγκεκριμένη θέση και μέσα από διαδικασία προκήρυξης για τη θέση, η οποία θα μπορεί να υλοποιείται μέχρις ένα βαθμό και σε περιφερειακό επίπεδο. Επιπλέον, για τους διοικούντες, καθιερώνεται ο ελάχιστος χρόνος παραμονής στη συγκεκριμένη θέση, εκτός αν προκύψουν συγκεκριμένα πειθαρχικά προβλήματα.

Ακόμη, μπορεί να καθιερωθεί στους βαθμούς του αστυφύλακα, αρχιφύλακα και υπαστυνόμου ειδική προαγωγή για κατάληψη θέσης αστυνομικού με πολιτικά στον ίδιο βαθμό, κάτω από συγκεκριμένες διαδικασίες και ανάλογα με τις κενές θέσεις.

Απαιτείται, επίσης, ανάλογη προσαρμογή του συστήματος μεταθέσεων, όπου οι μεταθέσεις θα γίνονται μόνο σε κενές αντίστοιχες οργανικές θέσεις και οι αποσπάσεις μόνο με υπηρεσιακή πρωτοβουλία για αιτιολογημένες υπηρεσιακές ανάγκες και με ανάλογες οικονομικές παροχές, ενώ με αίτηση του ενδιαφερόμενου, μόνο σε ελάχιστες ρητά προβλεπόμενες περιπτώσεις.

4.7 Η εξέλιξη στην Ιεραρχία

Η εξέλιξη στην ιεραρχία των αστυνομικών γίνεται σήμερα με βασικό κριτήριο να έχουν συμπληρώσει συγκεκριμένα χρόνια υπηρεσίας, προκειμένου να έχουν δικαίωμα προαγωγής και με βάση τη σειρά αποφοίτησης από την αντίστοιχη σχολή. Οι κρίσεις που γίνονται, γίνονται συχνά με ελαστικά και συγκυριακά κριτήρια και βέβαια δεν απολαμβάνουν ευρύτερης εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας.

Οι προαγωγές στη Νέα Αστυνομία πρέπει να γίνονται με συγκεκριμένες προϋποθέσεις και να λαμβάνεται υπόψη ένας συνδυασμός κριτηρίων. Βασική προϋπόθεση για την προαγωγή αστυνομικού στον επόμενο βαθμό, να είναι η ύπαρξη αντίστοιχης κενής θέσης. Μπορεί να καθιερωθεί για εξασφάλιση των αστυνομικών προαγωγή εκτός θέσεων αλλά να γίνεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Συγκεκριμένα, κριτήρια προτείνονται:

- 1) Ο χρόνος υπηρεσίας και ο βαθμός γενικά,
- 2) Ο χρόνος υπηρεσίας, σε συγκεκριμένη θέση (για κάποιες θέσεις να προαπαιτείται ελάχιστος χρόνος υπηρεσίας σε συγκεκριμένες προγενέστερες θέσεις),
- 3) Οι σπουδές και οι ειδικές γνώσεις (Μεταπτυχιακά, ξένες γλώσσες, πληροφορι-

κή κ.λ.π),

4) Η υπηρεσιακή επάρκεια, όπως αυτή φαίνεται από συγκεκριμένα κριτήρια. Μια ενδεικτική πρόταση για την εξέλιξη και τις προαγωγές μπορεί να είναι η παρακάτω, με την επιφύλαξη ότι, όπως είναι ευνόητο και για λόγους χρηστής διοίκησης, δεν θα ζημιωθούν στα δικαιώματά τους οι υπηρετούντες ήδη στον οργανισμό.

Οι αστυφύλακες προτείνεται να εξελίσσονται ως εξής:

Αστυφύλακες Β' (μη προανακριτικοί) χωρίς άλλη εκπαίδευση, μέχρι το βαθμό του Αρχιφύλακα, και απολύονται στο βαθμό του Υπαστυνόμου.

Αστυφύλακες Α' (προανακριτικοί) χωρίς άλλη εκπαίδευση, μέχρι το βαθμό του Υπαστυνόμου και απολύονται ως Αστυνόμοι.

Αστυφύλακες Β' πτυχιούχοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ, με την προϋπόθεση παρακολούθησης σεμιναρίου μετατροπής τους σε προανακριτικούς υπαλλήλους, εξελίσσονται μέχρι το βαθμό του Υπαστυνόμου, και απολύονται ως Αστυνόμοι.

Αστυφύλακες Α' πτυχιούχοι ΑΕΙ-ΤΕΙ, εξελίσσονται μέχρι το βαθμό του Αστυνόμου και απολύονται Υποδιευθυντές.

Υπαστυνόμοι απόφοιτοι Σχολής Αξιωματικών, χωρίς άλλη εκπαίδευση, εξελίσσονται μέχρι το βαθμό του Διευθυντή και απολύονται Γενικοί Διευθυντές.

Υπαστυνόμοι απόφοιτοι Σχολής Αξιωματικών με μεταπτυχιακές σπουδές είτε εντός είτε εκτός Αστυνομίας και γνώση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας, εξελίσσονται μέχρι το βαθμό του Γενικού και μπορούν να επιλεγούν Αρχηγοί.

Οι χρονικές περίοδοι προαγωγών περιγράφονται, όπως παρακάτω, με την σημείωση ότι ο χρόνος που απαιτείται για προαγωγή, είναι ο ελάχιστος που πρέπει να έχει ο αστυνομικός, προκειμένου να μπορεί να επιλεγεί για προαγωγή όταν υπάρχει κενή θέση. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν κενές θέσεις, ή ο αστυνομικός δεν προάγεται λόγω προαγωγής και κατάληψης της θέσης από άλλο συνάδελφό του, τότε καθιερώνεται μέγιστος χρόνος παραμονής στο βαθμό για μισθολογική προαγωγή στο βαθμό, εκτός οργανικών θέσεων και παραμονής του στην ίδια εργασιακή θέση, με τις αποδοχές του βαθμού.

Παρακάτω προτείνονται εντελώς ενδεικτικά χρόνοι προαγωγής σε βαθμούς.

Οι Αστυφύλακες Β' χωρίς άλλη εκπαίδευση, στα 21 χρόνια έχουν δικαίωμα προαγωγής και στα 27 υποχρεωτικά μπορούν να γίνουν Αρχιφύλακες

Οι Αστυφύλακες Β', πτυχιούχοι ΑΕΙ-ΤΕΙ, στα 14 χρόνια έχουν δικαίωμα προαγωγής σε Αρχιφύλακες, και στα 26 δικαίωμα προαγωγής σε Υπαστυνόμους, ενώ αντίστοιχα στα 21 χρόνια και στα 30 οι αντίστοιχες προαγωγές γίνονται υποχρεωτικά.

Οι Αστυφύλακες Α' πτυχιούχοι ΑΕΙ-ΤΕΙ, στα 10 χρόνια έχουν δικαίωμα να προαχθούν σε Αρχιφύλακες, στα 20 Υπαστυνόμοι, στα 27 Αστυνόμοι. Υποχρεωτικά γίνονται Αρχιφύλακες στα 18, Υπαστυνόμοι στα 26 και Αστυνόμοι στα 31.

Οι Υπαστυνόμοι της νέας Σχολής Αξιωματικών με μεταπτυχιακές σπουδές, μπορούν στα 8 χρόνια ως αξιωματικοί να προαχθούν σε θέση Αστυνόμου στα 16 σε θέση Υποδιευθυντή, στα 22 σε θέση Διευθυντή και στα 27 σε Γενικούς. Αρχηγοί έχουν δικαίωμα να επιλεγούν όλοι οι Γενικοί Διευθυντές ή Περιφερειακοί Αρχηγοί.

Είναι ευνόητο ότι η παράθεση αυτή των χρονικών περιόδων είναι εντελώς ενδεικτική και χρειάζεται περαιτέρω μελέτη ιδιαίτερα του αριθμού των αστυνομικών ανά βαθμό, σε συνάρτηση των ετών υπηρεσίας και των δικαιωμάτων προαγωγής που ήδη κατέχουν, ώστε να μη χαθούν δικαιώματα και να υπάρξει μια ομαλή περίοδος μετάβασης.

Οι αριθμοί των οργανικών θέσεων ανά βαθμό, με βάση και το νέο οργανόγραμμα, θα πρέπει να έχουν μια λογική αναλογικότητα και ένα λογικό συνολικό αριθμό. Η κατάληξη σ' αυτούς τους αριθμούς θα γίνει σταδιακά, ώστε στο τέλος της μεταβατικής περιόδου να καταλήξουν στους παρακάτω:

Αρχηγός	1
Υπαρχηγός	1
Περιφερειακός Αρχηγός-Γενικός Διευθυντής	35
Διευθυντής Αστυνομίας	120
Υποδιευθυντής Αστυνομίας	250
Αστυνόμος	500
Υπαστυνόμος	1000
Αρχιφύλακες	8000
Αστυφύλακες	38000

Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο νέο μισθολόγιο που θα αποφασιστεί για τους αστυνομικούς που ήδη υπηρετούν, ότι αυτό δεν θα επιφέρει μείωση στην εισοδηματική τους κατάσταση εξαιτίας των αλλαγών στο βαθμολόγιο.

4.8 Τα καθήκοντα των αστυνομικών σε μια Νέα Αστυνομία

Είναι γεγονός ότι όπως περιγράφονται σήμερα τα καθήκοντα των αστυνομικών σε πάμπολλα νομικά κείμενα, μας οδηγούν σε δύο συμπεράσματα:

Α) Κανένας σχεδόν αστυνομικός δε γνωρίζει απόλυτα και ακριβώς τα υπηρεσιακά του καθήκοντα.

Β) Δεν είναι σίγουρο ότι παρά την πληθώρα των νόμων, των Π.Δ. και των Υ.Α, τα καθήκοντα των αστυνομικών είναι καθορισμένα με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες λειτουργίας της Αστυνομίας και εξασφάλισης «ασφάλειας Δικαί-ου» στους αστυνομικούς.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το Π.Δ. 141/1991, το οποίο είναι το κύριο νομοθέτημα που αναφέρει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των αστυνομικών, ανάλογα με τη θέση εργασίας τους, έχει τροποποιηθεί από τουλάχιστον 24 άλλα προεδρικά διατάγματα και νόμους.⁵¹

Όπως είναι ευνόητο, λοιπόν, απαιτείται η κωδικοποίηση της σχετικής νομοθεσίας σε ένα απλό και κατανοητό νομοθέτημα και η εκπόνηση κανονισμών λειτουργίας των

51. Σχετικά τα Π.Δ.114/1980, Π.Δ.309/1991, Π.Δ.240/1992, Π.Δ.38/1994, Π.Δ.405/1994, Π.Δ.69/1997, Π.Δ.105/1998, Π.Δ.86/1999, Π.Δ.14/2001, Π.Δ.190/2001, Π.Δ.309/2001, Π.Δ.256/2002, Π.Δ.254/2003, Ν.3169/2003 και Π.Δ.101/2004.

Υπηρεσιών, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, ώστε τα καθήκοντα των αστυνομικών να είναι εύκολα κατανοητά και ορθολογικά.

Στην προτεινόμενη οργάνωση της Αστυνομίας, δίνεται βαρύτητα στη διάκριση των καθηκόντων σε καθήκοντα υποστηρικτικής αστυνόμευσης (Κοινοτική Αστυνόμευση, Αστυνομικός της Γειτονιάς, περιπολίες ανταπόκρισης και συνδρομής, σε συνεργασία με το Κέντρο) και σε καθήκοντα ελεγκτικής και επιτηρητικής αστυνόμευσης και αστυνόμευσης ασφάλειας. Η διάκριση αυτή αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για καλύτερη προσαρμογή της λειτουργίας της Αστυνομίας στις υπάρχουσες ανάγκες και την καλύτερη εκμετάλλευση του προσωπικού (π.χ. στην περίπτωση της υποστηρικτικής αστυνόμευσης της γειτονιάς, η εντοπιότητα ενδεχομένως αξιοποιείται θετικά. Το αντίθετο συμβαίνει στην περίπτωση της ελεγκτικής Αστυνόμευσης). Επίσης, στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων, στην ένστολη αστυνόμευση υπάγεται η τροχαία αστυνόμευση, η οποία μπορεί να διεκπεραιώνεται από το σύνολο των ένστολων αστυνομικών. Σημαντικό, επίσης, θέμα σε σχέση με τις αρμοδιότητες είναι ο βαθμός αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων, ειδικά σε σχέση με το επίπεδο της Γενικής Διεύθυνσης Αστυνομίας Περιφέρειας, όπου οι Γενικές αυτές Διευθύνσεις θα λειτουργούν ως μικρά Αρχηγεία και το Γενικό Αρχηγείο θα έχει συντονιστικό ρόλο και ρόλο σύνθεσης και πληροφόρησης.

Το ωράριο εργασίας του προσωπικού, καθώς και οι διαδικασίες με τις οποίες θεωρείται ότι το προσωπικό βρίσκεται εκτός έδρας, πρέπει, επίσης, να μεταβληθούν ώστε να γίνουν περισσότερο ορθολογικά. Σήμερα, το ωράριο καθορίζεται σύμφωνα με το Π.Δ 394 του 2001, το οποίο καθορίζει εβδομαδιαίες ώρες εργασίας, δικαιούμενα ρεπό κ.λ.π. Επιβάλλεται εκσυγχρονισμός των νομικών προβλέψεων ιδιαίτερα σε σχέση με το ποια κριτήρια καθορίζουν την αναγκαιότητα εργασίας και πώς λαμβάνεται αυτή η απόφαση. Συχνά απασχολούνται αστυνομικοί Σαββατοκύριακο, χωρίς να είναι ανάγκη ή επειδή αυτοί το θέλουν για να πάρουν παραπάνω χρήματα, όπως και κατά τις νυχτερινές ώρες. Σε σχέση με τα εκτός έδρας, πρέπει πια να καθιερωθεί ότι η οποιαδήποτε υπηρεσία εντός Περιφερειακής Ενότητας δεν είναι εκτός έδρας υπηρεσία και οποιαδήποτε μετακίνηση εντός της ίδιας ημέρας σε επίπεδο Περιφέρειας, εφόσον πιστοποιείται πριν την εκτέλεσή της ή αμέσως μετά από το διοικητή, το φύλλο υπηρεσίας, αμοιβεται με μια προσαύξηση 25% στην αντίστοιχη ημερήσια αποζημίωση, χωρίς την υποχρέωση άλλης έγγραφης διαδικασίας. Η μετακίνηση σε μεγαλύτερες αποστάσεις θα πιστοποιείται και θα αποζημιώνεται με βάση έγγραφα (διαταγή, εισιτήρια, κόστος τυχόν διανυκτέρευσης κ.λ.π.).

5. Η πρόσληψη και η εκπαίδευση στην Αστυνομία

Σ

ήμερα, η πρόσληψη στην Ελληνική Αστυνομία γίνεται με τις Πανελλήνιες Εξετάσεις για τις περισσότερες περιπτώσεις στην ηλικία των 18 χρονών. Αυτό έχει δύο σημαντικές συνέπειες:

Α) Οι περισσότεροι αστυνομικοί θα συμπληρώνουν 35ετία σε ηλικία 53 ετών, μια ηλικία που για πολλούς και σε πολλές περιπτώσεις είναι ιδιαίτερα παραγωγική, όμως, δεν είναι δυνατό να αυξηθεί ως ηλικία συνταξιοδότησης αφού συμπληρώνονται 35 χρόνια υπηρεσίας. Αυτό σημαίνει ότι οι περισσότεροι αστυνομικοί θα συνταξιοδοτηθούν πριν από αυτή την ηλικία.

Β) Η ηλικία των 20 χρονών για τους αστυφύλακες και των 22 για τους αξιωματικούς, είναι μάλλον μικρή, σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα της προβληματικής αστυνομικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, για να έχουν την ωριμότητα να αναλάβουν τις ευθύνες του ρόλου τους. Πρέπει προφανώς να εξεταστεί ένας νέος τρόπος πρόσληψης στο μέλλον, που να αυξήσει τη μέση ηλικία πρόσληψης κατά 2-4 χρόνια, ώστε αφενός μεν να είναι σε ωριμότερη ηλικία οι νέοι αστυνομικοί, αφετέρου δε να συμπληρώνουν 35ετία στην ηλικία των 55-58 ετών, η οποία θα είναι και η καταληκτική ηλικία συνταξιοδότησης (εννοείται ότι η αλλαγή αυτή δεν θα επηρεάσει τους ήδη υπηρετούντες). Επιπλέον, όμως, ανάλογα με τον τρόπο που θα γίνει αυτό, θα υπάρξει και σημαντική μείωση του κόστους στην διαδικασία πρόσληψης και εκπαίδευσης. Άλλωστε, αυτά τα όρια ηλικίας περίπου ισχύουν για τους προσλαμβανόμενους ειδικούς φρουρούς και συνοριοφύλακες.

Η διαφοροποίηση στις προσλήψεις ειδικών φρουρών και συνοριοφυλάκων, είχε ορισμένα πλεονεκτήματα από πλευράς, κυρίως, κόστους και ηλικιακής ωριμότητας, αλλά αρκετά μειονεκτήματα λόγω της συνοπτικής και σχετικά πρόχειρης εκπαίδευσης. Έτσι, έχουμε σήμερα διάφορες κατηγορίες αστυνομικών, οι οποίες διαφοροποιούνται σε γνώσεις, σε ηλικίες και τελικά σε προσόντα, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές κατηγορίες προσωπικού ακόμη και στον ίδιο βαθμό, με συνέπεια να δημιουργείται δυσλειτουργία, σύγχυση και πολυπλοκότητα.

Στα παρακάτω παραδείγματα τυπικών προσόντων θα δούμε ότι συχνά η θέση στον οργανισμό και ο βαθμός, δεν είναι αντίστοιχα με τα προσόντα. Παραδείγματα:

1) Αστυνομικός Πτυχιούχος Κοινωνιολογίας, κάτοχος Proficiency, δόκιμος ανθυπολοχαγός στο στρατό 18 μήνες, εκπαιδευμένος 4 μήνες στην Αστυνομία, ηλικία 26, βαθμός: Ειδικός φρουρός.

2) Αστυνομικός εκπαιδευμένος 8 μήνες θεωρητικά στην Αστυνομία, και 14 μήνες πρακτική (Σχολή Αστυφυλάκων) κάτοχος Lower, ηλικία 21, βαθμός: Αστυφύλακας.

3) Αστυνομικός εκπαιδευμένος 4 χρόνια στην Αστυνομία, (Σχολή Αξιωματικών), ηλικία 23, βαθμός: Υπαστυνόμος Β'

4) Αστυνομικός Πτυχιούχος Νομικής, κάτοχος μεταπτυχιακού Εγκληματολογίας, υποψήφιος διδάκτορας, εκπαιδευμένος 2 χρόνια στη Σχολή Αστυφυλάκων, ηλικία 25, βαθμός: Δόκιμος Υπαστυνόμος.

5) Αστυνομικός Απόφοιτος Λυκείου, 18 μήνες στρατιώτης ειδικές δυνάμεις, Εκπαιδευμένος 3 μήνες στην Αστυνομία, ηλικία 25, βαθμός: Ειδικός φρουρός.

6) Αστυνομικός εκπαιδευμένος 3 χρόνια στην Αστυνομία (Σχολή Αξιωματικών), διάφορα σεμινάρια, ηλικία 53, βαθμός: Υποστράτηγος.

7) Αστυνομικός Πτυχιούχος Ψυχολογίας, Lower, ECDL, 2 χρόνια Σχολή Αστυφυλάκων, ηλικία 24, βαθμός: Αστυφύλακας.

Αυτά τα παραδείγματα μας δείχνουν σαφέστατα τα διαφορετικά επίπεδα βασικής μόρφωσης και εκπαίδευσης που υπάρχουν στο Αστυνομικό Προσωπικό, τα οποία δεν λαμβάνονται υπόψη στην ανάθεση καθηκόντων και στη θέση στον οργανισμό.

Είναι γεγονός ότι η πρόσληψη μέσω Πανελλήνιων Εξετάσεων, εξασφάλισε το αδιάβλητο της διαδικασίας, δεν εξασφάλισε όμως την καταλληλότητα των προσλαμβανομένων και μάλιστα δεν είναι ορθολογική σε σχέση με τις ηλικίες και την εξέλιξη στην ιεραρχία. Η πρόσληψη μέσω των μορίων των ειδικών φρουρών εξασφάλισε το χαμηλότερο κόστος και τη γρήγορη αξιοποίηση των προσλαμβανομένων, όμως και πάλι δεν εξασφαλίστηκε η καταλληλότητα και η επαρκής εκπαίδευση. Την ίδια στιγμή δεν λαμβάνονται υπόψη σημαντικά τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που διαθέτουν αρκετοί από τους αστυνομικούς, αφού κύριο κριτήριο εξέλιξης στην ιεραρχία, είναι ο χρόνος πρόσληψης και η σειρά εξόδου από τη Σχολή.

5.1 Η εκπαίδευση των αστυνομικών, όπως είναι σήμερα

Η εκπαίδευση των αστυνομικών σχετίζεται, σχεδόν απόλυτα, με την έννοια του αστυνομικού και της αστυνόμευσης. Δεν είναι παρά μια διαδικασία η οποία έχει σκοπό να μετατρέψει ένα (μία) νεαρό πολίτη, μέσων ικανοτήτων και δεξιοτήτων, που μόλις μπαίνει στον επαγγελματικό στίβο, σε αστυνομικό. Να έχει δηλαδή τις βασικές και αναγκαίες εκείνες ιδιότητες που θα τον κάνουν ικανό να εγγυηθεί την ασφάλεια των πολιτών, αλλά και τη δική του, να διαχειρίζεται και να επιλύει διάφορες κρίσεις που συμβαίνουν στην καθημερινή κοινωνική ζωή, να ελέγχει και να καταστέλλει το έγκλημα.⁵² Ως εκπαιδευτική διαδικασία, σημαίνει ότι εμπεριέχει μετάδοση γνώσεων, ηθικών αξιών και κανόνων, πρακτικών και συμπεριφορών. Μπορούμε να τη διαχωρίσουμε:

52. Περισσότερα για την εκπαίδευση βλ. Πανούσης Γιάννης, (2001), Η εκπαίδευση των αστυνομικών στο πλαίσιο του νέου αντεγκληματικού/κοινωνικού τους ρόλου. Στο Πανούσης Γ. Βιδάλη Σ. Κείμενα για την Αστυνομία και την αστυνόμευση, σ. 35-52.

α) Στη βασική αστυνομική εκπαίδευση, η οποία είναι εκείνη που διαμορφώνει το νέο ή τη νέα υποψήφιο αστυνομικό, σε αστυνομικό που διαθέτει τις απαραίτητες επαγγελματικές ικανότητες και

β) Στη δια βίου αστυνομική εκπαίδευση ή μετεκπαίδευση, η οποία αφορά την εκπαίδευση που υφίσταται ένας αστυνομικός κατά τη διάρκεια της υπηρεσιακής του ζωής, προκειμένου να εξειδικευθεί σε ορισμένα θέματα ή να αναβαθμίσει τις γνώσεις του.

Η εκπαιδευτική διαδικασία εκτός από τις συγκεκριμένες ενέργειες μετάδοσης γνώσεων και δεξιοτήτων, περιλαμβάνει το σύνολο των διαδικασιών και πρακτικών που υπάρχουν ως βιώματα, εμπειρίες, ιδεολογίες και πρακτικές στο σύστημα της εκπαίδευσης και το οποίο χαρακτηρίζουν, ξέχωρα από την επίσημη λειτουργία του. Η κουλτούρα που διαμορφώνεται, έτσι στην αστυνομική εκπαίδευση, επηρεάζει ουσιαστικά την εξέλιξη της και κατοχυρώνει πρώτα από όλα τη διατήρηση και την αναπαραγωγή της. Ο εντοπισμός και η κατανόηση των χαρακτηριστικών αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να μας δώσει τη δυνατότητα για την κατανόηση βασικών χαρακτηριστικών στην οργάνωση και λειτουργία της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η δημιουργία του καλού αστυνομικού στηρίζεται, κυρίως, σε δύο βασικούς παράγοντες:

Α) Στα χαρακτηριστικά (προσωπικότητα, χαρακτήρας, γνώσεις, ικανότητες κ.λ.π), που έχει ο ίδιος πριν από την πρόσληψή του και

Β) Στην αστυνομική εκπαίδευση με την οποία συντελείται η «αστυνομική κοινωνικοποίησή» του και από την οποία αποκτά ιδιαίτερα ιδεολογικά χαρακτηριστικά και συμπεριφορές «πρότυπα», στις οποίες μυείται από τις διαδικασίες της εκπαίδευσης.⁵³ Αποτελεί σημαντικό πεδίο συζητήσεων μεταξύ των θεωρητικών ποιες από τις δύο αυτές καταστάσεις επηρεάζουν περισσότερο την δημιουργία της αστυνομικής κουλτούρας.

Ειδικά στην ελληνική περίπτωση, η εκπαίδευση των Ελλήνων αστυνομικών έχει άμεση σχέση με το ρόλο που έχει η Αστυνομία και οι αστυνομικοί στην ελληνική κοινωνία και ο οποίος δεν είναι ξεκάθαρος.

Από τη μια μεριά το εύρος του έργου της Αστυνομίας και από την άλλη η σύγχυση που φαίνεται να επικρατεί ανάμεσα σε έναν τύπο αστυνομικού που απλά εκτελεί εντολές και καταστέλλει, και σε έναν άλλο που είναι «κοινωνικός λειτουργός» και υπηρετεί το κοινωνικό σύνολο, δυσκολεύουν σημαντικά την οριοθέτηση της έννοιας του αποδεκτού και κοινωνικά αποτελεσματικού αστυνομικού. Συνήθως όλοι μιλούν και εκθειάζουν τον δεύτερο τύπο, στην πράξη όμως επιζητούν και «εφαρμόζουν» τον πρώτο.⁵⁴

Η κατάσταση αυτή, όπως θα δούμε, επηρεάζει την εκπαίδευση των αστυνομικών

53. Φαίνεται ότι υπάρχει μια διαρκής διαμάχη μεταξύ των επιστημόνων αν κυρίαρχο ρόλο στην οργανωσιακή (επαγγελματική) κουλτούρα του αστυνομικού παίζουν τα στοιχεία που προϋπάρχουν πριν αυτός προσληφθεί ή αν η πρόσληψη, η εκπαίδευση και η ένταξή του στο «Σώμα» τον επηρεάζουν περισσότερο. Το σίγουρο είναι ότι όσο μικρότερη ηλικία έχουν οι αστυνομικοί που προσλαμβάνονται, τόσο περισσότερο επηρεάζονται από τις διαδικασίες ένταξής τους και την κουλτούρα του Σώματος. Βλ. σχετικά: Vaan Maanen, John (1973), "Observations on the Making of Policemen" *Human Organizations* 32: 407-418.

54. Παπακωνσταντής Γ. (2002), Η Οργάνωση και η Διοίκηση της Αστυνομίας: Πολιτικοϊδεολογικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αστυνομίας, (1984-2000), Διδ. Διατρ. Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ψυχολογίας.

στην Ελλάδα. Το ζήτημα της εκπαίδευσής τους, έχοντας υπόψη όλα όσα αναφέραμε παραπάνω, διαμορφώνεται σαν μια δομή επί μέρους ζητημάτων, τα οποία πρέπει να οριζοθετηθούν. Τα πιο σημαντικά είναι:

Α) Ποιοι πρέπει να προσλαμβάνονται και να εκπαιδεύονται ως αστυνομικοί;

Β) Πώς πρέπει να εκπαιδεύονται (τι πρέπει να μαθαίνουν, ποιες πρακτικές να καλλιεργούν, κάτω από ποιες συνθήκες);

Γ) Ποιοι πρέπει να τους εκπαιδεύουν και κυρίως με βάση ποιο πρότυπο;

Με την έννοια «πρότυπο», εδώ εννοούμε τον ιδανικό αστυνομικό, ο οποίος θα κάλυπτε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και θα συνέβαλε κατά τον καλύτερο τρόπο στη σύνθεση ενός αποτελεσματικού και δημοκρατικού συστήματος αστυνόμευσης.

Δ) Ποιες διαδικασίες αξιολόγησης πρέπει να ακολουθούνται; Πότε, με ποιο τρόπο και από ποιον θα κρίνεται ότι το σύστημα λειτουργεί προς τη σωστή κατεύθυνση; Με άλλα λόγια, πώς θα αξιολογείται η εκπαίδευση και οι εμπλεκόμενοι φυσικοί και νομικοί φορείς;

Το 1995 έγινε μια σημαντική μεταρρύθμιση στις προσλήψεις και στην εκπαίδευση των αστυνομικών με κύριους άξονες την καθιέρωση προσλήψεων με την εισαγωγή στις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών μέσα από τις διαδικασίες εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τη δραστική αύξηση του χρόνου εκπαίδευσης (αύξηση σε πέντε εξάμηνα από ένα που ήταν για τους αστυφύλακες και σε 4 χρόνια από 3 που ήταν για τους αξιωματικούς).⁵⁵ Έκτοτε, έχοντας το κίνητρο της άμεσης επαγγελματικής αποκατάστασης, αρκετοί νέοι επιλέγουν τις αστυνομικές σχολές με αποτέλεσμα οι επιδόσεις των εισαγομένων να κινούνται αρκετά ψηλά. **Η θεσμική αυτή εξέλιξη είχε τις εξής επενέργειες:**

Α) Την αδιάβλητη διαδικασία προσλήψεων και την απεξάρτησή τους από το πελατειακό σύστημα.

Β) Την αύξηση της προσφοράς υποψηφίων αστυνομικών με υψηλές σχολικές επιδόσεις, οι οποίες κυμαίνονται για μεν τη Σχολή Αξιωματικών στην κορυφή των σχολών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, για δε τη Σχολή Αστυφυλάκων περίπου στο μέσο όρο των επιδόσεων για την εισαγωγή στα ΑΕΙ. Οι αστυνομικοί εισάγονται στη σχολή (Αστυφυλάκων ή Αξιωματικών) χωρίς να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και σε μια ηλικία η οποία βρίσκεται μεταξύ 17,5 και 19 ετών. Αυτό σημαίνει ότι ο έφηβος ο οποίος είναι εξαρτημένος από την οικογένειά του και ακολουθεί τον αγχωτικό τρόπο ζωής Σπίτι - Σχολείο - Φροντιστήριο, προκειμένου να πετύχει τις αναγκαίες επιδόσεις για να εισαχθεί στις Σχολές της Αστυνομίας, εντάσσεται αμέσως στον ελεγχόμενο, κοινοβιακό, στρατιωτικού χαρακτήρα τρόπο διαβίωσης της Αστυνομικής Σχολής. Δεν αυτονομείται, δεν αντιμετωπίζει προβλήματα επιλογών και το μόνο που έχει να κάνει, είναι να επιδείξει τον αναγκαίο κομφορμισμό, προκειμένου να ενταχθεί και να προσαρμοστεί στη ζωή της Σχολής.

55. Βλ. Ν. 2226/1994 ΦΕΚ- 122 Α' «Εισαγωγή, Εκπαίδευση και μετεκπαίδευση στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας και στο Τμήμα Ανθυποπυραγών του Πυροσβεστικού Σώματος.

Η στρατιωτική εκπαίδευση που υφίσταται, έχει ως επίσημο σκοπό να τον μάθει να ζει κάτω από αντίξοες συνθήκες, να μάθει στην κόπωση και στις κακουχίες, αλλά κυρίως να υποταχθεί στις σχέσεις ιεραρχίας. Έτσι, κοινωνικοποιείται στην ιδεολογία του Σώματος, στην πειθαρχία της υπακοής και μειώνεται η ανεξαρτησία του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς του. Μάλιστα, η απομόνωσή του εντός της Σχολής, συμβάλει στην απαλλαγή του από άλλα ερεθίσματα και εμπειρίες, προκειμένου η αστυνομική-στρατιωτική του κοινωνικοποίηση, να γίνει απρόσκοπτα. Είναι φυσικό με τον τρόπο αυτό να διαιωνίζεται η στρατιωτικού τύπου οργάνωση της Αστυνομίας, η σύγχυση του ρόλου της, η υιοθέτηση ιδεολογικών χαρακτηριστικών αποστασιοποίησης από το κοινωνικό γίγνεσθαι, η συμβολοποίηση των σχέσεων, κλπ. Με άλλα λόγια, αναπαράγεται πλήρως η υπάρχουσα ιδεολογία του Σώματος. Επιπλέον, ένα γεγονός το οποίο χρήζει περαιτέρω μελέτης, είναι το δεδομένο ότι οι νέοι αστυνομικοί αποφοιτούν από τις Σχολές Αστυφυλάκων σε ηλικία 20 χρονών και από τη Σχολή Αξιωματικών σε ηλικία 22 χρονών. Το ερώτημα είναι αν, παρά την εκπαίδευσή τους, **έχουν αποκτήσει σε ικανοποιητικό επίπεδο** τα αναγκαία εκείνα χαρακτηριστικά της ώριμης προσωπικότητας που χαρακτηρίζεται από συνέπεια, σύνεση, ψυχραιμία, αυτοέλεγχο και αν επίσης έχουν την αναγκαία εμπειρία ζωής, προκειμένου να διαχειριστούν δύσκολες από ψυχολογική άποψη καταστάσεις με τίμημα τη ζωή ή την ελευθερία τη δική τους ή των πολιτών.

Το δεύτερο ερώτημα αφορά στο **πώς πρέπει να εκπαιδεύονται οι νέοι αστυνομικοί**. Εκτός από τα λίγα που αναφέραμε παραπάνω, πρέπει να επισημάνουμε και τα εξής:

Τα δύο Π.Δ. 352/1995 και 319/1995, που αφορούν τους κανονισμούς λειτουργίας των Σχολών Αστυφυλάκων και Αξιωματικών, αντίστοιχα, και εκδόθηκαν με την εξουσιοδότηση του νόμου 2226/1994, **δεν κατάφεραν να προχωρήσουν σε ριζοσπαστικές αλλαγές, οι οποίες θα διαφοροποιούσαν σημαντικά την εκπαιδευτική διαδικασία από τα ισχύοντα στο παρελθόν**. Έτσι, διαπιστώνουμε ότι ως προς τη διοικητική οργάνωση, το περιεχόμενο, την πολιτική και την ιδεολογία της εκπαίδευσης, έγιναν ελάχιστες αλλαγές, με αποτέλεσμα η αστυνομική εκπαίδευση σήμερα να είναι μια συνέχεια της αστυνομικής εκπαίδευσης του παρελθόντος. **Αυτό που ακολούθησε τελικά στις Σχολές μετά τις Πανελλήνιες, υπονόμωσε αυτόν καθ' αυτό τον θεσμό των αξιωματικών προσλήψεων, διαψεύδοντας τις προσδοκίες, όσων επένδυσαν στην ποιοτική θεσμική αλλαγή του τρόπου προσλήψεων των ενστόλων.**

Τα βασικά χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης είναι τα παρακάτω:

1) Η εκπαίδευση των Ελλήνων αστυνομικών έχει παραδοσιακά ένα στρατιωτικό χαρακτήρα. Διαμένουν «εσώκλειστοι» στις Σχολές τους και το ημερήσιο πρόγραμμά τους αναμειγνύει υποχρεώσεις διαβίωσης και εκπαίδευσης, η διάκριση των οποίων δεν είναι πάντοτε εύκολη. Οι συμβολοποιήσεις και οι ιδεολογικοποιήσεις πολλών δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν να λείπουν ή να εκτελούνται διαφορετικά, οδηγούν συχνά την εκπαιδευτική διαδικασία σε προσχηματικότητα.⁵⁶

2) Από οργανωτική άποψη η αστυνομική εκπαίδευση έχει μια διοικητική δομή, η

56. Βλ. πρακτικά του Συνεδρίου «Η εκπαίδευση των Αστυνομικών στη σύγχρονη κοινωνία», Ρέθυμνο, 26-27-9-1998.

οποία χαρακτηρίζεται από ιεραρχία στρατιωτικού τύπου με έντονα συγκεντρωτικά και γραφειοκρατικά χαρακτηριστικά. Η βάση της αστυνομικής εκπαίδευσης είναι η Σχολή Αστυφυλάκων, η οποία στην πράξη είναι μια διοικητική μονάδα, αφού η εκπαίδευση των δοκίμων αστυφυλάκων γίνεται στα 8 Τμήματα Δοκίμων Αστυφυλάκων που λειτουργούν σε όλη την Ελλάδα. Παρ' όλο που τα Τμήματα αυτά είναι διασκορπισμένα σε όλη σχεδόν την Ελληνική επικράτεια, όλες οι αποφάσεις που αφορούν την εκπαίδευση, λαμβάνονται σε κεντρικό επίπεδο και μάλιστα μέσα από αλληλεπικαλυπτόμενα επίπεδα εξουσίας.

Στο πλαίσιο αυτής της δομής, κυριαρχεί η διοικητική οργάνωση των Αστυνομικών Σχολών με ένα σύστημα αντίστοιχο της οργάνωσης των στρατοπέδων. Οι εκπαιδευόμενοι χωρίζονται σε εκπαιδευτικά τμήματα, σε αντιστοιχία με τους «λόχους» και σε διμοιρίες. Άλλος διαχωρισμός είναι, επίσης, ο διαχωρισμός σε «διδασκτρία», δηλαδή τάξεις μαθημάτων, στις οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις ο αριθμός των δοκίμων είναι αρκετά μεγάλος. Οι αξιωματικοί-διμοιρίτες είναι ταυτόχρονα και εκπαιδευτές, τόσο σε πρακτικά αστυνομικά μαθήματα, όσο και σε θεωρητικά.⁵⁷ Υπάρχουν, επίσης, ορισμένοι ιδιώτες καθηγητές, κυρίως σε νομικά μαθήματα. Στη Σχολή Αξιωματικών διδάσκουν αρκετοί πανεπιστημιακοί.

Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης καθορίζεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα εκπαίδευσης που εκδίδεται σε κάθε εκπαιδευτική περίοδο. Το περιεχόμενο είναι «δικαιοκεντρικό» και «αστυνομοκρατικό» με την έννοια ότι ο περισσότερος χρόνος αφιερώνεται στη διδασκαλία νομικών μαθημάτων και ειδικότερα ποινικών (Ποινικό Δίκαιο και Δικονομία, Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι), όπως επίσης και σε ειδικά αστυνομικά μαθήματα, χρήσιμα στην αστυνόμευση «στο δρόμο» τα οποία, όμως, έχουν προσανατολισμό στην αυτοάμυνα- αυτοπροστασία και στον έλεγχο και την επιτήρηση, όχι όμως και στην επικοινωνία.

Σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση των νέων αστυνομικών έχουν οι ρυθμιστικές διαταγές της Αστυνομικής Ακαδημίας και των Σχολών, καθώς και οι επαφές των δοκίμων με τους παλιότερους αστυνομικούς, τόσο με τους εκπαιδευτές, όσο και με τους άλλους αστυνομικούς, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους εκπαίδευσης, σε ώρες και σε χώρους εκτός της επίσημης εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι, οι νέοι αστυνομικοί υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές που βλέπουν να εκδηλώνουν οι παλιότεροι στην καθημερινή τους ζωή, σε ανύποπτο χρόνο και έξω από την επίσημη εκπαιδευτική διαδικασία.

Εξετάζοντας συνοπτικά τον τρόπο που χρησιμοποιείται ο χρόνος των εκπαιδευόμενων αστυφυλάκων και συγκρίνοντας, για το σκοπό αυτό, το ημερήσιο πρόγραμμα εκπαίδευσης του 2001-2002 με εκείνο του 1976,⁵⁸ θα δούμε ότι δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές.⁵⁹

---

57. Βλ. Π.Δ.352 και 319/95.

58. Βλ. αναλυτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης δοκίμων του 1976 και του 2005-2006.

59. Πανούσης Γ. (1999), Η εκπαίδευση των Αστυνομικών στο πλαίσιο του νέου αντεγκληματικού κοινωνικού τους ρόλου. «Αντεγκληματική πολιτική»- ΙΙ (Επιμ. Ν. Κουράκης), Ποινικά-59, Αθήνα. Επίσης: Παπακωνσταντής Γ. (1998) «Διοικητική οργάνωση της εκπαίδευσης των αστυνομικών». Εισήγηση στο πανελλήνιο συνέδριο: Η εκπαίδευση των αστυνομικών στη σύγχρονη κοινωνία. Ρέθυμνο, 26, 27 Σεπτεμβρίου 1998.

Η άποψη ότι η στρατιωτική πειθαρχία, μέσα από το στρατιωτικό πρόγραμμα διαβίωσης, οδηγεί στην λεγόμενη ενσυνείδητη πειθαρχία, επικρατεί ακόμη στις τάξεις της Ελληνικής Αστυνομίας, παρά τη σοβαρή κριτική που ασκείται στο σύστημα αυτό για την πραγματική αποτελεσματικότητά του.⁶⁰ Με την πρακτική αυτή, όπως εφαρμόζεται με το σύστημα της «εσώκλειστης» διαβίωσης στις Αστυνομικές Σχολές, **οι νέοι αστυνομικοί υποβάλλονται σε μια διαρκή αποστέρηση βασικών και θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, έναντι των υποτιθέμενων λειτουργικών αναγκών της εκπαίδευσης.** Οι απαγορεύσεις, που υφίστανται (απαγόρευση ανάγνωσης εφημερίδων, χρήσης διαδικτύου, ανυπαρξία ιδιωτικού χώρου κ.λ.π.),⁶¹ παρά την προφανή υπερβολικότητά τους, προβάλλονται ως αναγκαίες για την καλύτερη εκπαίδευσή τους, στην ουσία, όμως, αποσκοπούν στην εξουθένωση των ατομικών ιδιαιτεροτήτων και στη δημιουργία και ανάπτυξη σχέσεων υποταγής στην ιεραρχία, χωρίς να εξετάζεται η πραγματική συμβολή των πρακτικών αυτών στην ανάπτυξη των αναγκαίων ικανοτήτων ενός αστυνομικού.⁶²

Στο τρίτο ερώτημα που αφορά στο ποιοι και με βάση **ποιους στόχους και πρότυπα εκπαιδεύουν τους νέους αστυνομικούς**, με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία, επισημαίνουμε τα παρακάτω:

Το εκπαιδευτικό προσωπικό χωρίζεται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) το αστυνομικό εκπαιδευτικό προσωπικό και β) το πολιτικό εκπαιδευτικό προσωπικό.

Οι αστυνομικοί καθηγητές στη Σχολή Αστυφυλάκων είναι δυνατόν να διδάσκουν όλα τα μαθήματα. Με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (Π.Δ.352/1995), κάθε αστυνομικός μπορεί να υπηρετήσει σε Αστυνομική Σχολή. Η επιλογή βέβαια πρέπει να γίνεται από τους «κατάλληλότερους», χωρίς όμως να υπάρχει μια προσδιορισμένη έννοια του κατάλληλου εκπαιδευτή. Περιστασιακά έχουν λειτουργήσει σχολές εκπαιδευτών μηνιαίας διάρκειας. Όπως έχει σήμερα η κατάσταση, στις Σχολές Αστυφυλάκων αρκετά θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα τα διδάσκουν αστυνομικοί. Ιδιαίτερα τα επαγγελματικά μαθήματα, διδάσκονται σε θεωρητική μορφή σχεδόν αποκλειστικά από αστυνομικούς (συνήθως αξιωματικούς). Ιδιώτες καθηγητές διδάσκουν κυρίως τα νομικά μαθήματα, τα διάφορα μαθήματα κοινωνικού χαρακτήρα, ξένες γλώσσες και φυσική αγωγή. Οι καθηγητές (ιδιώτες και αστυνομικοί) που διδάσκουν στη Σχολή Αστυφυλάκων θεωρητικά μαθήματα, δεν απαιτείται να έχουν μεταπτυχιακές σπουδές αν και προτιμώνται όσοι έχουν, έναντι των άλλων. Επίσης, οι αστυνομικοί που διδάσκουν πρακτικά αστυνομικά μαθήματα, δεν απαιτείται να είναι ειδικά εκπαιδευμένοι αν και καταβάλλεται προσπάθεια αυτό να επιτυγχάνεται με διάφορες μετεκπαιδεύσεις και σεμινάρια.

60. Βλ. Καμπανάκης Ι. «Επαγγελματικό και στρατιωτικό μοντέλο εκπαίδευσης αστυνομικών». Αστυνομική Επιθεώρηση, Αυγούστος 1998, σ.501.

61. Βασική διαταγή με αριθμό πρωτ. 6500/1/11-θ από 15-9-1996, με θέμα: «Υποχρεώσεις Δοκίμων Αστυφυλάκων». στην παράγρ. 6 εδάφιο 2: Στους δόκιμους αστυφύλακες δεν επιτρέπεται... Η εισαγωγή, κατοχή και ανάγνωση, σε οποιοδήποτε χώρο της σχολής, βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών και λοιπών ...να βάζουν τα χέρια στις τσέπες... να κρατούν στα χέρια τους αλυσίδες, κομπολόγια, κλειδιά, μπρελόκ κ.λ.π....να στηρίζονται στους τοίχους ή τα δέντρα της Σχολής....».

62. Gellner Ernest, (1992): Έθνη και εθνικισμός, μτφρ Λαφαζάνη Δώρα, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σελ.72: «Η εκπαίδευση ενός ανθρώπου αποτελεί αναμφίβολα την πολυτιμότερη του επένδυση, και του παρέχει στην ουσία την ταυτότητά του...».

Πρέπει ακόμη να τονιστεί το γεγονός ότι οι αστυνομικοί που διδάσκουν μαθήματα στις Σχολές Αστυφυλάκων, είναι συνήθως και διοικητικοί προϊστάμενοι των εκπαιδευόμενων, με αποτέλεσμα η διαδικασία της διδασκαλίας και μάθησης να εντάσσεται σε αρκετές περιπτώσεις στις διοικητικές υποχρεώσεις των δοκίμων. Επιπλέον, ενώ η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική, η «εσώκλειστη» διαβίωση δημιουργεί περιορισμούς στον εκμεταλλεύσιμο χρόνο για μελέτη. Οι ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι παρακολουθούν μαθήματα σε εβδομαδιαία βάση είναι 38. Αρκετές από τις ώρες αυτές αφορούν μαθήματα που η παρακολούθησή τους προκαλεί σωματική κόπωση, ενώ προστίθενται σε εβδομαδιαία βάση επιπλέον ώρες εσωτερικής υπηρεσίας (σκοπιές, υπηρεσία θαλαμοφύλακα, υπευθύνων εστιατορίων κ.λ.π.), με αποτέλεσμα οι ώρες πλήρους απασχόλησης των δοκίμων να υπερβαίνουν τις 50 εβδομαδιαίως, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι ώρες μελέτης. Συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι η κόπωση, το άγχος και η χαμηλή απόδοση των εκπαιδευομένων.

Στο τέταρτο ερώτημα, που αφορά στο **πώς και από ποιους αξιολογούνται οι εκπαιδευόμενοι, καθώς και οι συντελεστές της εκπαίδευσης**, μπορούμε να επισημάνουμε τα παρακάτω:

Η επιτυχής αποφοίτηση από τη Σχολή, δεν εξαρτάται από την απόκτηση κάποιων συγκεκριμένων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, αλλά εξαρτάται από την επιτυχία σε θεωρητικές γραπτές εξετάσεις. Ως αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής, είναι η ανυπαρξία ποσοστού αποτυχόντων στην εκπαίδευση των αστυνομικών. Με το δεδομένο του ελάχιστου χρόνου που διατίθεται για τη διενέργεια εξετάσεων, την ασάφεια των κριτηρίων αξιολόγησης και την ποσότητα της διδακτέας ύλης, αυτό σημαίνει την ελαστικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την αναξιопιστία της διαδικασίας αξιολόγησης των εκπαιδευομένων. Η αξιολόγηση των διδασκόντων καθηγητών, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, γίνεται μέσα από την παρακολούθηση του έργου τους από τους διοικητικά υπεύθυνους των σχολών, οι οποίοι βοηθούνται σ' αυτό και από ανώνυμα ερωτηματολόγια τα οποία καλούνται να συντάξουν οι δόκιμοι και να αξιολογήσουν μέσα από αυτά τους διδάσκοντες. Οι προτάσεις πρόσληψης καθηγητών γίνονται από τον διοικητικά υπεύθυνο κάθε Σχολής, εγκρίνονται από το εκπαιδευτικό συμβούλιο και οι καθηγητές διορίζονται από τον Αρχηγό.

Όπως είναι ευνόητο, γεννιούνται πολλά ερωτηματικά ως προς την αξιολόγηση (π.χ. πώς είναι δυνατό να αξιολογήσει το έργο ενός πανεπιστημιακού ο διοικητής ή ο υποδιοικητής μιας Σχολής;). Έτσι, εκτός από ορισμένες διοικητικές παρατυπίες (π.χ. καθυστέρηση προσέλευσης), δεν είναι δυνατόν από πρακτική άποψη να αξιολογηθεί κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής περιόδου κάποιος διδάσκων.

Ομοίως, δεν υπάρχει διαδικασία εκτός από τις συνήθεις διοικητικές επιθεωρήσεις, με την οποία να αξιολογείται συνολικά η εκπαιδευτική διαδικασία και οι φορείς της.

Συμπεράσματα

Η σημερινή εκπαιδευτική διαδικασία στην Αστυνομία, όπως την αναλύσαμε συνοπτικά παραπάνω, αποτελεί μια εξελικτική συνέχεια στον τρόπο εκπαίδευσης των αστυνομικών.

μικών, όπως αυτός είχε καθιερωθεί τα μετεμφυλιακά χρόνια στις Σχολές, κυρίως της Χωροφυλακής.

Αυτό το μοντέλο εκπαίδευσης βασίζεται στις ίδιες ιδεολογικές βάσεις με το παρελθόν και χαρακτηρίζεται από έλλειψη επαρκούς επιστημονικής θεωρητικής βάσης, καθώς και έλλειψη ειδικού προσωπικού. Συνεπώς, οδηγεί στη διατήρηση ενός πάγιου εκπαιδευτικού κλίματος που εκφράζεται με την αναπαραγωγή των ίδιων ιδεολογικών προτύπων (γραφειοκρατική αντίληψη, δημοσιούπαλληλική νοοτροπία, αίσθηση αδικίας και μη κατανόησης από την κοινωνία, εξουσιαστική νοοτροπία, έλλειψη πρωτοβουλιών, έλλειψη θέλησης για κοινωνική προσφορά, σύγχυση ρόλου και επαγγελματικού προτύπου).⁶³ Είναι γεγονός ότι αυτά τα στοιχεία αντανακλούν και αντανακλούνται στην υπάρχουσα ιδεολογική ταυτότητα της Αστυνομίας και αντί να συμβάλλουν στη μετεξέλιξή της, υποτάσσονται σ' αυτήν και την αναπαράγουν. Στην πραγματικότητα, δηλαδή, η αναβάθμιση των ικανοτήτων των εκπαιδευόμενων αστυνομικών, χωρίς την ταυτόχρονη αλλαγή των ιδεολογικών τους χαρακτηριστικών και της επαγγελματικής τους κουλτούρας, είναι δυνατό να συμβάλλει στην περαιτέρω παγίωση και κατοχύρωση των αρνητικών τους συμπεριφορών στην κοινωνία, αφού ως φυσικοί φορείς αυτών, είναι δυνατό να χρησιμοποιούν τις αυξημένες γνώσεις τους κάτω από τις ίδιες ιδεολογικές φορτίσεις και στρεβλώσεις.

5.2 Προτάσεις πολιτικής

Έχοντας υπόψη ότι ένα τόσο σημαντικό θέμα όπως είναι η αστυνομική εκπαίδευση δεν μπορεί να εξαντληθεί στην παρούσα μελέτη, επιχειρούμε παρακάτω μια συνοπτική καταγραφή προτάσεων σε σχέση με την εκπαίδευση των αστυνομικών και την ανάπτυξη της στο μέλλον.

Οι δυνατές παρεμβάσεις βελτίωσης της εκπαίδευσης των αστυνομικών αφορούν Α) στον τομέα της πρόσληψης, δηλαδή στο ποιοι πρέπει να προσλαμβάνονται στην Αστυνομία και Β) στον τομέα της εκπαίδευσης αυτών που έχουν προσληφθεί.

Α) Η αναβάθμιση της ποιότητας των αστυνομικών που προσλαμβάνονται, σημαίνει την εγκατάλειψη του σημερινού συστήματος πρόσληψης μέσα από τις Πανελληνίες Εξετάσεις που στην ουσία δίνουν προτεραιότητα στο «αδιάβλητο» των εξετάσεων και όχι στην καταλληλότητα των υποψηφίων αστυνομικών και οι οποίες ούτως ή άλλως, **τελούν υπό αναθεώρηση από το Υπουργείο Παιδείας.** Η άντληση αστυνομικών με αδιάβλητο τρόπο από υποψηφίους πανεπιστημιακής μόρφωσης, ηλικίας άνω των 22 ετών, με εκπληρωμένες στρατιωτικές υποχρεώσεις, με ιδιαίτερα προσόντα (ξένες γλώσσες, υπολογιστές, γνώση οδήγησης, πολεμικών τεχνών, με κατασταλαγμένη προσωπικότητα κ.λ.π), πρέπει να είναι το ζητούμενο.

Β) Δεύτερο στάδιο είναι η εκπαίδευση στις βασικές Αστυνομικές Σχολές, η οποία

63. Βλ. Παπακωνσταντής Γιώργος, «Η εκπαίδευση των αστυνομικών στη σύγχρονη Κοινωνία μια κοινωνιοψυχολογική κριτική προσέγγιση», περ. Ποινική Δικαιοσύνη, 2003.

πρέπει να απαλλαγεί από τις ιδεοληψίες και τον ανορθολογισμό, πρέπει να αποκτήσει επιστημονικό χαρακτήρα ως προς το σχεδιασμό και την οργάνωση, με βάση τους επιστημονικά παραδεκτούς κανόνες για την εκπαίδευση και με βάση τις πραγματικές ανάγκες που θα κληθούν να καλύψουν. Παράλληλα, οι οργανωτικές αλλαγές στις υπηρεσίες θα πρέπει να συνοδευτούν με αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σημαντικό ρόλο στην όλη διαδικασία θα διαδραματίσει η ποιότητα και η επιλογή του προσωπικού που θα κληθεί να υλοποιήσει τις αλλαγές αυτές, η κατάρτιση και ενημέρωσή του, η επιστημονική του καθοδήγηση και η πίστη του στην αναγκαιότητα της οργανωτικής και διοικητικής αναδιάρθρωσης.

Ο σωστός σχεδιασμός και η διαχείριση της αστυνομικής εκπαίδευσης μπορεί να καλύψει όλο το εύρος των απαιτήσεων του αστυνομικού επαγγέλματος. Εξαιτίας των ραγδαίων εξελίξεων στον τομέα των προβλημάτων ασφάλειας, η δια βίου εκπαίδευση των αστυνομικών, θεωρείται εξίσου σημαντική, αν όχι σημαντικότερη από τη βασική εκπαίδευση.

Η αστυνομική εκπαίδευση πρέπει να περιλαμβάνει τρεις βασικές κατευθύνσεις:

1) Την πρόσκτηση των αναγκαίων θεωρητικών γνώσεων και πρακτικών για την εκτέλεση των καθηκόντων των αστυνομικών. (Θεωρητικές γνώσεις στα πεδία των επιστημών της κοινωνιολογίας, της νομικής, της εγκληματολογίας, της ψυχολογίας, της οικονομίας κ.λ.π., πρακτική εξάσκησή τους στην εφαρμογή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, γνώση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στα πλαίσια των καθηκόντων τους).

2) Την απόκτηση συγκεκριμένων φυσικών ικανοτήτων σε υψηλότερο επίπεδο από ό,τι ο μέσος άνθρωπος, οι οποίες να ανταποκρίνονται στις συχνά δύσκολες και επικίνδυνες συνθήκες του αστυνομικού επαγγέλματος. (Ειδικές σωματικές ικανότητες, τεχνικές αυτοάμυνας - αυτοπροστασίας και επιβίωσης σε δύσκολες συνθήκες, ψυχραιμία, σύνεση, αυτοέλεγχος, γρήγορη αντίληψη, ορθολογισμός κάτω από αντίξοες συνθήκες, θάρρος κ.λ.π.). Πιστοποίηση των ικανοτήτων αυτών και δια βίου αξιολόγηση μέσα από συγκεκριμένες δοκιμασίες.

3) Την εσωτερική και εμπέδωση συγκεκριμένων κανόνων ηθικής και δεοντολογίας, οι οποίοι θα διέπουν το σύνολο των ενεργειών των αστυνομικών έτσι ώστε να τις μετατρέπουν σε θετικές κοινωνικές δράσεις. (Πίστη στη δημοκρατία, στην αξία της ανθρώπινης υπόστασης, σεβασμός του άλλου, αλτρουισμός, τιμιότητα, κοινωνική ευαισθησία, υποκίνηση για τη σωστή εκτέλεση των καθηκόντων κ.λ.π.). Ο αστυνομικός δεν αρκεί μόνο «να μπορεί» απαιτείται και «να θέλει» να επιτελέσει με επάρκεια τα καθήκοντά του. Απαιτείται, δηλαδή, να έχει σημαντική εσωτερική υποκίνηση, προκειμένου να ενεργήσει προς την κατεύθυνση της κοινωνικής προσφοράς. Η εκπαίδευση των αστυνομικών, λοιπόν, είναι κάτι πολύ περισσότερο από την απλή συσσώρευση γνώσεων, δεν είναι απλά μια επαγγελματική κατάρτιση.⁶⁴

64. Πανούσης Γιάννης, «Η εκπαίδευση των Αστυνομικών για την αντιμετώπιση του σύγχρονου εγκλήματος. Ανάγκες και προϋποθέσεις» εισήγηση στο 1ο πανελλήνιο συνέδριο «Η εκπαίδευση των αστυνομικών στη σύγχρονη κοινωνία» Ρέθυμνο, 26,27 - 9 - 1998.

Με τα δεδομένα αυτά, ο σύγχρονος αστυνομικός στον τομέα δεξιοτήτων πρέπει να γνωρίζει μια από τις παγκόσμια κοινές ξένες γλώσσες. Να γνωρίζει τη χρήση Η/Υ, να γνωρίζει τη χρήση και οδήγηση διαφόρων οχημάτων, να γνωρίζει πολεμικές τέχνες, οπλοτεχνική και σκοποβολή, σύγχρονους τρόπους έρευνας, παρακολούθησης, εξακρίβωσης και εντοπισμού, καθώς και τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας στον τομέα αυτό.

Από την άποψη των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, να γνωρίζει τα κοινωνικά προβλήματα του γεωπολιτικού του χώρου και της εποχής του, να γνωρίζει τους αναγκαίους νομικούς κανόνες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κατά τη δράση του, να γνωρίζει ψυχολογία της συμπεριφοράς, κοινωνική ψυχολογία και εγκληματολογία. Να γνωρίζει σε βάθος τις αρχές επικοινωνίας, να γνωρίζει βασικές οικονομικές αρχές, να γνωρίζει το διεθνές πλαίσιο αστυνομικής συνεργασίας, να γνωρίζει σε βάθος τα αντικείμενα με τα οποία έρχεται σε επαφή, είτε είναι εργαλεία για τη δουλειά του, είτε είναι στοιχεία εγκλήματος (π.χ. ναρκωτικά).

Από την άποψη της δεοντολογίας και της ορθής χρήσης της αστυνομικής εξουσίας, η εκπαίδευση πρέπει να διαμορφώνει προσωπικότητες αυτόνομες, δημιουργικές, με πρωτοβουλίες, με πειθώ, με αλτρουισμό, με ικανότητα διαχείρισης της διακριτικής ευχέρειας της εξουσίας τους με στόχο τη μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους, με εσωτερική αίσθηση του καθήκοντος και ικανούς όχι μόνο **να μπορούν**, αλλά και **να θέλουν** να προσφέρουν.

Ο αστυνομικός δεν πρέπει να χρησιμοποιεί ανατιολόγητη και παράνομη βία, δεν πρέπει να είναι ρατσιστής, δεν πρέπει να προκαλεί, έχοντας σύνδρομο ένστολης εξουσίας, δεν πρέπει να συμβάλλει στην ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων και κυρίως πρέπει να είναι απαλλαγμένος από την παγίδα της αρχής «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Με τα δεδομένα αυτά, η εκπαίδευση πρέπει να αποκτήσει υψηλό βαθμό δυσκολίας στην ουσία της και να ακολουθήσει τουλάχιστον τους στοιχειώδεις κανόνες της επιστήμης. Να απεγκλωβιστεί από την απλή επανάληψη των δομών του παρελθόντος. Να γίνει πιο ουσιαστική και η πειθαρχία να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο, ως πειθαρχία **«καθηκόντων και υποχρεώσεων δουλειάς»** και όχι πειθαρχία **«πειθαναγκασμού και τήρησης προσχημάτων»**.

Με τα δεδομένα αυτά, σημαντικό στοιχείο της αστυνομικής εκπαίδευσης καθίσταται ο τομέας της αξιολόγησης, τόσο των εκπαιδευομένων όσο και των εκπαιδευτών, αλλά και του ίδιου του συστήματος, ώστε να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα.

Έχοντας όλα τα παραπάνω υπόψη, φτάνουμε σε ένα άλλο απαραίτητο στοιχείο που δεν είναι άλλο από την επιστημονική έρευνα, η οποία είναι η μόνη διαδικασία που μπορεί να προτείνει έγκυρες κατευθύνσεις εκπαιδευτικής πολιτικής στην αστυνομία, να αξιολογεί συστήματα και φορείς, να προβλέπει και να διαμορφώνει τάσεις, υποβοηθώντας, έτσι, σχεδιασμούς. Συνακόλουθα, χρειάζονται οι απαραίτητοι πόροι. Κανένα εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι έγκυρο και αποτελεσματικό, αν δεν διατίθενται οι απαραίτητοι πόροι για την εύρυθμη λειτουργία και εξέλιξή του, οι οποίοι θα καλύπτουν τόσο τις ανάγκες της υλικοτεχνικής υποδομής, όσο και τις ανάγκες εκπαιδευομένων και διδασκόντων, αλλά βέβαια, και τις ανάγκες της επιστημονικής έρευνας.

Παρακάτω προτείνουμε μια πιο **αναλυτική ενδεικτική πρόταση για την αναδιοργάνωση της εκπαίδευσης**, η οποία θα μπορούσε να γίνει αντικείμενο διαλόγου. Η διαδικασία αυτή προτείνεται να αλλάξει ως εξής:

Οι αστυνομικοί να εισάγονται με τις Πανελλήνιες Εξετάσεις του Υπουργείου Παιδείας και να φοιτούν σε Σχολή Επιστημών Ασφάλειας για 4 χρόνια (3 θεωρία, 1 πρακτική), χωρίς να θεωρούνται ότι έχουν προσληφθεί. Ακολούθως, να κάνουν μειωμένη στρατιωτική θητεία 6 μηνών και κατόπιν να προσλαμβάνονται με διαδικασία ΑΣΕΠ στην Ελληνική Αστυνομία, ή στη Δημοτική Αστυνομία, όπου μετά από ένα ταχύρυθμο σεμινάριο 1 μηνός θα εντάσσονται πλήρως στον οργανισμό. Θα μπορούν επίσης να ασχοληθούν στον ιδιωτικό τομέα ως προσωπικό ιδιωτικών εταιρειών ασφάλειας, εφόσον δεν απορροφηθούν στο δημόσιο.

Οι αστυνομικοί αυτοί θα εξελίσσονται με δύο τρόπους, όπως θα δούμε παρακάτω.

Η Σχολή Αξιωματικών θα είναι μεταπτυχιακού επιπέδου, διάρκειας 2 ετών, αντίστοιχη π.χ. με την Εθνική Σχολή Δικαστών και σ' αυτήν μπορούν να εισάγονται πτυχιούχοι Νομικής, Πολιτικών Επιστημών, Κοινωνιολογίας, Κοινωνικής Ψυχολογίας και Οικονομικών). Επιπλέον, θα μπορούν να εισάγονται και πτυχιούχοι της Σχολής Επιστημών Ασφάλειας, οι οποίοι θα φοιτούν για ένα έτος. Η διαδικασία εισαγωγής θα είναι αντίστοιχη με εκείνη της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, ενώ η εισαγωγή στη Σχολή θα θεωρείται ως πρόσληψη.

Εννοείται ότι θα υπάρξει **μεταβατική διαδικασία**, ώστε να μη χαθούν δικαιώματα εκείνων που ήδη υπηρετούν (**π.χ. αστυφύλακες ή ειδικοί φρουροί ήδη πτυχιούχοι των αντίστοιχων πανεπιστημιακών σχολών**). Η αντιστοιχία στις προσλήψεις πρέπει να είναι 1 αξιωματικός ανά 20 αστυφύλακες, σε μια προσπάθεια να μειωθεί ο υπερβολικός αριθμός των αξιωματικών.

Οι αστυνομικοί απόφοιτοι της Σχολής Επιστημών Ασφάλειας θα μπορούν να εξελίσσονται μέχρι το βαθμό του αστυνόμου, με προανακριτικά καθήκοντα, διατηρώντας το δικαίωμα οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της καριέρας τους και πάντως μέχρι την ηλικία των 40 ετών να εισαχθούν στη Μεταπτυχιακή Σχολή Αξιωματικών.

Μπορεί να υπάρξει διαφωνία αν οι Σχολές αυτές πρέπει να υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας ή στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Σε κάθε περίπτωση πάντως, η λειτουργία τους πρέπει να πληροί τα βασικά κριτήρια λειτουργίας της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

6. Η διαδικασία της αναδιοργάνωσης

Aν υποθέσουμε ότι από αύριο αρχίζει η διαδικασία αναδιοργάνωσης της Αστυνομίας, η μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθηθεί προτείνεται να είναι η παρακάτω:

A) Να συσταθεί **διακομματικά αναγνωρισμένη** και με τη συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων, επιστημονική ομάδα έρευνας, η οποία θα αποτελείται από 10-15 ερευνητές επιστήμονες, με επαρκή γραμματειακή υποστήριξη, που θα έχει πρόσβαση σε όλα τα οργανωτικά, λειτουργικά και οικονομικά στοιχεία του οργανισμού και θα είναι υποχρεωμένη σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα 6 μηνών, να παραδώσει την **έκθεση** της στον αρμόδιο Υπουργό, στην οποία θα αποτυπώνει την υπάρχουσα κατάσταση, τα προβλήματα και τις δυσλειτουργίες του οργανισμού. Θα προτείνει, επίσης, τις αναγκαίες αλλαγές, προτείνοντας στόχους και διαδικασίες. Η ομάδα αυτή μπορεί να αποτελέσει μια μόνιμη επιστημονική ομάδα υποστήριξης της μεταρρύθμισης στην Αστυνομία με θεσμικό ρόλο και να καλύψει την έλλειψη επιστημονικών μελετών-ερευνών που υπάρχει σήμερα στο σύνολο της αστυνομικής οργάνωσης.

B) Με βάση την έκθεση αυτή, θα διαμορφωθεί το **πλαίσιο των προτεινόμενων αλλαγών**, οι οποίες θα αποτελέσουν ένα προσχέδιο νόμου που θα δημοσιοποιηθεί και θα αποτελέσει αντικείμενο διαλόγου των πολιτικών, συνδικαλιστικών και κοινωνικών φορέων, για ένα χρονικό διάστημα τριών μηνών, ώστε εκτός από τις επιστημονικές απόψεις να ληφθούν υπόψη και τυχόν πολιτικές διαφοροποιήσεις και να παρθούν οι τελικές πολιτικές αποφάσεις. Είναι ευνόητο ότι πρέπει να υπάρξει η ευρύτερη δυνατή συναίνεση, χωρίς όμως στο όνομα της συναίνεσης, να πελαγοδρομήσει η ουσιαστική μεταρρύθμιση. Αυτό σημαίνει κυβερνητικές κυρίως πρωτοβουλίες που να εκφράζουν ξεκάθαρα τη βούληση για πραγματική μεταρρύθμιση. Βασικό, επίσης, είναι η επίτευξη υποστήριξης εκ μέρους των αστυνομικών συνδικάτων και ειδικά της ΠΟΑΣΥ.

Γ) Η διαδικασία θα καταλήξει στη **σύνταξη ενός τελικού σχεδίου νόμου-πλαισίου**, στο οποίο θα περιλαμβάνονται το σύνολο των γενικών αλλαγών και θα προβλέπονται συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια εφαρμογής, καθώς και προθεσμίες για την έκδοση των αναγκαίων προεδρικών διαταγμάτων. Η διαδικασία που εφαρμόστηκε για την αλλαγή της αρχιτεκτονικής του κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το σχέδιο «Καλλικράτης», μπορεί να αποτελέσει το «μούσουλα», με τις αναγκαίες προσαρμογές, για τη μεταρρύθμιση στην Αστυνομία.

Εννοείται ότι όλη η διαδικασία θα γίνεται έξω από την καθημερινή λειτουργία της Αστυνομίας και δεν θα εμπλακούν σ' αυτήν υπηρεσιακοί παράγοντες, παρά μόνο στη φάση της διαβούλευσης.

Η ανάγκη της μελέτης, όπως αναφέρεται παραπάνω, στηρίζεται στο δεδομένο ότι δεν είναι δυνατό να στηριχθούν οι αλλαγές στην ύπαρξη μιας μόνο πρότασης, όπως είναι η παρούσα, αλλά να τεθεί ως βάση ουσιαστικής συζήτησης και να επικυρωθεί με περαιτέρω μελέτη και έρευνα, ώστε η μεταρρύθμιση στην Αστυνομία να κινηθεί με αξιοπιστία στη σχέση των παρεμβάσεων με τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Σύμφωνα με τους Bolman & Deal, (1991), στις διαδικασίες αναδιοργάνωσης ενός οργανισμού, περιλαμβάνονται πάντοτε τα παρακάτω προβλήματα:

1. Δεν είμαστε σίγουροι ποιο είναι το πρόβλημα. Ο προσδιορισμός των προβλημάτων και των μεταξύ τους αλληλεπιδράσεων, είναι δύσκολος.
2. Δεν είμαστε πραγματικά σίγουροι για το τι συμβαίνει στην πραγματικότητα.
3. Δεν είμαστε σίγουροι για το τι πραγματικά θέλουμε.
4. Δεν έχουμε τις πηγές πληροφοριών που χρειαζόμαστε.
5. Δεν είμαστε σίγουροι για το ποιος είναι αρμόδιος για το κάθε πράγμα. Οι ρόλοι δεν είναι ξεκάθαροι.
6. Δεν είμαστε σίγουροι πώς θα πετύχουμε αυτό που θέλουμε (ακόμη και αν έχουμε συμφωνήσει στο τι θέλουμε, δεν ξέρουμε τι πράγμα προκαλεί το άλλο).
7. Δεν είμαστε σίγουροι πώς θα προσδιορίσουμε αν πετύχαμε. Τι κριτήρια θα χρησιμοποιήσουμε ώστε να θεωρηθεί επιτυχής ή αποτυχημένη η αλλαγή.⁶⁵

Όπως είναι φυσικό, για μια επιχειρούμενη μεταρρύθμιση πρέπει να υπάρχουν όσο το δυνατόν πιο ξεκάθαρες απαντήσεις στα ζητήματα αυτά.

6.1 Τα στάδια υλοποίησης των αλλαγών

Εκκινώντας την αναδιοργάνωση της Αστυνομίας υπάρχουν δύο βασικά ζητήματα που πρέπει να λυθούν.

Το ένα είναι η συνέχεια της απρόσκοπτης λειτουργίας της Αστυνομίας, κατά τη φάση που αυτή αναδιαρθρώνεται.

Το δεύτερο είναι πώς πρέπει να γίνει ο καταμερισμός των προτεραιοτήτων των δράσεων, προκειμένου να μπορούν να έχουν μια λογική αλληλουχία. Τι πρέπει δηλαδή να γίνει πρώτο, άμεσα, τι αμέσως μετά, ποια παρέμβαση έχει μεσοπρόθεσμο και ποια μακροπρόθεσμο χαρακτήρα.

Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι ότι η λειτουργία της Αστυνομίας θα συνεχίζεται, ενώ θα σχεδιάζονται οι αλλαγές, και κάθε φορά θα εφαρμόζεται εκείνη που έχει σχεδιαστεί και υλοποιείται σύμφωνα με τη σειρά προτεραιότητας. **Η διάρκεια των αλλαγών υπολογίζεται περίπου σε δύο χρόνια για τις νομοθετικές προσαρμογές, και έως 8 για να προσαρμοστεί το σύνολο του οργανισμού (π.χ. βαθμολόγιο προσωπικού).**

65. Bolman L.G. & T.E. Deal, (1991), Reframing Organizations: Artistry Choice and Leadership. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να προτείνουμε τις άμεσες αλλαγές, οι οποίες μπορούν να γίνουν χωρίς να «κλυδωνιστεί» ο οργανισμός. Αυτές είναι:

Α) Η καθιέρωση του θεσμού του Αστυνομικού Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών. Η καθιέρωση αυτή μπορεί να γίνει νομοθετικά το πολύ σε τρεις μήνες και να εφαρμοστεί σε πέντε μήνες από τη στιγμή που θα αποφασιστεί.

Β) Η κατάργηση όλων των ειδικών ομάδων αστυνόμευσης διαφόρων μορφών και η καθιέρωση της ενιαίας μορφής αστυνόμευσης για όλη την επικράτεια, από περιπολίες με τη χρήση δικύκλων και αυτοκινήτων, ανάλογα με την περίπτωση. Η ΟΠΚΕ, η ΟΕ-ΠΤΑ, η ΔΕΛΤΑ, η ΔΙΑΣ κ.λ.π., μπορούν να συνενωθούν σε Περιπολίες Αστυνόμευσης συνολικά της Ελληνικής Αστυνομίας με ένα όνομα, και να σχεδιαστούν κατάλληλα ώστε να αξιοποιείται όλο το προσωπικό, αλλά και να καλύπτονται οι ανάγκες των πολιτών.

Γ) Να εκδηλωθεί καμπάνια της Αστυνομίας σε όσα περισσότερα ΜΜΕ γίνεται, ώστε να προωθηθεί η ιδέα της μεταρρύθμισης και του εκσυγχρονισμού, τόσο στους πολίτες όσο και στους αστυνομικούς.

Δ) Να καθιερωθεί συγκεκριμένη διαδικασία και κριτήρια αποφάσεων για τους προϊσταμένους, σχετικά με τις έκτακτες υπηρεσίες των αστυνομικών (π.χ. μέτρα, απασχόληση εκτός ωραρίου κ.λ.π).

Ε) Να ξεκινήσουν άμεσα σεμινάρια εκπαίδευσης αστυνομικών που είναι κατάλληλοι για Αστυνομικούς της Γειτονιάς και για την εκτέλεση υπηρεσιών Κοινωνικής Αστυνόμευσης.

ΣΤ) Να συγκροτηθεί και να ξεκινήσει άμεσα τις εργασίες της η επιστημονική ομάδα σχεδιασμού της αναδιάρθρωσης.

Ζ) Να ξεκινήσει άμεσα να εφαρμόζεται σχέδιο σύμπτυξης του προσωπικού στα Γραφεία και «άπλωμα» στο δρόμο.

Αλλαγές σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα:

Α) Να μελετηθούν οι προδιαγραφές που πρέπει να έχουν τα σύγχρονα αστυνομικά κτίρια, από την άποψη του κόστους, της ασφάλειας της εγκατάστασης από επιθέσεις καθώς και της υγιεινής.

Β) Να καταρτιστεί σχέδιο σύμπτυξης, αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού κτιρίων με προοπτική ολοκλήρωσης σε 8 χρόνια.

Γ) Να σχεδιασθούν οι Αστυνομικές υπηρεσίες που προβλέπονται και να αρχίσει η εφαρμογή - υλοποίηση της αναδιάρθρωσης σταδιακά από τις Περιφέρειες με ειδική μελέτη και εφαρμογή για την κάθε μία.

Δ) Να προβλεφθεί η σύνταξη ειδικού αστυνομικού μισθολογίου, το οποίο να είναι προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες της αστυνομικής υπηρεσίας, όπως αυτές διαμορφώνονται στην πραγματικότητα.

Ε) Να ξεκινήσουν οι θεσμικές αλλαγές στην εκπαίδευση.

Αλλαγές σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα:

Α) Η υλοποίηση του συνόλου των αλλαγών στην εκπαίδευση ώστε σε 6 χρόνια το αρ-

γότερο να έχουμε τις πρώτες προσλήψεις με το νέο σύστημα αποφοίτων πανεπιστημιακών σχολών.

Β) Ολοκλήρωση των δομών της Κοινοτικής Αστυνόμευσης και αστυνόμευσης της γειτονιάς, και ολοκλήρωση της ανακατανομής και της σύμπτυξης των υπηρεσιών.

Γ) Να σχεδιαστεί η μεταβατική διαδικασία του βαθμολογίου, ώστε να μπορεί να θεσπιστεί σε ένα χρόνο και να ολοκληρωθεί η εφαρμογή του σε βάθος πενταετίας, ώστε το αργότερο σε 8 χρόνια να έχουμε καταλήξει στον προβλεπόμενο αριθμό οργανικών θέσεων.

6.2 Οι δυσκολίες της αναδιοργάνωσης

Όπως έχουμε περιγράψει σε άλλα κεφάλαια, η αναδιοργάνωση έχει σοβαρότατες δυσκολίες και δεν είναι μια απλή διαδικασία. Οι δυσκολίες μπορεί να είναι αντικειμενικές, όπως π.χ. η έλλειψη πόρων σε περίπτωση που αυτοί χρειάζονται, αλλά και υποκειμενικές, όπως είναι για παράδειγμα οι αντιστάσεις και αντιδράσεις από πολλούς για τις αλλαγές που προτείνονται, αλλά και η έλλειψη τελικά της απαραίτητης πολιτικής βούλησης.

Άλλωστε, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οι αλλαγές και οι μεταρρυθμίσεις στην Αστυνομία, γίνονται συνήθως με βραδείς ρυθμούς. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως σε δύο γενικούς παράγοντες:

α) Στη γενικότερη και επιστημονικά τεκμηριωμένη τάση που έχουν οι οργανισμοί και οι γραφειοκρατίες να αναπαράγουν τις ήδη γνωστές διαδικασίες, εξαρτήσεις και δομές και να αντιστέκονται στις όποιες επιχειρούμενες αλλαγές.⁶⁶

Στην ελληνική περίπτωση οι εξελίξεις είναι αργές. Όμως η «διαμάχη» μεταξύ της άποψης που θέλει την Αστυνομία να μείνει ως έχει με ελάχιστες αλλαγές και της άποψης που θεωρεί ότι πρέπει να ξεκινήσει η αναδιοργάνωσή της από το «μηδέν», ολοένα περισσότερο γέρνει υπέρ της δεύτερης, ακριβώς γιατί το σύστημα βρίσκεται στα όριά του.

β) Στο φαινόμενο που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε ως «πολιτικό μειονέκτημα» της αστυνομικής αναδιοργάνωσης. Το «μειονέκτημα» αυτό είναι διαχρονικό και έγκειται στο ότι η αναδιοργάνωση της Αστυνομίας είναι μια κυρίως εσωτερική διαδικασία που δεν είναι ορατή άμεσα από τους πολίτες, αλλά τα αποτελέσματά της είναι ορατά μετά την παρέλευση σημαντικού χρονικού διαστήματος. Έτσι, οι πολιτικοί προϊστάμενοι της Αστυνομίας, έχουν συνήθως την τάση να επιδιώκουν άμεσα μέτρα, ενταγμένα στην καθημερινότητα της Αστυνομίας, προσδοκώντας άμεσα πολιτικά οφέλη από την καλή επικοινωνιακή εκμετάλλευση των άμεσων, αλλά και πρόσκαιρης απόδοσης, παρεμβάσεών τους. Ασφαλώς εδώ μπορούμε να συμπεριλάβουμε και το ιδιαίτερα αυξημένο πολιτικό κόστος που έχει η όποια μεταρρύθμιση στην Αστυνομία, όταν μάλιστα ορισμένες παράμετροί της θεωρούνται «ταμπού», όπως π.χ. η επετηρίδα, η απόδοση βαθμών κ.λ.π.

66. Βλ. Lawrence Paul & Lorsch Jay, (1983), Οργανωσιακή ανάπτυξη. Διάγνωση και δράση. Μετ. επιμ. Ξουρής Δ. Αθήνα: Gutenberg, σ. 137 κ.ε.

Επίλογος

Σε κάθε πρόταση για την αναδιοργάνωση ενός οργανισμού, ειδικά όταν πρόκειται για έναν οργανισμό, όπως είναι η Αστυνομία, είναι παρούσα πάντοτε η πιθανότητα να υπάρχουν λάθη ή παραλείψεις. Για το λόγο αυτό καμιά μελέτη δεν μπορεί να αποτελέσει θέσφατο. Όμως, για να είναι μια μελέτη έγκυρη, αυτό δεν εξαρτάται από το πόσο προσεγγίζει την αντικειμενική τελειότητα, μια που κάτι τέτοιο δεν υπάρχει. Εξαρτάται με βεβαιότητα από τη μεθοδολογία της και την τήρηση των βασικών κανόνων μιας επιστημονικής εργασίας.

Η παρούσα μελέτη φιλοδοξεί να είναι μια έγκυρη μελέτη και όχι μια «τέλεια» μελέτη. Στις βασικές της φιλοδοξίες είναι να δείξει ότι υπάρχει τουλάχιστον άλλος ένας δρόμος εκτός από αυτόν που χρόνια τώρα ακολουθούμε, για τη βελτίωση της λειτουργίας της Αστυνομίας και των αστυνομικών. Ένας δρόμος που οδηγεί στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, στην ελάφρυνση της ψυχικής και σωματικής καταπόνησης των αστυνομικών, στη μείωση του κόστους που δημιουργείται από τη λειτουργία του οργανισμού. Θα πρέπει επίσης να ξεκαθαρίσουμε ότι η μελέτη αυτή δεν είναι μια πλήρης και λεπτομερειακή μελέτη που μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα. Ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί πολυπληθή ομάδα εργασίας και ενδελεχείς έρευνες σε όλα τα στοιχεία και τις δομές του οργανισμού.

Όπως, επίσης, ενδεχομένως να υπάρξουν διαφωνίες και ενστάσεις για κάποιες από τις προτάσεις της μελέτης. Ακριβώς αυτή όμως θα είναι και η επιτυχία της, δεδομένου ότι φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα ουσιαστικό πλαίσιο διαλόγου για την αναδιάρθρωση την οποία ακούμε εδώ και χρόνια, αλλά δεν τη βλέπουμε. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε και στον τομέα της εκπαίδευσης γιατί θεωρείται ότι είναι ίσως ο σημαντικότερος μοχλός για τη βελτίωση του οργανισμού και γιατί είναι ένας τομέας ιδιαίτερα παραμελημένος σήμερα.

Η πρωτοβουλία της ΠΟΑΣΥ για την εκπόνηση αυτής της μελέτης, δείχνει την πραγματική της βούληση για μια ουσιαστική επιτέλους αναδιοργάνωση που έχει ανάγκη η Ελληνική Αστυνομία. Μια αναδιοργάνωση απόλυτα αναγκαία, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή κατά την οποία η λειτουργία του κράτους, όπως το ξέραμε, πρέπει να αλλάξει.

Υπάρχει, λοιπόν, τώρα μια συγκεκριμένη πρόταση για την αναδιοργάνωση, η οποία αποδεικνύει για άλλη μια φορά πόσο ο συνδικαλιστικός θεσμός της Αστυνομίας, είναι ένας προοδευτικός θεσμός, ο οποίος συμβάλλει στην εξέλιξη του οργανισμού με γνώμονα το γενικότερο καλό και όχι το απλό επαγγελματικό συμφέρον. Ελπίζουμε η πρόταση αυτή να είναι μια καλή αρχή διαλόγου για την ολοκλήρωση μιας ουσιαστικής μεταρρύθμισης στην Αστυνομία μας.

Βιβλιογραφία -Τεκμηρίωση Ξένη βιβλιογραφία

- Almprow M.,(1970), Bureaucracy. London: Pall Mall Press
- Bandini, F.,(1972), Η στρατιωτική πειθαρχία. Ιστορία, τεύχ. 50, 106-111
- Beetham D.,(1996), Bureaucracy. scnd ed., Buckingham: Open University Press
- Bolman L.G. & T.E. Deal,(1991), Reframing Organizations: Artistry Choice and Leadership. San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Brus, G.H. & Shuman, I.G.(1998). Police managers' perceptions of organizational leadership styles. Public Personnel Management, 17(2), 145,147
- Gellner Ernest,(1992). Έθνη και εθνικισμός, μτφρ Λαφαζάνη Δώρα, Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Davis Michael: Police, Discretion, and Professions, στο Kleinig John (1996), Handled with Discretion. London a.o.: Rowman & Littlefield Publishers, inc
- Delattre J. Edwin,(1996), Character and Cops. Ethics in Policing, 3rd edition, Washington, D.C.: The AE I Press
- Edwards CJ,(1999), Changing Policing Theories for 21st Century Societies. The federation press, Annadale
- Ericson , R. and Shearing, C.,(1986) «The scientification of Police Work” in G. Bohme and N. Stehr (eds) The Knowledge society (Amsterdam: Reidel) στο: Loader Ian,(1996). Youth, Policing and Democracy. London: Macmillan Press LTD
- Fielding N.G.,(1990), the Police and Social Conflict. Rhetoric and Reality. London: The Athlone Press

- Hans-Gert Jaschke, Αστυνομική Επιστήμη. Η Ευρωπαϊκή προσέγγιση, στο: (http://www.cepol.europa.eu/fileadmin/website/Research_Science/PGEAPS/PGEAPS_summary_greek.pdf)
- Kraska, P. B. & Kappeler, V. E., (1997), Militarizing American Police: The rise and normalization of paramilitary units. *Social Problems*, 44, No 1, 1-18
- Iris, M., (1999), Police discipline in Chicago: arbitration or arbitrary? *Journal of Criminal Law & Criminology*, 89, No 1, 215-244
- Laski Harold, (1982), Το Κράτος στη θεωρία και στην Πράξη. Μετ. Αποστόλου Κ., Αθήνα: Κάλβος
- Lawrence Paul & Lorsch Jay, (1983), Οργανωσιακή ανάπτυξη. Διάγνωση και δράση. Μετ. επιμ. Ξουρής Δ. Αθήνα: Gutenberg
- Mawby, R. I., (1999), Policing Across the World, London: UCL Press
- Monjardet Dominique, (1996), *Ce que fait la police*. Paris: Editions la découverte textes a l' appui/ série sociologie
- Mc Gregor Joan, *From the State of Nature to Mayberry: The Nature of Police Discretion* στο: Kleinig John (1996), *Handled with Discretion*. London a.o.,: Rowman & Littlefield Publishers, inc
- Swanson Charles, Territo Leonard, (1983), *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*. New York: Macmillan Publishing co
- Vaan Maanen, John (1973), "Observations on the Making of Policemen" *Human Organizations* 32: 407-418
- Wright Alan (2002), *Policing. An introduction to concepts and practice*. Devon: Willan Publishing
- Whisenand, M. Paul, (1976), *Police Supervision. Theory and practice*. 2nd edition, New Jersey: Prentice-Hall, Inc

Βιβλιογραφία -Τεκμηρίωση Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αρτινοπούλου Β. Το λαϊκό αίσθημα φαίνεται ότι εισακούστηκε. ΤΑ ΝΕΑ , 6-7-1999
- Βιδάλη Σοφία, (2007) «Εγκληματικότητα και Αστυνομία», εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα
- Βιδάλη Σοφία (2007) «Έλεγχος του εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία. Τόμους και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική», τόμος Α' και Β', εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα
- Ζαραφωνίτου Χ. (1995), Εμπειρική Εγκληματολογία, Αθήνα, Νομική βιβλιοθήκη
- Ζοπουνίδης Κ., Ανάλυση στοιχείων με πολυκριτήρια ανάλυση, Πολυτεχνείο Κρήτης
- Θεωδοράκης Σταύρος, Όλοι το παίζουν μπάτσοι, στον ιστότοπο: www.protagon.gr, 7-12-2009
- Καμπανάκης Ι. «Επαγγελματικό και στρατιωτικό μοντέλο εκπαίδευσης αστυνομικών», Αστυνομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 1998, σ.501
- Κοτρώνης Δημ., (1995) Αστυνομικές Επιχειρήσεις, Αθήνα, Υ.Δ.Τ., Δ/νση Εκπαίδευσης
- Λύτρας Σωτήρης, (1989), Το πειθαρχικό φαινόμενο στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο, Αθήνα, Αντ. Ν. Σάκκουλας
- Μακρυδημήτρης Αντ., (1999), Ο «Μεγάλος Ασθενής», Η Μεταρρύθμιση και ο Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης
- Μουζέλης Ν., Οργάνωση και Γραφειοκρατία, (1991), μεταφρ. Σοφούλη Ε., Αθήνα, εκδ. Α. Μαθιουδάκι/Π. Ανδρονόπουλου
- Πανούσης Γιάννης, « Η εκπαίδευση των Αστυνομικών για την αντιμετώπιση του σύγχρονου εγκλήματος. Ανάγκες και προϋποθέσεις» εισήγηση στο 1ο πανελλήνιο συνέδριο «Η εκπαίδευση των αστυνομικών στη σύγχρονη κοινωνία» Ρέθυμνο, 26,27 -9-1998

- Πανούσης Γ. «Εθνικό Συμβούλιο Αστυνομίας και Αστυνόμησης», Αστυνομική Επιθεώρηση, Μάιος 2000
- Πανούσης Γ. (1999), Η εκπαίδευση των Αστυνομικών στο πλαίσιο του νέου αντεγκληματικού κοινωνικού τους ρόλου «Αντεγκληματική πολιτική»- ΙΙ (Επιμ. Ν. Κουράκης), Ποινικά- 59, Αθήνα
- Παπαθεοδώρου Θεόδωρος, (2002), Δημόσια Ασφάλεια και Αντεγκληματική Πολιτική, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη
- Παπακωνσταντής Γ. (2003), Ελληνική Αστυνομία. Οργάνωση, Πολιτική και ιδεολογία, Αθήνα, Αντ. Ν. Σάκκουλας
- Παπακωνσταντής Γιώργος, Η εκπαίδευση των αστυνομικών στη σύγχρονη Κοινωνία μια κοινωνιοψυχολογική κριτική προσέγγιση, περ. Ποινική Δικαιοσύνη, 2003
- Παπακωνσταντής Γ. (1998) «Διοικητική οργάνωση της εκπαίδευσης των αστυνομικών». Εισηγήση στο Πανελλήνιο Συνέδριο: Η εκπαίδευση των αστυνομικών στη σύγχρονη κοινωνία. Ρέθυμνο, 26, 27 Σεπτεμβρίου 1998
- Παπακωνσταντής Γ. (2002), Η Οργάνωση και η Διοίκηση της Αστυνομίας: Πολιτικοϊδεολογικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αστυνομίας, (1984-2000), Διδ. Διατρ. Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ψυχολογίας
- Πουλαντζάς Ν., (1978), Κράτος εξουσία και σοσιαλισμός, Αθήνα, Θεμέλιο
- Τσουκαλάς Κ., Το πραγματικό τέλος της Μεταπολίτευσης. «Το Βήμα», 1-05-2010
- Σκουλάς Ν. (1984), Η ανθρώπινη διοίκηση, ΟΑΕΔ, Αθήνα
- Τσουκαλά Αναστασία. (1999). Η Αστυνόμηση των Αθλητικών Εκδηλώσεων. Αθήνα- Κομοτηνή, εκδόσεις Σάκκουλα

Βιβλιογραφία -Τεκμηρίωση Διάφορα Τεκμήρια

- www.poasy.gr
- www.policenet.gr
- Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη
- Wikipedia
- Βλ. <http://www.publicissue.gr/1088/university-asylum-police/> την 24-1-2011
- Νομοθεσία που αφορά την Αστυνομία. Ιδιαίτερα:
  - Ν.1481/84 και Ν.2800/2000, ΦΕΚ - 41Α, άρθρο 8
  - Π.Δ.99/2009
  - Π.Δ.1178/1977, ΦΕΚ 387 Α', Π.Δ.15/1986 ΦΕΚ 8 Α', Π.Δ.61/1989 ΦΕΚ 29 Α', Π.Δ.61/90, ΦΕΚ 26-Α'
  - παρ.1 Β ΚΑΙ 1 Α του άρθρου 2 του Π.Δ.120/2008
  - Τη με αριθμό 3002/10/73-α δ/γή
  - Το με αριθμό 7002/3/27 από 1-2-2000 σήμα του Υ.Δ.Τ. προς τις Αστυνομικές Διευθύνσεις, Π.Δ.114/1980, Π.Δ.309/1991, Π.Δ.240/1992, Π.Δ.38/1994, Π.Δ.405/1994, Π.Δ.69/1997, Π.Δ.105/1998, Π.Δ.86/1999, Π.Δ.14/2001, Π.Δ.190/2001, Π.Δ.309/2001, Π.Δ.256/2002, Π.Δ.254/2003, Ν.3169/2003, Π.Δ.101/2004,

- Ν. 2226/1994 ΦΕΚ- 122 Α', Π.Δ.352 και 319/95
- Βασική διαταγή με αριθμό πρωτ. 6500/1/11-θ από 15-9-1996, με θέμα: «Υποχρεώσεις Δοκίμων Αστυφυλάκων
- Ψήφισμα του 11ου συνεδρίου της ΠΟ-ΑΣΥ, (15,16,17-3-2000), στο οποίο αναφέρονται τα θεσμικά και οργανωτικά ζητήματα
- Ημερήσιες εφημερίδες Αθήνας, 6-18 Δεκεμβρίου 2008
- Ημερήσιες εφημερίδες, 19-30 Νοεμβρίου 2006
- ΤΑ ΝΕΑ, «Ζαρντινιέρες και... μεμονωμένα περιστατικά», 15-12-2008
- ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 20-5-2008, Εμείς θέλουμε Αστυνομία ανοικτή στην Κοινωνία. Άρθρο του Δημήτρη Κυριαζίδη
- Έρευνα της V.P.R.C. το 2003, για λογαριασμό του Υ.Δ.Τ., στην οποία αποτυπώνονται τα ποσοστά καταγραφής της πραγματικής εγκληματικότητας.

Η διαβεβαίωση του Αστυνομικού

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

«Διαβεβαιώ ότι γνώμονα της συμπεριφοράς μου αποτελεί ο σεβασμός της αξίας κάθε ανθρώπου και η προάσπιση των δικαιωμάτων του.

• • •

Έχω την ύψιστη τιμή να υπηρετώ τον Ελληνικό λαό, ασκώντας την αστυνομική εξουσία που μου εμπιστεύεται, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους.

• • •

Αναλαμβάνω τις υποχρεώσεις και αποδέχομαι τους κινδύνους του λειτουργήματός μου και δηλώνω ότι εργάζομαι με αμεροληψία και δικαιοσύνη για το καλό της κοινωνίας.

• • •

Προσπαθώ διαρκώς να βελτιώνω τη συμπεριφορά μου ως υπεύθυνος δημόσιος λειτουργός.

• • •

Αποδέχομαι τον κοινωνικό έλεγχο της δράσης μου και προσδοκώ την υποστήριξη των πολιτών».

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ISBN 978-960-99788-0-4

© Π.Ο.ΑΣ.Υ.